SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER

Betænkning afgivet af udvalget vedr. socialformidleruddannelser

ex. 2
DET JURI
LAEC TORIUM

BETÆNKNING NR. 818

JUNI 1977

ISBN 87-503-2303-2
Stougaard Jensen
Un 00-49-bet.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

SIDE

KAPITEL 1. UDVALGETS KOMMISSORIUM OG SAMMENSÆTNING . . . 1

KAPITEL 2. UDVALGETS VIRKSOMHED . . . 5

KAPITEL 3. BAGGRUNDEN FOR UDVALGETS NEDSÆTTELSE . . . 13

KAPITEL 4. DE EKSISTERENDE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER, DERES KAPACITET OG INSTITUTIONSMÆSSIGE PLACERING . . . 16

I Socialrådgiver- og socionomuddannelserne . . .

II 800-timers kurserne i socialforvaltning . . .

KAPITEL 5. BESKRIVELSE AF DE EKSISTERENDE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER . . . 18

I Uddannelsernes mål . . . 18

A. De sociale højskoler . . . 18

B. Forvaltningshøjskolen . . . 18

C. Roskilde Universitetscenter . . . 19

D. Ålborg Universitetscenter . . . 19

II Adgangsbetingelser og forudsætninger . . . 19

A. De sociale højskoler . . . 19

B. Forvaltningshøjskolen . . . 20

C. Roskilde Universitetscenter og Ålborg Universitetscenter . . . 20

III Uddannelsernes struktur . . . 21

A. De sociale højskoler . . . 21

B. Forvaltningshøjskolen . . . 21

C. Roskilde Universitetscenter . . . 21

D. Ålborg Universitetscenter . . . 22

IV Uddannelsernes indhold, niveau og arbejdsformer . . . 22

A. De sociale højskoler . . . 22

B. Forvaltningshøjskolen . . . 25

C. Roskilde Universitetscenter . . . 26

1. Basisuddannelsen . . . 26

a. Den humanistiske basisuddannelse . . . 26

b. Den samfundsvidenskabelige basisuddannelse . . . 27

Side

2. Socionomoverbygningen 29
D. Ålborg Universitetscenter 31
1. Basisuddannelsen 31
2. Socionomoverbygningen 31
V Evaluering 32
A. De sociale højskoler 32
B. Forvaltningshøjskolen 33
C. Roskilde Universitetscenter 33
D. Ålborg Universitetscenter 33

KAPITEL 6. MULIGHEDER FOR OVERGANG OG MERITOVERFØRING MELLEM DE EKSISTERENDE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER ... 34

KAPITEL 7. BESKRIVELSE AF DE FUNKTIONER, SOM EN SOCIALFORMIDLER SKAL KUNNE VARETAGE INDEN FOR DET SOCIALE OMRÅDE I STATSLIGT,, AMTSKOMMUNALT, KOMMUNALT OG PRIVAT REGI 36
I Socialvæsenets struktur 36
A. På centralt niveau 36
B. På regionalt niveau 36
C. På lokalt niveau 37
D. Forholdene i København og Frederiksberg kommuner 37
II Fælles socialformidlerfunktioner 37
A. Fælles socialformidlerfunktion, med udgangspunkt i en social- og sundhedsforvaltning .. 38
1. Helhedsvurdering 38
2. Informationsindsamling 38
3. Bistandens omfang 39
4. Bistandens form 39
5. Faglig vejledning og gruppearbejde 40
6. Ressourcebevidsthed 40
7. Administrative forvaltningsfunktioner ... 41
8. Opsøgende og forebyggende indsats 41
B. Socialformidlerfunktioner i amtssocialcentre og rådgivningscentre for børn og unge 42
C. Socialformidlerfunktioner ved øvrige institutioner 42

Side

III Særudtalelse i tilknytning til funktionsbeskrivelsen 44

KAPITEL 8. UDVALGETS INDSTILLING OM MÅL, INDHOLD, EVALUERING 46
I Uddannelsens formål 46
II Uddannelsens indhold 47
A. Kurser 48
1. Socialret 48
2. Familieret/civilret/retspleje m.m. (borgerlig ret) 49
3. Forvaltningskundskab 50
4. Arbejdsmarkedskundskab 51
5. Samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik 52
6. Økonomisk planlægning 53
7. Sociologi 54
8. Psykologi 55
9. Psykiatri/socialmedicin 56
10. Teorier og metoder i socialt arbejde 57
B. Projektarbejde 60
1. Faglige breddekrav til projektarbejdet .. 60
Problemfelt 1 60
Problemfelt 2 62
2. Faglige dybdekrav til projektarbejdet ... 64
C. Praktik 65
III Evaluering 66
A. Kurser 66
B. Projektarbejde 67
C. Karaktergivning 68
IV Censorkorps 69
V Mindretalsindstilling afgivet af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen 69

KAPITEL 9. UDVALGETS INDSTILLING VEDRØRENDE EN EGENTLIG SAMORDNING AF SOCIALFORMIDLERUDDANNELSERNE 75
I Indledning 75

Side

II 3 modeller for en samordning . . . 75
A. Model fremlagt af Keld Nielsen . . . 75
B. Model fremlagt af J. Friis Christensen . . . 79
C. Model fremlagt af Søren Andersen . . . 82
III Udvalgets overvejelser . . . 88
IV Konklusion . . . 89

KAPITEL 10. MERITOVERFØRING MELLEM FREMTIDIGE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER . . . 91
I Fagområder for hvilke der er fastsat minimumstal . 91
II De øvrige fagområder . . . 91
III Praktik . . . 92

KAPITEL 11. EN PROGNOSE FOR UDBUD OG EFTERSPØRGSEL AF SOCIALFORMIDLERE FREM TIL 1990 . . . 93
I Beskrivelse af den anvendte prognosemodel . . . 93
A. Udbud af socialformidlere . . . 93
B. Efterspørgslen efter socialformidlere: . . . 94
C. Balancen mellem udbud og efterspørgsel efter-socialformidlere . . . 95
D. Sammenfatning . . . 95
II Det forventede udbud af socialformidlere . . . 95
A. DefInitioner . . . 95
B. Socialrådgiveruddannelsen . . . 96
C. Socionomuddannelserne på RUC og ÅUC . . . 99
D. Socialformidleruddannelsen på Danmarks Forvaltningshøjskole . . . 101
E. Det samlede potentielle udbud . . . 105
F. Det forventede udbud . . . 105
III Den forventede efterspørgsel efter socialformidlere . . . 107
A. Bestanden af socialrådgivere fordelt efter ansættelsesområde . . . 107
B. Bestanden af samtlige socialformidlere fordelt efter ansættelsesområde . . . 111
C. Udviklingen i den samlede efterspørgsel efter socialformidlere indtil 1977 . . . 116
D. Den forventede efterspørgsel efter socialformidlere i 1980 og 1990 . . . 118

Side

IV Samlet udbud og efterspørgsel 121
A. Samlet udbud og efterspørgsel indtil 1977... 121
B. Konklusion 124

V Udvalgets overvejelser over og indstilling på grundlag af prognosen 127
A. Udvalgets kommentarer til prognosen 127
B. Den årlige tilgang og dennes institutionsmæssige fordeling 128
C. Øvriqe ændrinqer i undervisningsaktiviteten 129
D. Særudtalelser 130
E. Mindretalsudtalelse afgivet af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen 130

KAPITEL 12. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER 132

I. Økonomiske konsekvenser 132
A. Forvaltningshøjskolen 132
B. De sociale højskoler og universitetscentrene 132

II Administrative konsekvenser 133

Bilag 1. Brev af 9. april 1975 fra Kommunernes Landsforening til socialministeriet vedrørende den af Socialuddannelseskommissionen afgivne betænkning nr. 670/73 135

Bilag 2. Brev af 9. maj 1975 fra det midlertidige råd vedrørende socionomuddannelserne til undervisningsministeriet om mulighederne for en fælles socialformidleruddannelse 139

Bilag 3. Brev af 25. november 1975 fra direktoratet for de videregående uddannelser til udvalget vedrørende socialformidleruddannelser om efter- og videreuddannelse indenfor det sociale felt 141

Bilag 4. Brev af 16. december 1976 fra udvalget vedrørende socialformidleruddannelser til direktoratet for de videregående uddannelser om efter- og videreuddannelse indenfor det sociale felt 143

Bilag 5. Brev af 3. februar 1977 fra direktoratet for de videregående uddannelser til udvalget vedrørende socialformidleruddannelser om socionomuddannelsen ved RUC 144

Side

Bilag 6. Brev af 22. februar 1977 fra udvalget vedrørende socialformidleruddannelser til direktoratet for de videregående uddannelser om socionomuddannelsen ved RUC 146

Bilag 7. Brev af 4. april 1977 fra udvalget vedrørende socialformidleruddannelser til direktoratet for de videregående uddannelser om socionomuddannelsen ved RUC 148

KAPITEL 1. UDVALGETS KOMMISSORIUM OG SAMMENSÆTNING.

På baggrund af de vanskelige beskæftigelsesforhold for socialrådgivere, bistandslovens ikrafttræden og den hertil knyttede iværksættelse af de særlige kurser på Danmarks Forvaltningshøjskole for personalet i den kommunale og amtskommunale social- og sundhedsforvaltning besluttede finansministeren, socialministeren og undervisningsministeren på et møde den 8. marts 1976 at nedsætte et udvalg vedrørende mulighederne for en samordning af de forskellige socialformidleruddannelser. Udvalget blev nedsat under undervisningsministeriet.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"På baggrund af de aktuelle beskæftigelsesmæssige problemer inden for socialrådgiverområdet og den heraf følgende usikkerhed om de fremtidige krav til uddannelseskapaciteten er det besluttet nærmere at undersøge samfundets fremtidige behov for socialformidleruddannelse og mulighederne for en faglig koordinering imellem eventuelle forskellige typer uddannelse.

En væsentlig opgave vil i denne forbindelse være at gennemføre en bredt anlagt revision af de foreliggende prognoser for det fremtidige behov for de enkelte typer uddannelser.

For så vidt angår personalebehovet i de kommunale socialforvaltninger må gennemførelsen af en sådan revision afvente de erfaringer, som indhøstes i løbet af det første år efter bistandslovens ikrafttræden.

Som et led i løsningen af de opgaver, der er nævnt ovenfor, nedsættes et udvalg med følgende opgaver:

Med udgangspunkt i socialuddannelseskommissionens forslag om uddannelse af socialformidlere, jfr. betænkning 670/1973, "Sociale uddannelser", den af Kommunernes Landsforening til socialministeriet afgivne udtalelse af 9. april 1975 om denne betænkning (bilag 1), og den af Det midlertidige råd vedrørende socionom-

uddannelserne afgivne indstilling af 9. maj 1975 til undervisningsministeriet (bilag 2), skal udvalget:

Beskrive den faglige sammensætning af de uddannelser, der er etableret for det administrative personale i den amtskommunale og kommunale socialforvaltning samt afgive indstilling om, i hvilket omfang, der kan ske overgang og foretages meritoverføring imellem dem.

Overveje og give indstilling om, hvordan og i hvilket omfang uddannelserne kan opbygges efter fælles retningslinier i en egentlig samordning og skitsere muligheder for institutionsmæssig placering.

I samarbejde med udvalget for arbejdsmarkedsprognoser for langvarigt uddannede vurdere og fremlægge skøn over den amtskommunale og kommunale socialforvaltnings og andre aftageres personalebehov - fordelt på forskellige typer uddannelse frem til 1990.

Udvalgets arbejde forventes afsluttet inden 1. juni 1977.

Udvalget kan nedsætte underudvalg."

Udvalget fik følgende sammensætning:

Amtmand N. Elkær-Hansen (formand)
Kontorchef Helge Korsbæk, finansministeriet, administrationsdepartementet, udpeget af finansministeriet, administrationsdepartementet.
Fuldmægtig Erik Vraa, undervisningsministeriet, planlægningkontoret, udpeget af undervisningsministeriet.
Sekretariatschef Preben Linde, direktoratet for de videregående uddannelser, udpeget af direktoratet for de videregående uddannelser.
Ekspeditionssekretær Ingrid Langkilde, socialministeriet, udpeget af socialministeriet.
Konsulent Aage Valbak, bistandsafdelingen, socialstyrelsen, udpeget af socialstyrelsen.

Konsulent Per Knudsen, Københavns Kommunalforening, udpeget af Københavns Kommunalforening.
Fuldmægtig Poul Erik Hansen, Kommunernes Landsforening, udpeget af Kommunernes Landsforening.
Amtsrådsmedlem Arne Pedersen, udpeget af Amtsrådsforeningen i Danmark.
Sekretariatschef J. Friis Christensen, Danmarks Forvaltningshøjskole, udpeget af Danmarks Forvaltningshøjskole.
Afdelingsformand Børge Wadtland, Københavns kommunalafdeling, udpeget af Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark.
Administrationschef Paul Kristensen, Københavns magistrats 3. afdeling, udpeget af Københavns kommune.
Fuldmægtig cand.jur Lars Due Østerbye, Frederiksberg kommunes økonomidirektorat, lønnings- og pensionsafdelingen, udpeget af Frederiksberg kommune.
Ekspeditionssekretær John Christensen, udpeget af de studerende ved Danmarks Forvaltningshøjskoles sociale kurser.
Formanden for Dansk Socialrådgiverforening Bjørn Christensen, udpeget af Dansk Socialrådgiverforening.
Rektor for Den kommunale højskole i Danmark Knud Stenshøj, udpeget af Den kommunale højskole i Danmark.
Afdelingsleder Keld Nielsen, Den sociale højskole, Århus, udpeget af de sociale højskoler.
Søren Andersen, Den sociale højskole i Odense, udpeget af de studerende ved de sociale højskoler.
Formanden for Det faglige landsudvalg for de samfundsvidenskabelige og sociale uddannelser professor, lic.oecon. Jørn Henrik Petersen, udpeget af Det faglige landsudvalg for de samfundsvidenskabelige og sociale uddannelser.

Som sekretærer udpegedes:
Fuldmægtig Peter Mondrup Braad, undervisningsministeriet, departementet
Fuldmægtig Jean Rørvig, finansministeriet, administrationsdepartementet
Sekretær Jørgen Winther, undervisningsministeriet, direktoratet for de videregående uddannelser.

Med henblik på samarbejdet med udvalget for arbejdsmarkedsprognoser for langvarigt uddannede har en repræsentant for dette udvalgs sekretariat, fuldmægtig Hans Hækkerup, arbejdsministeriet, deltaget som observatør i udvalgets møder.

Direktør P. Andersen-Rosendal har fra og med 11. møde repræsenteret Amtsrådsforeningen i udvalget i stedet for amtsrådsmedlem Arne Pedersen.

På grund af rektor Knud Stenshøjs sygdom har vicerektor Jørgen Hahn fra og med 12. møde repræsenteret Den kommunale højskole i udvalget.

Lektor Lis Keiser, lektor Thomas Boje samt studerende Frederik Bülow Christensen har fra og med 10. møde deltaget i udvalgets møder som observatører for Ålborg og Roskilde universitetscentre. Endelig har studerende Micael John Olsen ligeledes som observatør for centrene deltaget i udvalgets møder fra og med 13. møde.

Direktør P. Andersen-Rosendal, vicerektor Jørgen Hahn, lektor Thomas Boje samt studerende Frederik Bülow Christensen er senere blevet beskikket som medlemmer af udvalget. Samtidig er amtsrådsmedlem Arne Pedersen og rektor Knud Stenshøj blevet afbeskikket. Lektor Lis Keiser samt studerende Micael John Olsen har fortsat deltaget som observatører i udvalgets møder.

KAPITEL 2. UDVALGETS VIRKSOMHED:

På første møde i udvalget den 22. oktober 1976 besluttede man at arbejde ud fra følgende plan:

1. Beskrivelse af de eksisterende socialformidleruddannelser d.v.s. socialrådgiveruddannelsen på de sociale højskoler, socionomuddannelserne på Ålborg og Roskilde universitetscentre samt Danmarks Forvaltningshøjskoles 800 timers kurser i socialforvaltning.

2. Beskrivelse og analyse af de funktioner der varetages af socialformidlere i statslig, kommunal eller i privat ansættelse.

3. Udarbejdelse af retningslinier for hvordan man indholdsmæssigt og strukturelt kan opbygge grund-, efter- og videreuddannelser for socialformidlere.

4. Udarbejdelse af en prognose vedrørende udbud og efterspørgsel efter socialformidlere i samarbejde med udvalget for arbejdsmarkedsprognoser for langvarigt uddannede.

Ved brev af 25. november 1976 (bilag 3) fremsendte direktoratet for de videregående uddannelser en betænkning fra et fællesudvalg vedrørende efter- og videreuddannelse inden for det sociale felt mellem Den sociale højskole i Odense og Odense Universitet. Direktoratet anmodede samtidig om en udtalelse om, hvorvidt socialformidleruddannelsesudvalget havde indvendinger imod en eventuel godkendelse af dette forsøg samt om en udtalelse om, hvorvidt en samlet vurdering af de eksisterende og planlagte videreuddannelsesaktiviteter for socionomer ville indgå i udvalgets arbejde.

Ved brev af 16. december 1976 (bilag 4) meddelte socialformidleruddannelsesudvalget, at man ikke fandt at kunne tage stilling til det planlagte forsøg ved Odense Universitet. Spørgsmålet om en samlet vurdering af eksisterende og planlagte videreuddannelsesaktiviteter ville indgå i udvalgets overvejelser.

Ved brev af 25. november 1976 fremsendte direktoratet for de videregående uddannelser et brev af 8. oktober 1976, hvori Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening gav udtryk for skuffelse over, at aftagersynspunkter ikke havde fundet tilstrækkeligt udtryk i bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved Ålborg Universitetscenter. Samtidig meddelte foreningerne, at de gik ud fra, at det ville blive muligt at genoptage spørgsmålet om socionomuddannelsen ved Ålborg Universitetscenter i socialformidleruddannelsesudvalget.

Ved brev af 3. februar 1977 (bilag 5) anmodede direktoratet for de videregående uddannelser socialformidleruddannelsesudvalget om ved nedsættelse af et underudvalg at foretage en vurdering af socionomuddannelsens hidtidige forløb ved Roskilde Universitetscenter med udgangspunkt i den af professor Bent Rold Andersen og lektor Morten Wegener rejste kritik samt i forbindelse hermed stille eventuelle forslag til ændring af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved centret og i øvrigt angive eventuelle nærmere retningslinier for uddannelsens sigte m.v.

Ved brev af 8. februar 1977 orienterede direktoratet for de videregående uddannelser socialformidleruddannelsesudvalget om, at man havde meddelt Roskilde Universitetscenter, at arbejdet i udvalget kunne tænkes at føre til ændringer med hensyn til de forudsætninger fra basisuddannelsen, der lægges til grund for socionomoverbygningen ved centret, og at det således var usikkert, om den nuværende adgang til denne overbygning fra den humanistiske basisuddannelse kunne opretholdes. Efter drøftelse med det eksterne rektorat havde man derfor anmodet centret om at tage forbehold overfor studerende, der optages på den humanistiske basisuddannelse pr. 1. september 1977, om at bekendtgørelsen om socionomuddannelsen var under revision, og at de ikke med sikkerhed kunne regne med at fortsætte på socionomoverbygningen efter bestået basisuddannelse.

Ved breve af 22. februar og af 4. april 1977 (bilag 6 og 7) svarede udvalget, at man fandt, at det lå udenfor udvalgets kommissorium at foretage den af direktoratet ønskede vurdering

af socionomuddannelsen ved Roskilde Universitetscenter, men at det var udvalgets opfattelse, at socionomuddannelserne ved universitetscentrene i almindelighed var omfattet af kommissoriet, således at ændringer af bekendtgørelsen burde ske i overensstemmelse med de retningslinier for fremtidige socialformidleruddannelser, som udvalget ville afgive indstilling om.

Som en konsekvens af at udvalget mente, at socionomuddannelserne ved universitetscentrene var omfattet af kommissoriet, anmodede udvalget ved brev af 22. februar 1977 undervisningsministeriet om at få inddraget repræsentanter for centrene i det videre arbejde.

Ministeriets repræsentant i udvalget meddelte, at man havde kontaktet socialministeriet og finansministeriet, og at ingen af de involverede ministerier havde indvendinger imod, at der blev inddraget repræsentanter for centrene i udvalgets arbejde.

Lis Keiser, Frederik Bülow Christensen, Thomas Boje og Micael John Olsen har herefter deltaget i udvalgets arbejde som anført ovenfor.

På grund af den i kommissoriet fastsatte frist for afslutningen af udvalgsarbejdet (den 1. juni 1977), afgiver udvalget herved sin betænkning, selv om spørgsmålet om efter- og videreuddannelse af socialformidlere endnu ikke har været behandlet.

Udvalget skal samtidig foreslå, at arbejdet fortsættes med henblik på afgivelse af en betænkning om efter- og videreuddannelse inden for det sociale felt.

I nærværende betænkning har udvalget i kapitel 4 gennemgået de eksisterende socialformidleruddannelser, deres kapacitet og institutionsmæssige placering og i kapitel 5 beskrevet den faglige sammensætning af disse uddannelser. Udvalget har dernæst undersøgt mulighederne for overgang og meritoverføring mellem

de forskellige socialformidleruddannelser. Det fremgår af betænkningen kapitel 6, at udvalget ikke finder det muligt at anvise generelle meritoverføringsmuligheder mellem de eksisterende socialformidleruddannelser på grund af uddannelsernes forskellige faglige opbygning og forskellene i adgangsveje.

Som udgangspunkt for overvejelserne af, hvilke krav der må stilles til en uddannelse af socialformidlere, har udvalget i kapitel 7 beskrevet de funktioner, som en socialformidler skal kunne varetage inden for det sociale område i statsligt, amtskommunalt, kommunalt og privat regi. På grundlag af en analyse af disse funktioner har et flertal i udvalget (samtlige medlemmer med undtagelse af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen) i kapitel 8 opstillet krav til en socialformidleruddannelse gennem formulering af mål (afsnit I), indhold (afsnit II) og evalueringsbestemmelser (afsnit III) samt bestemmelser om fælles censorkorps (afsnit IV). Udvalget har beskrevet 10 fagområder, der angiver den faglige bredde i uddannelsen. Ved at sammenholde disse fagområder med de funktioner en socialformidler skal kunne varetage har udvalget beskrevet mål og kravniveau (evalueringskrav) for de enkelte fagområder. Ved beskrivelsen af kravniveauet har udvalget anvendt et klassifikationssystem, der kort er omtalt i indledningen til kapitel 8.

Uddannelsen foreslås tilrettelagt som en kombination af fagorienterede kurser, projektarbejde (herunder feltarbejde) og praktik. Den studerende skal i kursusform gennemgå 7 fagområder, der alle skal afsluttes med individuelle prøver med deltagelse af eksterne censorer, og kraktergivning efter 13-skalaen. Derudover skal den studerende gennemgå kurser i de øvrige fagområder af et sådant omfang, at de beskrevne mål og evalueringskrav kan opfyldes. Disse kurser kan evalueres i forbindelse med projektarbejdet og kan bedømmes til gennemgået/ikke gennemgået.

Gennem projektarbejdet skal det sikres, at den studerende opnår en tværfaglig helhedsforståelse og derigennem inte-

tegration og omsætning af den gennem kurser og seminarer indlærte viden og forståelse. Det er endvidere projektarbejdets formål at sætte den studerende i stand til konkret at bestemme de faktorer, der forårsager sociale problemer samt til at omsætte denne forståelse til konkret praktisk arbejde med sociale problemer. Kravene til projektarbejdets bredde er beskrevet gennem opstilling af to problemfelter indeholdende en række emneområder. Kravene til dybden i projektarbejdet er beskrevet gennem opstilling af teoretiske og metodiske krav til behandlingen af de emneområder, som den studerende i sit projektarbejde i særlig grad har valgt at beskæftige sig med. Projektarbejdet skal afsluttes med udarbejdelse af en rapport. Evalueringen, der under visse forudsætninger kan foregå gruppevis, skal ved mundtlig eksamen under medvirken af to eksterne censorer. Der gives karakterer efter 13-skalaen.

Udvalget har i kapitel 8, afsnit C opstillet krav til den praktik den studerende skal have gennemgået, enten som et led i uddannelsen eller i form af en flerårig praksis fra en kommunal eller amtskommunal social- og sundhedsforvaltning.

Der er i udvalget opnået enighed om, at de studerende på De sociale højskoler og universitetscentrene i videst mulig udstrækning skal være i praktik i en social og sundhedsforvaltning, idet de i praktikperioden bl.a. skal have mulighed for at afprøve deres allerede opnåede teoretiske viden i kommunal praksis. På denne baggrund har repræsentanterne for de kommunale sammenslutninger givet tilsagn om at ville anbefale sammenslutningernes bestyrelser, at disse henstiller til kommunerne og amtskommunerne, at det fornødne antal praktikpladser tilvejebringes. Københavns og Frederiksberg kommuners repræsentanter har afgivet et tilsvarende tilsagn.

For at sikre et ensartet niveau i socialformidleruddannelsen, uanset institutionsmæssig placering, har udvalget stillet forslag om et fælles censorkorps, der for mindst halvdelens

vedkommende skal bestå af ansatte fra den kommunale/amtskommunale forvaltning.

Udvalget finder, at der gennem beskrivelse af formål, indhold og evalueringskrav samt forslaget om et fælles censorkorps er tilvejebragt grundlag for, at der - uanset den institutionsmæssige placering - kan etableres socialformidleruddannelser, der er ligeværdige såvel set i forhold til aftagernes behov som i forhold til de studerendes adgang til en efterfølgende overbygningsuddannelse på kandidatniveau.

En samordning til ét uddannelsesforløb har udvalget ikke fundet muligt. Udvalget har i kapitel 9 beskrevet tre modeller for en saraordning som har været fremlagt i udvalget. Der er i tilknytning hertil redegjort for en række hensyn, der har indgået i medlemmernes stillingtagen til disse samordningsmodeller. Selv om der ikke i udvalget har været enighed om den vægt man burde tillægge de forskellige hensyn, har et flertal af udvalget været enigt om, at det på grund af disse forhold ikke er muligt at foretage en fuldstændig sammenlægning af uddannelserne. Udvalget finder imidlertid, at der med forskellige uddannelsesforløb med fælles mål, fælles indhold, fælles evaluering og censorkorps kan skabes en samordning, der kan danne ramme om et praktisk samarbejde om f.eks. udarbejdelse af læremidler, tilvejebringelse af praktikpladser m.v. og som åbner mulighed for, at studerende med forskellig baggrund kan få adgang til efterfølgende overbygningsuddannelse på kandidatniveau.

Udvalget finder endvidere, at der, såfremt udvalgets indstilling om et fælles indhold i uddannelserne gennemføres, vil være mulighed for i vidt omfang at fastsætte generelle meritoverfør ingsregler, jfr. kapitel 10.

I kapitel 11 er optaget en prognose for udbud og efterspørgsel af socialformidlere frem til 1990. Udvalget har drøftet forudsætningerne for en sådan prognose, og fuldmægtig Hans Hækkerup, arbejdsmarkedsprognoseudvalget for langvarigt uddan-

nede har derefter udarbejdet prognosen.

Efter udvalgsflertallets opfattelse kan der efter prognosen ikke herske tvivl om, at man under de nuværende forhold står over for en ganske betydelig overproduktion af socialformidlere. Der er imidlertid under udvalgets drøftelse peget på en række forhold, der alle tyder på, at efterspørgslen må forventes at blive større end efter prognosen. På denne baggrund finder et flertal i udvalget, at det vil være forsvarligt i de kommende år at lade omkring 600 årligt påbegynde uddannelsen.

Såfremt den årlige tilgangsramme fastsættes til omkring 600, er det udvalgets opfattelse, at hensynet til kommunernes personalepolitik samt til opretholdelsen af de enkelte uddannelsesinstitutioner - bl.a. for derved at bevare den størst mulige geografiske spredning af uddannelsestilbuddene - tilgodeses ved, at der optages 300 på de sociale højskoler, 140 på universitetscentrene og 175 på forvaltningshøjskolen.

Udvalget har endelig i kapitel 12 redegjort for de forventede økonomiske og administrative konsekvenser af udvalgets indstilling.

Til kapitel 7 har Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen ønsket en særudtalelse tilføjet.

Til kapitel 8 har Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen afgivet en mindretalsudtalelse og -indstilling. Endvidere har Thomas Boje, Bjørn Christensen og Keld Nielsen til samme kapitels afsnit om kravene til evalueringen ønsket indføjet en særudtalelse.

Til kapitel 11 har P. Andersen-Rosendal og Aage Valbak samt John Christensen, Per Knudsen og Børge Wadtland afgivet særudtalelser. Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen har afgivet en mindretalsindstilling til dette kapitel.

Udvalget har i juni måned 1977 vedtaget at afgive nærværende betænkning.

Juni 1977.

P. Andersen-Rosendal

Søren Andersen

Thomas Boje

Bjørn Christensen

Frederik Biilow Christensen

J. Friis Christensen

John Christensen

N. Elkær-Hansen (formand)

Jørgen Hahn

Poul Erik Hansen

Per Knudsen

Helge Korsbæk

Paul Kristensen

Ingrid Langkilde

Preben Linde

Keld Nielsen

Jørn Henrik Petersen

Aage Valbak

Erik Vraa

Børge Wadtland

Lars Due Østerbye

/

Peter Mondrup Braad

Jean Rørvig

Jørgen Winther

KAPITEL 3. BAGGRUNDEN FOR UDVALGETS NEDSÆTTELSE.

Forholdet mellem forvaltningshøjskolens sociale kurser og socialrådgiver- (socionom-) uddannelserne har været diskuteret flere gange de seneste år.

Socialuddannelseskommissionen behandlede i betænkning nr. 548/70 ("Uddannelse til kommunernes sociale forvaltning") spørgsmålet om tilvejebringelse af uddannelsesordninger for personale til kommunernes sociale forvaltning. Kommissionen fandt, at uddannelsen af kommunernes personale var særligt påtrængende på grund af den på det tidspunkt igangværende kommunalreform og den da foreslåede socialreform. Kommissionen foreslog i den anledning et samlet opskolingsprgram for det eksisterende personale på alle niveauer, herunder bl.a. et 400 timers kursus for det ikke ledende personale. Desuden indgik et forslag om etablering af et nyt uddannelsessystem bestående af en elevuddannelse, en almen kommunal uddannelse samt en socialadministrativ uddannelse, den sidste på ialt 750 timer fordelt over to år.

I socialuddannelseskommissionens sidste betænkning nr. 670/73 ("Sociale uddannelser") diskuteredes endvidere mulighederne for en fælles grunduddannelse for socialformidlere. Kommissionen fandt, at der udover en kommunal elevuddannelse med en overbygning med særligt sigte på socialadministrative funktioner burde være en socialrådgiver- (socionom-) uddannelse, som kunne kvalificere til mere komplicerede rådgivnings- og behandlingsopgaver i samarbejde med andre faggrupper.

I en udtalelse af 9. april 1975 (bilag 1) vedrørende betænkning nr. 670/73 anførte Kommunernes Landsforening bl.a., at der burde tilstræbes en tilnærmelse mellem uddannelsen af socialrådgivere (socionomer) på de sociale højskoler og universitetscentrene og uddannelsen af kommunalt ansatte socialformidlere på forvaltningshøjskolen og anbefalede, at der i overensstemmelse hermed tilrettelagdes en uddannelse på forvaltningshøjskolen, som var ligeværdig med socialrådgiver-

(socionom-) uddannelserne.

I brev af 31. oktober 1974 til undervisningsministeriet havde rektorerne ved de sociale højskoler fremsat ønske om at få formaliseret samarbejdet med forvaltningshøjskolen. Forvaltningshøjskolen havde på det tidspunkt afviklet de tidligere omtalte 400 timers opskolingskurser. Det midlertidige råd vedrørende socionomuddannelserne indstillede ved brev af 9. maj 1975 (bilag 2) på baggrund heraf og på baggrund af forvaltningshøjskolens planer om at påbegynde et 800 timers kursus i socialforvaltning, at der nedsattes en sagkyndig arbejdsgruppe med den opgave at foretage en vurdering af det samlede behov for socialformidlere i de kommende ca. 15 år, at undersøge mulighederne for at etablere en fælles socialformidleruddannelse og at. fremsætte forslag om en sådan uddannelses rammer og indhold.

Efter opfordring hertil fra socialministeriet og i overensstemmelse med socialuddannelseskommissionens betænkninger besluttede forvaltningshøjskolen i første halvdel af 1975 at påbegynde et 2-årigt 800 timers kursus bestående af en almen 1. del og af en 2. del tilrettelagt med særlig vægt på enten socialadministrative funktioner eller på behandlingsmæssige funktioner. Undervisningen påbegyndtes med optagelsen af 2 hold i september 1975 og af yderligere 6 hold i februar 1976.

Efter ønske fra folketingets finansudvalg igangsattes i efteråret 1976 alene 4 hold på 2. del af kurset i socialforvaltning. Igangsætningen af yderligere 2. dels hold og af suppleringskurser med henblik på optagelsen på 2. del af personer, der tidligere havde taget forvaltningshøjskolens 400 timers opskolingskurser i socialforvaltning, stilledes i bero med henblik på et kommende udvalgsarbejde om en samordning af de sociale uddannelser. Finansudvalget godkendte fortsættelsen af den 400 timer lange 1. dels undervisning, idet man lagde vægt på, at den udgjorde et afrundet hele, der ikke behøvede at blive fulgt op af en anden dels undervisning.

På baggrund af forvaltningshøjskolens planer om ovennævnte

socialformidleruddannelse havde undervisningsministeren ved brev af 21. juli 1975 til finansministeren og socialministeren fremsat ønske om en drøftelse i forbindelse med forvaltningshøjskolens kurser. Der indledtes herefter forhandlinger om nedsættelse af et udvalg med henblik på en samordning af socialformidleruddannelserne. Disse forhandlinger resulterede i nedsættelsen af udvalget vedrørende socialformidleruddannelser.

KAPITEL 4. DE EKSISTERENDE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER, DERES KAPACITET OG INSTITUTIONSMÆSSIGE PLACERING.

Der eksisterer i dag tre former for socialformidleruddannelser: Socialrådgiveruddannelsen på de sociale højskoler, socionomuddannelserne på Ålborg og Roskilde universitetscentre samt forvaltningshøjskolens 800-timers kurser i socialforvaltning.

I. Socialrådgiver- og socionomuddannelserne.

Socialrådgiveruddannelsen finder sted på de fire sociale højskoler i København, Århus, Odense og Esbjerg. Efter skolernes overflytning fra socialministeriet til undervisningsministeriet i 1974 overtog Det midlertidige råd vedrørende socionomuddannelserne nogle af den daværende bestyrelses funktioner. Det midlertidige råd ophørte sin virksomhed i begyndelsen af 1976, og de sociale højskoler indgår nu stort set på linie med universitetscentrene og andre videregående uddannelsesinstitutioner under undervisningsministeriet, direktoratet for de videregående uddannelser, selv om skolerne formelt endnu er en selvejende institution.

I fordelingen af den samlede tilgangsramme på 20.000 optagelsespladser for de længerevarende videregående uddannelser i optagelsesåret 1977/78 er det maximale optagelsestal for de sociale højskoler sat til 440.

Socialrådgiveruddannelser, eller socionomuddannelser som de kaldes på universitetscentrene, indgår endvidere som overbygningsuddannelser på Ålborg og Roskilde universitetscentre.

Efter lukningen af tilgangen til den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på Roskilde Universitetscenter for efterårssemestret 1977 er der af tilgangsrammen for de længerevarende videregående uddannelser foreløbig alene blevet tillagt Ålborg Universitetscenter optagelsespladser i optagelsesåret 1977/78. Af de 400, der kan optages på den samfundsvidenskabelige basisuddannelse, kan 100 få forhåndstilsagn om optagelse

på socionomoverbygningen efter endt basisuddannelse.

Når den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på Roskilde Universitetscenter åbnes for tilgang i februar 1978, vil der blive optaget et endnu ikke fastsat antal studerende, hvoraf en del vil få forhåndstilsagn om optagelse på socionomoverbygningen efter endt basisuddannelse.

I forbindelse med fastsættelsen af tilgangstallet til socialrådgiver- og socionomuddannelsen har undervisningsministeriet bemærket, at man ikke har villet reducere tilgangstallet, før man kendte resultatet af arbejdet i socialformidleruddannelsesudvalget, herunder vurderingen af personalebehovet.

II. 800-timers kurserne i socialforvaltning.

800-timers kurserne i socialforvaltning er en del af forvaltningshøjskolens samlede program for efteruddannelse af statens og kommunernes personale. Skolen hører under finansministeriets ressort, men ledes af en bestyrelse med lige mange repræsentanter for staten og kommunerne. Undervisningen finder sted i byerne København, Århus, Viborg, Ålborg og Odense.

Forvaltningshøjskolen har på længere sigt planlagt at optage 160 kursister pr. år på 800-timers kurserne i socialforvaltning. I de nærmeste år til og med 1980 er der planlagt et større optagelsestal, da en række af de personer, der tidligere har deltaget i det nu nedlagte 400-timers opskolingskursus, ønsker at supplere deres uddannelse med anden del af 800-timers kurset. Da opskolingskursets 400 timer ikke svarer helt til 1. del af 800-timers kurset i socialforvaltning, er der yderligere med henblik på optagelsen på 2. del af disse tidligere opskolingskursister planlagt en række korte suppleringskurser. Som nævnt ovenfor er igangsætningen af 2. dels hold samt af suppleringskurserne med virkning fra foråret 1977 sat i bero på betænkningen fra socialformidleruddannelsesudvalget.

KAPITEL 5. BESKRIVELSE AF DE EKSISTERENDE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER.

I. Uddannelsernes mål;

A. De sociale højskoler.

Der foreligger to forslag til beskrivelse af målsætningen for uddannelsen, der stort set er ens på de 4 sociale højskoler.

Betænkning nr. 549/1970 ("Uddannelse af socionomer") fra socialuddannelseskommissionen:

"Det er de sociale højskolers formål at give en grundlæggende og videregående uddannelse til varetagelse af socialt behandlingsarbejde, herunder administrative og planlæggende funktioner inden for det sociale arbejdsområde."

Forslag til uddannelsesbekendtgørelse af 29. april 1976 fra Det midlertidige råd vedrørende socionomuddannelserne:

"Socionomuddannelsen på de sociale højskoler har til formål på videnskabeligt grundlag at uddanne de studerende til at varetage planlæggende, rådgivende, forebyggende, behandlingsmæssige og administrative opgaver inden for det sociale arbejdsområde".

B. Forvaltningshøjskolen.

Studieplanen for 800 timers kurserne i socialforvaltning indeholder følgende beskrivelse af uddannelsens mål:

"Formålet med kurserne er at bibringe eleverne sådanne kundskaber og færdigheder inden for de sociale, juridiske, behandlingsmæssige og administrative fagområder m.v., at de efter endt uddannelse er kvalificeret til selvstændigt at formidle og samordne bistand fra samfundet til den enkelte i overensstemmelse med socialreformens principper og metoder, samt derudover varetage opgaver af planlæggende og administrativ

karakter."

C. Roskilde Universitetscenter.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 9. september 1975 om socionomuddannelser på Roskilde Universitetscenter indeholder følgende beskrivelse af uddannelsens mål:

"Socionomuddannelsen på Roskilde Universitetscenter har til formål at uddanne de studerende til at varetage planlæggende, rådgivende, forebyggende og administrative opgaver inden for det sociale arbejdsområde."

D. Ålborg Universitetscenter.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 18. december 1975 om socionomuddannelsen ved Ålborg universitetscenter indeholder følgende beskrivelse af uddannelsens mål:

"Uddannelsen skal give de studerende en sådan viden og erfaring i socialt arbejde, at de opnår en helhedsforståelse af konkrete sociale problemers årsager, deres fremtrædelsesformer og konsekvenser for det enkelte menneske og for grupper af mennesker. Den skal give dem teoretisk indsigt og metodiske forudsætninger i at omsætte denne forståelse til konkret arbejde med sociale problemer, således at de kan varetage socialt rådgivningsarbejde, planlæggende og forebyggende virksomhed samt administrative funktioner inden for det sociale arbejdsområde".

II. Adgangsbetingelser og forudsætninger:

A. De sociale højskoler.

De formelle betingelser for adgang til de sociale højskoler er: studentereksamen, højere forberedelseseksamen, højere handelseksamen eller de afsluttende prøver ved højere forberedelseseksamen i fællesfagene dansk, engelsk, samfundsfag og mate-

matik med mindst karakteren 6.

Desuden er der mulighed for dispensation for ansøgere der ikke opfylder de formelle adgangsbetingelser.

B. Forvaltningshøjskolen.

800 timers kurserne i socialforvaltning er en efteruddannelse for det ikke-akademiske personale i amternes og kommunernes social- og sundhedsforvaltninger. De forudsætninger eleverne møder med ud over et praktisk kendskab til socialforvaltningernes funktioner kan beskrives således: 9-10 års skolegang (som oftest 10 år) med efterfølgende elevuddannelse og den dertil hørende teoretiske uddannelse. Efter elevuddannelsen gennemgås DK I, der afvikles over 1 år med 250 undervisningstimer. Det er endvidere en betingelse for at blive optaget på 800 timers kurserne, at den pågældende har bestået DK II i socialforvaltning, der afvikles over 1 år med 150 undervisningstimer. For Københavns kommunes vedkommende gælder dog, at eleverne har gennemgået Københavns Magistratskole på 310 timer samt social- og sundhedsforvaltningens fagskole på 222 timer svarende til henholdsvis DK I og DK II.

C. Roskilde Universitetscenter og Ålborg Universitetscenter.

Adgangsbetingelserne er de for universiteter og universitetscentre gældende. Dette vil primært sige studentereksamen, højere forberedelseseksamen eller højere handelseksamen eller ved Ålborg Universitetscenter de afsluttende prøver ved højere forberedelseseksamen i fællesfagene dansk, engelsk, samfundsfag og matematik med mindst karakteren 6.

Desuden er der mulighed for dispensation for ansøgere, der ikke opfylder de formelle adgangsbetingelser.

III. Uddannelsernes struktur:

A. De sociale højskoler.

Uddannelsen, der er tilrettelagt som et heltidsstudium, afvikles over 3 år. 1. og 3. studieår er teoriår, 2. studieår foregår i praktik. I teoriårene undervises der i gennemsnit 15 lektioner pr. uge, hvilket i alt giver ca. 2000 undervisningstimer.

Skematisk ser uddannelsesforløbet således ud for et hold, der starter pr. 1. september:

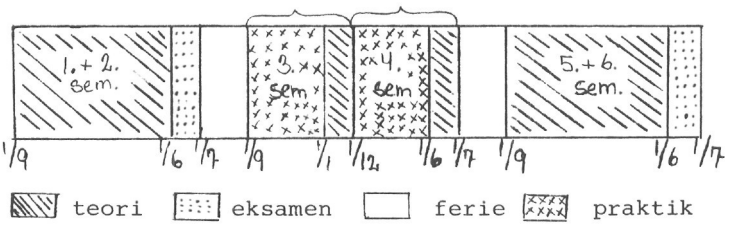

B. Forvaltningshø j skolen.

Uddannelsen er tilrettelagt således, at kursisterne er på kursus ca. 1 uge hver måned. Resten af tiden passer kursisterne deres daglige arbejde. Undervisningen, i alt 800 timer, afvikles over 2 år, således at 1. del med 400 timer afvikles på 1. år, og 2. del med 400 timer afvikles på 2. år.

C. Roskilde Universitetscenter.

Uddannelsen består af enten en samfundsvidenskabelig eller en humanistisk basisuddannelse af 2 års varighed og en overbygningsuddannelse af 1½ års varighed.

I overbygningen indgår 13 ugers praktik.

For centret findes en angivelse af arbejdsbelastningen, og denne er - for hver af de 7 semestre uddannelsen er opdelt i - normeret til 900 timer, hvilket pr. uge giver ca. 45 arbejdstimer.

D. Ålborg Universitetscenter.

Uddannelsen består - som normal forudsætning - af en samfundsvidenskabelig basisuddannelse af et års varighed og en overbygningsuddannelse af 2 års varighed.

I overbygningen indgår et semesters praktik.

For centret findes en angivelse af arbejdsbelastningen, og denne er - for hver af de 6 semestre uddannelsen er opdelt i - normeret til 900 timer, hvilket pr. uge giver ca. 4E> arbejdstimer.

IV. Uddannelsernes indhold, niveau og arbejdsformer.

A. De sociale højskoler.

Uddannelsens indhold er: kundskaber om individer/familier set i forhold til miljø og samfund, kundskaber om samfundets ressourcer socialpolitisk og retsligt samt færdigheder i at anvende kundskaberne i praktisk arbejde med sociale problemer.

Praktikken, der er en væsentlig del af uddannelsens indhold, foregår i institutioner eller forvaltninger inden for det sociale arbejdsområde under vejledning af en praktiklærer, der er ansat i institutionen eller forvaltningen. Kontakten til højskolen er bevaret under praktiktiden, dels ved undervisningsdage på højskolen hvor praktikerfaringerne opsamles og bearbejdes og dels ved besøg på praktikstederne af lærerne i teori og metode i socialt arbejde.

Time- og fagfordelingen, der anføres nedenfor, viser hvilke fag og fagområder, der undervises i. De bredde- og dybdekrav, der stilles inden for denne fordeling, er beskrevet i højskolernes studievejledninger.

Time- og fagfordeling.

	timer i alt	1.år ca.	3.år ca.
Socialret, herunder bistandsloven, socialsikring m.m.	310	140	170
Familieret	120	60	60
Formueret	60	60	-
Kriminologi m.v.	90	-	90
Forvaltningsret, herunder kommunalkundskab	30	30	-
Skatteret	40	30	10
Socialpolitik m.v.	210	100	110
Sociologi	150	60	90
Socialmedicin	60	60	-
Psykiatri	90	60	30
Psykologi	210	90	120
Teori og metode i socialt arbejde, incl. institutionslære	400	200	200
Foredrag, opgaver, diverse	200	120	80
I alt	1.970	1.010	960

I konsekvens af socialreformens tanker om helhedsbehandling, herunder arbejdets tilrettelæggelse i grupper, har man inden for den ramme, der er angivet ovenfor, i stigende grad ændret arbejdsformen, således at indlæringen er mere identisk med den fremtidige arbejdssituation. De studerendes projektarbejde i grupper er et forsøg på at lægge undervisningen tæt op ad den fremtidige arbejdssituation, dels ved at de studerende tilegner sig færdigheder i gruppearbejde og fælles beslutningssituationer, og dels ved at fagene integreres omkring afgrænsede

emner eller problemstillinger. Ligeledes indebærer denne arbejdsform ofte, at de studerende laver feltarbejde i forbindelse med den teoretiske undervisning, og at denne knyttes til de praktikerfaringer, de studerende har.

Emne- eller projektorienteret undervisning suppleres med mere traditionelle undervisningsformer f.eks. klasseundervisning, forelæsninger og seminarer, hvor de studerende får samlet overblik over et fags område, de forskellige faglige indfaldsvinkler til et emne eller lignende.

Skematisk oversigt over arbejdsformer.

1. studieår.

3 tværfaglige (mindst 2 fag) opgaver + eventuelle projekter + eventuel afløsningsopgave.
Klasseundervisning/forelæsninger.
Feltarbejde i tilknytning til opgaver og projekter.

2. studieår.

2 praktikopgaver
Undervisningsdage på højskolen.
Praktikundervisning i institution, forvaltning etc.
Praktik.

3. studieår.

2 tværfaglige (mindst 2 fag) opgaver + eventuelle projekter + eventuelle specialopgaver + eventuel afløsningsopgave.
Klasseundervisning/forelæsninger.
Feltarbejde i tilknytning til opgaver og projekter.

B. Forvaltningshø j skolen.

Kursets 1. del omfatter undervisning i socialret, familieret og civilret, samfundsbeskrivelse og statistik, socialpolitik, sociologi, psykologi, socialmedicin, psykiatri og klientkontakt. Undervisningen i disse fag er tilrettelagt som fagorienteret undervisning med henblik på at bibringe kursisterne en grundlæggende viden om de enkelte fag.

Kursets 2. del er opdelt i 4 fagblokke, hvoraf den juridiske fagblok er obligatorisk for alle kursisterne. De resterende timer på 2. del kan efter kursistens eget valg enten omfatte de to blokke, der peger mod klientbehandlingsfunktioner eller den blok, der peget mod socialadministrative funktioner.

Time og fagfordelingen, der er anført nedenfor, viser hvilke fag, der undervises i. De bredde- og dybdekrav, der stilles indenfor denne fordeling, er beskrevet i studieplanerne for 800-timers kurserne.

Time og fagfordeling

		1. Del	2.Del Klient-behand-lings-linie	2.Del Social-adm. linie	I alt Klient-behand-lings-linie	I alt Social-adm. linie
A.	Socialret	75	85	85	160	160
	Familieret-civilret	50	40		90	70
	Forvaltningsret			40		40
B.	Klientkontakt og sagsbehandling	60	150		210	60
C.	Sociologi	20	20		40	20
	Psykologi	35	40		75	35
	Socialmedicin	60	35		95	60
	Psykiatri	25	30		55	25
D.	Socialpolitik	40		60	40	100
	Samfundsbeskrivelse	50			50	50
	Økonomi			60		60
	Planlægning			85		85
	Organisationsteori			70		70
I ALT		415	400	400	815	815

Skematisk oversigt over arbejdsformerne.

1. Del.

1-2 større hjemmeopgaver i hvert fag + 1 afløsningsopgave i sociologi, psykiatri og socialmedicin.
Klasseundervisning.

2. Del.

2 projekter på hver linie + enkelte større opgaver.
Klasseundervisning.

C. Roskilde Universitetscenter.

1. Basisuddannelsen.

Adgangsgivende til socionomoverbygningen på centret er såvel den humanistiske som den samfundsvidenskabelige basisuddannelse. For så vidt angår den humanistiske basisuddannelse er der dog efter direktiv fra direktoratet for de videregående uddannelser, over for de studerende, der optages fra og med efteråret 1977, taget et generelt forbehold om, at de ikke umiddelbart kan forvente at blive optaget på socionomuddannelsen efter endt basisuddannelse. De nærmere adgangsbestemmelser til socionomuddannelsen ønskes drøftet i forbindelse med den forestående revision.

Aktiviteterne i basisuddannelsens 4 semestre er projektarbejde, kurser og seminarer. Projektarbejdet optager mindst halvdelen af den samlede arbejdsindsats.

a. Den humanistiske basisuddannelse.

Til sikring af den faglige dybde i den humanistiske basisuddannelse er det faglige indhold i denne beskrevet ved hjælp af fire metodisk-teoretiske perspektiver - eller dimensioner - som den studerende må tilgodese og indarbejde i det enkelte pro-

jekt. Dimensionerne kan meget kort beskrives således:

Den filosofiske dimension, som omfatter videnskabsteoretiske problemstillinger i forbindelse med arbejdet med videnskabelige metoder og teorier. Endvidere omfatter den filosofiske dimension studiet af de værdier og ideologier, som kommer til udtryk i samfundets forskellige institutioner.

Den tekst- og kommunikationsvidenskabelige dimension, som omfatter betingelserne for menneskeligt samspil gennem kommunikation i bred forstand og indretningen af forskellige kommunikationsmedier".

Den historisk-sociologiske dimension, som omfatter studiet af samfundsforholdene og betingelserne for samfundstotalitetens historiske udvikling.

Den pædagogisk-psykologiske dimension, som omfatter samspillet mellem enkeltindivider og samfundet, betingelserne for det enkelte individs udvikling og handling gennem biologisk vækst og opdragelses- og uddannelsesformer i givne samfund.

Disse fire dimensioner er nærmere præciseret og uddybet i studievejledningen, hvor de studerende også kan finde omfattende litteraturhenvisninger til støtte for studiearbejdet.

Der afholdes kurser og seminarer, der skal give de studerende dels basale færdigheder i kildebehandling, tekstanalyse, litteraturbenyttelse m.v., dels elementær viden om de emneområder, der indgår i arbejdet og den hidtidige udforskning af dem.

b. Den samfundsvidenskabelige basisuddannelse.

Projektarbejdet skal for den samfundsvidenskabelige basisuddannelse falde inden for rammerne af mindst 2 af følgende 3 problemfelter:

"Produktion: Udvikling og regulering" som omfatter produktionens organisation, økonomisk-tekniske forhold og teknisk udformning og udvikling. Herunder indgår arbejdsdeling, kapitaldannelse, produktionsfaktorernes fordeling og aflønning, handel og omsætning, økonomisk-politiske indgreb i produktionsmæssige og

afsætningsøkonomiske forhold.

"Samfund, sociale forhold og klasser" som omfatter det sociale liv og dets sammenhæng med forskellige samfundsstrukturer, herunder klasser og andre sociale strukturer, social bevidsthed og social kontrol, sociale institutioner, socialpolitik, uddannelsesforhold og samfundsmæssigt kulturelle fænomener, arbejdsformer m.v.

"Politiske forhold" som omfatter de politiske aspekter af samfundsfænomenerne fra det individuelle til det statslige og mellemstatslige plan, således bl.a. den offentlige sektors opbygning, regulering og udvikling. Derudover er der i bekendtgørelsen angivet en lang række punkter i tilknytning hertil.

Foruden et introduktionsprojekt, skal de studerende deltage i mindst et projekt i 1. basisår og i mindst et projekt i 2. basisår .

Kurser og seminarer er dels grundkurser, redskabskurser, videregående kurser og dels kurser og seminarer til støtte for projektarbejdet.

Som grundkurser udbydes sociologi og socialpsykologi, statskundskab og udvalgte dele af den offentlige ret, historieteori, videnskabsteori, nationaløkonomi og marxistisk samfundsteori. Redskabskurserne er statistisk metode og samfundsvidenskabelig forskningsteknik.

Den studerende skal have tilegnet sig indholdet af mindst 4 af de 6 anførte grundkurser, de to redskabskurser, mindst et videregående kursus, samt faget samfundsbeskrivelse.

Som ovenfor nævnt er tilgangen til den samfundsvidenskabelige basisuddannelse lukket for efterårssemestret 1977 med henblik på en ændring af denne for de studenter, der optages på basisuddannelsen fra og med forårssemestret 1978.

Der findes for ingen af de to basisuddannelser en angivelse af time- og fagfordeling. En nærmere beskrivelse af indholdet i kurser og seminarer findes i studieordninger, toårs rammer og semesterplaner.

2. Socionomoverbygningen.

Socionomoverbygningen består af 3 moduler. Hvert modul beskriver ved angivelsen af faglig bredde- og dybdekrav rammerne for det faglige indhold, som den studerende skal have tilegnet sig ved en arbejdsindsats svarende til et semesters fuldtidsstudier. Modulerne er endvidere evalueringsenheder.

Modul 1; "De sociale problemområder" sigter på indsigt i samspillet mellem den enkelte, familien og samfundet, herunder specielt kendskab til sociale problemers opståen.

Breddemæssigt skal belyses *1) individets udvikling i samfundet* d.v.s. dets tilegnelse af samfundets kultur gennem udvikling, uddannelse og opdragelse, *2) familien og andre væsentlige grupper* d.v.s. samspillet i og udenfor hjemmet mellem familiemedlemmerne og med det omgivende samfund, samt familiemønstre i forskellige sociale miljøer og *2) samfundsstrukturen* d.v.s . samfundets politiske og økonomiske organisation og sammenhængen mellem samfundsstrukturer og enkeltindivider/grupper.

Dybdemæssigt skal belyses samspilsfænomener, aktuelle udviklingstendenser og forskellige teorier og metoder til konkrete undersøgelser af sådanne forhold.

Modul 2 "Rammerne for socialt arbejde" sigter på overblik og indgående kendskab til det offentliges reguleringsmuligheder og deres betydning for forebyggelse og behandling af sociale problemer.

Breddemæssigt skal belyses *1) socialpolitik*, herunder hovedprincipper i struktur og udvikling af den sociale sektor, *2) lov g rundlag et for socialt arbejde* og dets sammenhæng med anden lovgivning af betydning for socialt arbejde og 3) *de sociale institutioner* og disses samspil med institutioner udenfor den sociale sektor.

Dybdemæssigt sigtes mod forskellige teorier om socialpolitikkens funktion og historiske udvikling, evne til at inddrage og anvende relevante retsregler samt forskellige teorier om sociale institutioner.

Modul 3 "Socialt arbejde" sigter på kendskab til metoder og teorier i socialt arbejde.

Breddemæssigt omfattes *1) teori og metode i socialt arbejde* til forebyggelse og behandling for individer, grupper og lokalsamfund herunder forståelse af og hensyn til den enkelte klients personlige forudsætninger og betingelserne for en udbygget kontakt mellem socionom og klient samt *2) socionomens opgaver i samarbejde med andre faggrupper,* herunder samarbejde samt evne til indsamling af systematisk kendskab og erfaring som bidrager til planlægning og forbedring af samlet indsats.

Dybdemæssigt kræves indsigt i individers og gruppers vilkår, formidling af social indsats på individ-, gruppe- og lokalsamfundsniveau samt indsigt i faglige funktioner.

Modulkravene opfyldes ved projektarbejde, ved deltagelse i kurser og seminarer, ved feltarbejde samt ved mindst 13 ugers praktik.

Der afholdes kurser/seminarer i teori og metode i socialt arbejde, lovgrundlaget for socialt arbejde (herunder sikringsydelser, bistandsloven, familieret samt reglerne om arbejdsløshedsforsikring og arbejdsformidling) samt i socialpolitikkens centrale problemstillinger.

Der findes ikke for Roskilde Universitetscenter en nærmere angivelse af hvor mange timer, der undervises i de enkelte

fagområder. En nærmere beskrivelse af indholdet i kurser og seminarer findes i studieordningen.

D. Ålborg Universitetscenter.

1. Basisuddannelsen.

Aktiviteterne i den samfundsvidenskabelige basisuddannelses 2 semestre er mindst 2 projektarbejder (et i hvert semester) samt kurser og seminarer.

Der arbejdes med samfundsproblemer belyst ud fra fire faglige aspekter: økonomisk, historisk, sociologisk og statsteoretisk, hvoraf den studerende skal have arbejdet med tre. Endvidere inddrages en del af følgende aspekter: politologisk, administrativt, forvaltningsretligt, juridisk, socialpsykologisk, psykologisk og socialt.

2. Socionomoverbygningen.

Overbygningsuddannelsen omfatter 4 semestre (3.-6. semester), hvoraf et (4. eller 5. semester) er afsat til praktik. I hvert af de øvrige semestre indgår projektarbejde i form af en projektenhed.

Projektenheden i 3. semester er opdelt i et delprojekt omhandlende socialarbejderens rolle og et delprojekt omhandlende sociale problemers akutte fremtrædelsesform under inddragelse af synspunkter om de sociale problemers kroniske fremtrædelsesformer.

I projektenheden i 4. eller 5. semester (afhængigt af hvor man vælger at lægge praktikken) behandles emner, der omhandler de generelle og specielle årsager til sociale problemers opståen.

I projektenheden i 6. semester tages udgangspunkt i emner om sociale problemers kroniske fremtrædelsesformer, idet andre

problemstillinger kan inddrages, således at der tilvejebringes en helhedsopfattelse af sociale problemers fremtrædelsesformer.

I alle projekter indgår behandlings- og planlægningsaspektet.

I de tre semestre med projektarbejde indgår der - udover projekter der optager havldelen af arbejdstiden og kurser og seminarer i tilknytning hertil der optager en fjerdedel af arbejdstiden - kurser i følgende fagområder: teorier og metoder i socialt arbejde, samfundsfag, adfærdsfag og juridiske fag. Disse kurser optager en fjerdedel af arbejdstiden, idet teorier og metodar indgår med vægten ½, samfundsfag og adfærdsfag med vægten 1/4 og juridiske fag med vægten 1/4.

Det faglige indhold i uddannelsen svarer til fagbeskrivelsen fra de sociale højskoler, men der findes ingen angivelse af, hvor mange timer der undervises i de enkelte fagområder.

V. Evaluering.

A. De sociale højskoler.

Intern evaluering foregår bl.a. i forbindelse med den obligatoriske opgaveordning (se ovenfor under uddannelsens indhold, niveau og arbejdsformer).

Eksamen (ekstern evaluering) foregår som udgangspunkt som en bedømmelse i enkeltfag. Der afholdes eksamen i følgende fag: Socialret (eksamen to gange i løbet af studiet), familieret, civilret, kriminalret, psykiatri, socialmedicin, økonomi/statistik, socialpolitik, sociologi/kriminologi, psykologi samt teori og metode i socialt arbejde (eksamen to gange i løbet af studiet). Der er mulighed for at afvikle eksamen i flere fag ad gangen.

Ved alle eksaminer medvirker en udefra kommende censor.

B. Forvaltningshøjskolen.

Der foretages ekstern evaluering i form af mundtlige og skriftlige eksaminer i alle fag.

Ved alle eksaminer medvirker en udefra kommende censor.

C. Roskilde Universitetscenter.

Såvel på basisuddannelsen som på overbygningsuddannelsen er der løbende intern evaluering.

Efter basisuddannelsens første år afholdes en vejledende prøve under medvirken af udefra kommende censorer. Ved basisuddannelsens afslutning afholdes en eksamen (ekstern evaluering), der har form af en mundtlig prøve med udgangspunkt i et valgt projekt. Der medvirker udefra kommende censorer og der anvendes bedømmelsen bestået/ikke bestået.

På overbygningsuddannelsen afholdes en eksamen (ekstern evaluering) efter hvert modul med udgangspunkt i projektet under inddragelse af modulets indhold i øvrigt. Der medvirker udefra kommende censorer, og der gives én karakter ved hver prøve.

D. Ålborg Universitetscenter.

Såvel på basisuddannelsen som på overbygningsuddannelsen er der løbende intern evaluering.

Basisuddannelsen afsluttes med en eksamen (ekstern evaluering) på grundlag af et afslutningsprojekt. Der medvirker udefra kommende censorer, og der anvendes bedømmelsen bestået/ikke bestået.

Ved overbygningsuddannelsens afslutning afholdes en eksamen (ekstern evaluering) med udgangspunkt i projektrapporten fra 6. semester. Projektet drøftes, og der eksamineres i den studerendes overblik over indholdet i alle 4 semestre. Der medvirker udefra kommende censorer, og der gives én karakter.

KAPITEL 6. MULIGHEDER FOR OVERGANG OG MERITOVERFØRING MELLEM DE EKSISTERENDE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER.

Meritoverføring er et spørgsmål om, i hvilket omfang en studerende kan gå fra en uddannelse **til** en anden og i den forbindelse helt eller delvist få godskrevet enkelte uddannelseselementer. Meritoverføringsproblemer kan opstå såvel ved overgang på grundlag af fuld eksamen som i forbindelse med studieskift.

En forudsætning for at der kan fastsættes generelle regler om meritoverføring er, at der findes fælles elementer i uddannelserne. Uddannelserne må derfor være beskrevet efter et fælles system og med samme detaillieringsgrad. Det kan være tilfældet, hvis uddannelserne er fagopdelte, men selv da kan det være vanskeligt at identificere fælleselementerne, dels fordi det vil være nødvendigt at gå ned i studieplanerne som ændres kontinuerligt, og dels fordi lærerne og visse steder eleverne har frit stofvalg. Hvis uddannelserne ikke er fagopdelte, eller hvis undervisningen foregår i en større sammenhæng mellem en række fag, vil vanskelighederne forøges.

Da uddannelserne ændrer og tilpasser sig kontinuerligt til aftagernes behov og samfundsudviklingen, og da disse ændringer ofte besluttes på forskellige niveauer, vil et engang fastlagt meritoverføringssystem kunne hæmme yderligere udvikling af uddannelserne.

Foruden de ovennævnte generelle problemer ved meritoverføring, som alle optræder fuldt ud ved de eksisterende socialformidleruddannelser, gør de forskellige adgangsveje **til** uddannelserne en overgang vanskelig praktisabel. Således vil overgang til forvaltningshøjskolen bl.a. forudsætte, at den studerende ansættes i en kommune/amtskommune. Tilsvarende vil overgang fra forvaltningshøjskolen til en af de øvrige uddannelser forudsætte, at ansættelsesforholdet ophører som følge af at de pågældende uddannelser er tilrettelagt som heltidsuddannelser.

I dag vil generelle meritoverførselsregler mellem de sociale højskoler og universitetscentrene og omvendt formentlig være

den eneste mulighed for at regelgive inden for området.

Det ville formentlig være lettere at fastlægge generelle regler for meritoverføring efter afsluttet eksamen, men da uddannelserne stort set ligger på samme niveau, vil dette formentlig næppe have nogen praktisk betydning.

I dag tages der i praksis i alle situationer konkret stilling til de enkelte ønsker om overgang og meritoverføring.

KAPITEL 7. BESKRIVELSE AF DE FUNKTIONER, SOM EN SOCIALFORMIDLER SKAL KUNNE VARETAGE INDEN FOR DET SOCIALE OMRÅDE I STATSLIGT, AMTSKOMMUNALT,, KOMMUNALT OG PRIVAT REGI.

I. Socialvæsenets struktur.

Den organisatoriske opbygning af det sociale område er beskrevet i lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, lov nr. 227 af 27. maj 1970 med amdring i lov nr. 224 af 12. juni 1975.

Nedenfor beskrives de organisatoriske rammer, inden for hvilke den altovervejende del af socialformidlerne skal arbejde, og som de må være fortrolige med.

A. På centralt niveau.

Den øverste myndighed inden for området er socialministeriet samt socialstyrelsen, der i det. omfang, socialministeren bestemmer det, varetager den centrale forvaltning af sociale anliggender. På centralt plan findes der endvidere sikringsstyrelsen, der bl.a. varetager opgaveområder, der hidtil er blevet varetaget af direktoratet for sygekassevæsenet og direktoratet for ulykkesforsikringen og endelig den sociale ankestyrelse, der bl.a. er ankeinstans for amtsankenævnene.

B. På regionalt niveau.

På regionalt plan er kompetencen inden for området henlagt til amtskommunerne. Under amtsrådet nedsættes et udvalg til forvaltning af amtskommunens sociale og sundhedsmæssige anliggender uden for sygehusvæsenet, hvorunder der igen etableres en social- og sundhedsforvaltning til at varetage den daglige administration.

Herudover findes der på amtsniveau amtsankenævn, der er klageinstans for afgørelser truffet af kommunernes sociale udvalg samt revaliderings- og pensionsnævn, som træffer afgørelse i invalidepensionssager m.v. Endelig er der i tilknytning til amtskommunernes social- og sundhedsforvaltninger

oprettet socialcentre, der skal yde fornøden sagkyndig bistand til bl.a. kommunernes social- og sundhedsforvaltninger. Den til sygehusene knyttede socialrådgivning er visse steder organisatorisk sammenhængende med socialcentret.

C. På lokalt niveau.

På kommunalt plan skal kommunalbestyrelsen nedsætte et socialt udvalg til forvaltning af kommunens sociale, sundhedsmæssige og arbejdsmarkedsmæssige anliggender. Herunder er oprettet en særlig forvaltning, social- og sundhedsforvaltningen, til varetagelse af den daglige administration af de anliggender, der er henlagt til det sociale udvalg.

D. Forholdene i København og Frederiksberg kommuner.

Hvad angår den organisatoriske opbygning af socialvæsenet i Københavns og Frederiksberg kommuner gælder særlige forhold som følge af, at disse kommuner fungerer både som amts- og primærkommuner. Endvidere gælder der andre ankeregler.

II. Fælles socialformidlerfunktioner.

Man kan beskrive socialformidlernes erhvervsfunktioner efter den forvaltningsmæssige placering i henholdsvis statslig, amtslig,kommunalt eller privat regie. Denne opdeling er imidlertid næppe hensigtsmæssig, såfremt man ønsker at koncentrere sig om et bestemt problemområde f.eks. rådgivning, der varetages på alle niveauer eller en bestemt klientkategori f.eks. på hospitalsområdet, idet hospitaler findes inden for såvel statslig, amtslig som privat regie. Uanset ansættelsessted vil den centrale funktion for enhver socialformidler være at formidle social støtte og rådgivning til den enkelte klient eller klientgruppe. For de fleste socialformidlere vil denne funktion udfylde det meste af arbejdstiden. Inden for visse områder, specielt på regionalt og centralt plan, udøves funktionen indirekte gennem råd og vejledning over for og tilsyn med underordnede myndigheders og institutioners virksomhed.

Herudover vil socialformidleren blive beskæftiget med administration, der ikke direkte retter sig mod klienten, men som dels er rettet mod det sociale område som helhed eller dele af dette, dels er rettet mod den institution eller forvaltning, som den pågældende er ansat i.

A. Fælles socialformidlerfunktioner, med udgangspunkt i en social- og sundhedsforvaltning.

Udvalget har valgt at beskrive nogle fælles karakteristiske træk ved socialformidlerens funktioner. Beskrivelsen tager sit udgangspunkt i en social- og sundhedsforvaltning, hvor den altovervejende del af socialformidlerne vil være beskæftiget, men vil være dækkende også for en række funktioner uden for dette område. Til afslutning vil der blive beskrevet nogle funktioner, som er særligt karakteristiske for ansættelsesområder uden for social- og sundhedsforvaltningen.

1. Helhedsvurdering.

Klienter søger normalt kontakt med social- og sundhedsforvaltningen i en konkret anledning som sygdom, arbejdsløshed, alkoholmisbrug, familieproblemer etc. Det er imidlertid væsentligt, at socialformidleren, ved afgørelsen af hvilke hjælpeforanstaltninger der er bedst egnede, betragter klientens samlede situation som en helhed, således at der skabes størst mulig sammenhæng mellem årsagerne til den opståede situation og de hjælpeforanstaltninger, der ydes til afhjælpning af denne situation.

2. Informationsindsamling.

For at kunne foretage en relevant analyse skal socialformidleren, foruden at besidde en generel viden om det samfund klienten lever i, være i stand til at indsamle og bearbejde information om den enkelte klient. Gennem samtale indhentes oplysninger om den enkelte person, hans formelle og uformelle relationer til andre personer og grupper og hans egne ønsker og ideer til løsning af sin situation. Evnen til at komme i kontakt med andre mennesker bliver noget centralt.

Dette forudsætter indsigt i en række faglige discipliner såsom sociologi, psykiatri, psykologi og udmønter sig i praktiske færdigheder omkring klientsamtale og interview-teknik.

Herudover må socialformidleren, dels med udgangspunkt i interviewet med klienten, dels med udgangspunkt i en generel viden om andre mulige informationskanaler som f.eks. læger, arbejdsformidling, politi etc.,indsamle mere formaliseret information i samarbejde med klienten eller med klientens samtykke.

Socialformidleren må kunne systematisere det indsamlede materiale, herunder sondre mellem væsentligt og uvæsentligt, ligesom han må være klar over, at der under sagen løbende må indsamles informationer.

3. Bistandens omfang.

På grundlag af de indsamlede oplysninger må der skaffes overblik over, hvilket omfang hjælpeforanstaltningerne og dermed ressourceindsatsen skal have - om der kun er tale om en éngangsbistand, eventuelt en løbende hjælp i form af en kontinuerlig række af samme éngangsydelser, eller om det er nødvendigt at iværksætte flere former for bistand, eventuelt således at der skal udarbejdes en egentlig bistandsplan bestående af flere integrerede former for hjælp.

4. Bistandens form.

Herudover må der tages stilling til, hvilken form for bistand der skal eller mest hensigtsmæssigt kan ydes. I den forbindelse er det nødvendigt, at socialformidleren har en omfattende viden om det sociale regelsæt, idet visse former for bistand ofte er påbudt i loven i den forstand, at klienten, når han opfylder visse kriterier, har et krav på en ydelse f.eks. pension, boligsikring, børnetilskud, sygesikringsydelser etc. Men socialformidleren må også have kendskab til andre lovregler, som kan have stor betydning for klientens personlige og økonomiske forhold f.eks. straffeloven, lejeloven og den person- og familieretige lovgivning. De sociale love indeholder endvidere en vid adgang for

skønsmæssige vurderinger, der dels stiller krav om stor indleven i klientens situation, men som også stiller store krav til socialformidlerens evner som administrator i en offentlig virksomhed.

Vurderingen af, hvilken hjælpeindsats der skal iværksættes, indebærer ligeledes, at socialformidleren bør have et indgående kendskab til de forskellige former for bistand, idet nogle fremtræder som alternativer eller som kombinationsmuligheder. Der kan således være tale om økonomisk bistand f.eks. i form af udbetaling af dagpenge, forbigående hjælp, formidling af pensioner og/eller personlig bistand f.eks. i form af rådgivning og vejledning, tildeling af personlig rådgiver, hjemmehjælp etc., og endelig kan der blive tale om at institutionsanbringe den pågældende i kortere eller længere tid.

5. Faglig vejledning og gruppearbejde.

Sager, hvor anvendelse af flere bistandsformer i en egentlig integreret bistandsplan er en mulighed, kan være særdeles komplicerede og kræve større samlet indsigt og viden, end den enkelte socialformidler vil være i besiddelse af. Disse sager behandles derfor i samarbejde med sagkyndige i og uden for social- og sundhedsforvaltningen, f.eks. lægekonsulenter, praktiserende læger, arbejdskonsulenter, sagkyndige fra socialcentrene, jurister, psykologer og revisorer. Dette samspil med andre uddannelseskategorier kræver kendskab til det begrebsapparat, som de pågældende betjener sig af. Tilrettelæggelsen af bistandsplaner i sådanne mere komplicerede sager vil ofte hensigtsmæssigt kunne ske i gruppearbejde.

For at indgå i denne arbejdsform må socialformidleren have kendskab til gruppearbejdsmetoder og disses konsekvenser.

6. Ressourcebevidsthed.

Ved overvejelserne af,i hvilket omfang der skal ydes en klient bistand, og hvilken form den skal have, må udgangspunk-

tet tages i klientens behov. Ved det endelige valg af løsning må socialformidleren imidlertid være ressorcebevidst og tilstræbe, at der ikke under sagsbehandlingen fremkaldes urealistiske forventninger hos klienten. Hvis den sociale bistand ikke er lovbunden, må det nøje overvejes, hvorledes der prioriteres ved anvendelse af de økonomiske og personalemæssige ressorucer, der kan stilles til rådighed. Dette gælder - ud over socialformidlerens egen tid - også kapaciteten i institutionsområdet, sundhedsplejen, hjemmesygeplejen, hjemmehjælpen, skolesundhedsplejen etc. Det er således vigtigt, at socialformidleren har overblik over de faktiske ressourcer, der står til rådighed f.eks. i form af rådgivningskapacitet eller institutionspladser og er i stand til at foretage koordinering af den samlede sociale indsats over for den enkelte klient eller familie.

7. Administrative forvaltningsfunktioner.

Herudover indgår socialformidleren i varierende omfang i administrationen af den virksomhed, hvori han er ansat. Dette involverer ham i almene administrative funktioner såsom regnskabsmæssig kontering, anvendelse af de enkelte bilag og formularer, journalisering, udarbejdelse af budgetter og budgetkontrol samt brug af forskellige edb-systemer. Generelt har disse opgaver sammenhæng med en forståelse af de almindelige forvaltningsretlige principper, som enhver offentlig forvaltning er undergivet.

Desuden kan socialformidleren blive beskæftiget med administration af større sociale områder således f.eks. gennem medvirken ved udarbejdelse af udbygningsplaner.

8. Opsøgende og forebyggende indsats.

Socialformidleren vil kunne blive inddraget ved tilrettelæggelsen af forebyggende og opsøgende virksomhed over for bestemte klientgrupper eller afgrænsede sociale miljøer og vil herved medvirke til udvikling af social, socialmedicinsk og socialpædagogisk indsats inden for hele forvaltningsområdet, ligesom han kan få til opgave at føre tilsyn med forvaltnin-

gens institutioner og medvirke ved disses opbygning.

B. Socialformidlerfunktioner i amtssocialcentre og rådgivningscentre for børn og unge.

Hovedopgaven for socialcentrene er at stille sagkyndige til rådighed for de i afsnit I.B. omtalte udvalg og nævn samt at varetage de opgaver, der efter reglerne for de enkelte hjælpeformer er henlagt til centrene. Mange socialcentre er delt i en revaliderings- og pensionsafdeling og en familieafdeling.

Normalt har en socialformidler, der er socialcenterkonsulent, ikke direkte klientkontakt, idet indsatsen formidles gennem sagsbehandleren i kommunens social- og sundhedsforvaltning. Socialcenterkonsulentens arbejde består hovedsageligt i rådgivning og vejledning over for kommunernes social- og sundhedsforvaltninger og i sagsforberedelse for revaliderings- og pensionsnævnet.

Til varetagelse af undersøgelses- og behandlingsopgaver vedrørende børn og unge findes særlige rådgivningscentre.

C. Socialformidlerfunktioner ved øvrige institutioner.

Hvor der i den kommunale social- og sundhedsforvaltning er såvel en ydelsesfunktion (økonomisk bistand m.v.) som rådgivnings- og vejledningsfunktioner, som bør ses i organisatorisk sammenhæng, er funktionerne ± de øvrige institutioner som hovedregel alene rådgivnings-, behandlings- og tilsynsrettet.

Samarbejdet mellem socialformidleren i kommunen og socialformidleren på institutionerne foregår som en koordineret social indsats over for klienter og truede persongrupper, hvor institutionens samlede hjælpemuligheder udnyttes. I behandlingsarbejdet er det ofte således, at man ikke samtidig er behandler og formidler af penge. I mange institutioner er det økonomiske aspekt af mindre betydning, idet man gennem samarbejdet med social- og sundhedsforvaltningen sørger for,

at den økonomiske formidling finder sted der. F.eks. må socialformidleren i kriminalforsorgen for at kunne få en prøveløsladt etableret på et værelse eller i en pension som regel samarbejde med social- og sundhedsforvaltningen. Det samme gælder ved igangsætning af revalideringsforanstaltninger for en tidligere stofmisbruger, eller når en hospitalssocialrådgiver indstiller til invalidepension.

Rådgivnings- og behandlingsfunktioner varetages endvidere bl.a. af socialformidler på skolepsykologiske kontorer, plejeinstitutioner, alkohol-og narkobehandlingsinstitutioner, revalideringsinstitutioner samt særforsorgsinstitutioner.

På en lang række af de omtalte institutioner finder der en del sagsforberedende arbejde sted. Der kan nævnes indstillinger til pension, plejehjemsindstillinger, hjælpemiddelansøgninger og revalideringsindberetninger, som ofte vil være af stor betydning for det videre sagsarbejde i kommunernes social- og sundhedsforvaltninger og være en hjælp for sagsbehandlerne der.

Tilsynsfunktioner varetages bl.a. af socialformidlere i kriminalforsorgen. Her gælder et helt sæt af regler, som er bestemmende for arbejdet,og som angiver, hvorledes man i en tilsynsfunktion skal forholde sig over for betinget dømte og prøveløsladte kriminelle. Man skal sikre overholdelse af vilkår, herunder kontakt til tilsynsførende og give tilbud om bistand til løsning af personlige og sociale problemer.

Hospitalssocialformidleren har ligesom socialformidlere i den primære sundhedstjeneste en funktion i det lægelige samarbejde, som går ud på at belyse de sociale og socialmedicinske aspekter og konsekvenser af sygdomme. Gennem den daglige kontakt til patienter har hospitalssocialformidleren mulighed for at bidrage med sociale observationer i behandlingsarbejdet, ligesom han gennem kontakt til familie og pårørende vil kunne afhjælpe mange praktiske, økonomiske og sociale problemer i forbindelse med indlæggelsen. Især

på psykiatriske afdelinger og hospitaler vil man direkte inddrage pårørende i behandlingen f.eks. i form af familiebehandling eller gruppeterapi.

Nye funktionsområder for socialformidlere er ved at opstå inden for det arbejdsmarkedsmæssige felt, på arbejdspladser, i sygdomsbekæmpende organisationer og i fagbevægelsen. Her kræves naturligvis en særlig indsigt i arbejdsmarkedsforhold.

Endelig skal nævnes, at der også er ansat socialformidlere inden for undervisning og forskning. Det gælder bl.a. ved De sociale Højskoler, de socialpædagogiske seminarier, universitetscentrene og andre læreanstalter. Her kan funktionerne dels være af undervisningsmæssig karakter (herunder planlægning af undervisning, studievejledning m.m.) og undertiden tilligeaf forskningsmæssig karakter. I forbindelse med forskning i socialt arbejde skal også nævnes Institut for Socialmedicin og Rigshospitalet.

III. Særudtalelse i tilknytning til funktionsbeskrivelsen.

Et mindretal i udvalget bestående af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen ønsker at knytte følgende kommentarer til Kap. 7:

Funktionsbeskrivelsen begrænser sig til en ahistorisk og yderst generel opregning af de funktioner, som en socialformidler varetager i dag, og udgør som sådan et ganske utilstrækkeligt grundlag for at opstille krav til indholdet i den fremtidige uddannelse af socialformidlere.

Et relevant grundlag herfor må naturligvis være en historisk analyse og beskrivelse af udviklingstendenserne i de sociale problemers karakter og oprindelse og de heraf følgende ændrede krav til socialformidlerens funktion. Alene en sådan fremgangsmåde er i stand til at sikre, at de indhøstede erfaringer med socialt arbejdes muligheder og begrænsninger under skiftende samfundsmæssige betingelser bliver tilgængelige og dermed anvendelige i en seriøs planlægning af de kommende 5-10 års socialformidleruddannelse.

Samtidig hermed vil præmisserne for udvalgets vurderinger og konklusioner være klargjorte og således muliggøre en saglig og konstruktiv folkelig debat ikke blot om socialformidleruddannelsen men også - og det er det væsentlige - om mulighederne for at løse de massive sociale problemer, der i dagens samfund rammer en stadig voksende del af befolkningen.

Denne debat er så meget mere nødvendig, fordi afskaffelsen af sociale problemer ikke kun er et anliggende for offentlige kontorer og professionelle "problemløsere", men langt snarere kræver en bred folkelig indsats.

KAPITEL 8. UDVALGETS INDSTILLING OM MÅL, INDHOLD, EVAULERING, OG CENSORKORPS FOR FREMTIDIGE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER.

På grundlag af en analyse af de i kap. 7 beskrevne funktioner, som en socialformidler skal kunne varetage inden for det sociale område i statsligt, amtskommunalt, kommunalt og privat regi, har et flertal i udvalget (samtlige medlemmer med undtagelse af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen, der har afgivet den i afsnit V optagne mindretalsudtalelse og -indstilling) i det følgende opstillet krav til en socialformdileruddannelse gennem formulering af mål (afsnit I), indhold (afsnit II) og evalueringsbestemmelser (afsnit III) samt bestemmelser om fælles censorkorps (afsnit IV).

Den faglige bredde i uddannelsen er angivet gennem 10 fagområder. Ved at sammenholde disse fagområder med de funktioner en socialformidler skal kunne varetage har man beskrevet mål og kravniveau (evalueringskrav) for de enkelte fagområder. Ved beskrivelsen af kravniveauet har udvalget anvendt et klassifikationssystem, der bygger på Bloom's kognitive taksonomi, som den er beskrevet i Kirsten Reisbys bog "Formulering af undervisningsmål", København 1972.

I. UDDANNELSENS FORMÅL.

Uddannelsens formål er at kvalificere den studerende til at varetage funktioner inden for det sociale arbejdsområde i kommunale, statslige og private institutioner og forvaltninger samt at give den studerende grundlag for at følge udviklingen inden for dette område.

Dette formål tilgodeses ved gennem uddannelsen at give den studerende:

1. Viden inden for en række fagområder af central betydning for socialt arbejde.

2. En helhedsforståelse af konkrete sociale problemers årsager, fremtrædelsesformer og konsekvenser for det enkelte menneske og for grupper af mennesker.

3. Færdigheder i at omsætte denne forståelse til konkret arbejde med sociale problemer, herunder socialt rådgivningsarbejde, planlæggende og forebyggende virksomhed og administrative funktioner inden for det sociale arbejdsområde.

II. UDDANNELSENS INDHOLD.

Der indgår i uddannelsen følgende fagområder:

1) Socialret 2) familieret/civilret/retspleje m.m. 3)forvaltningskundskab 4) arbejdsmarkedskundskab 5) samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik 6) økonomisk planlægning 7) sociologi 8) psykologi 9) psykiatri/socialmedicin samt 10) teorier og metoder i socialt arbejde.

Der kan efter uddannelsesinstitutionens nærmere bestemmelser udbydes andre fagområder.

Uddannelsen tilrettelægges som en kombination af fagorienterede kurser (afsnit A) projektarbejde (herunder feltarbejde) (afsnit B) og praktik (afsnit C).

Udover den i afsnit C beskrevne praktikperiode skal den studerende i kursusform gennemgå følgende fagområder, der som et minimum indebærer det anførte antal timers undervisning.

Socialret (120 timer).
Familieret/civilret/retspleje m.v. (60 timer).
Forvaltningskundskab (60 timer).
Arbejdsmarkedskundskab (60 timer).
Samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik (80 timer).
Økonomisk planlægning (60 timer).
Teorier og metoder i socialt arbejde (120 timer).

Derudover skal de studerende gennemgå kurser i de øvrige fagområder af et sådant omfang, at de beskrevne mål og evalueringskrav kan

opfyldes.

Den øvrige del af den normerede studietid anvendes til projektarbejde (herunder feltarbejde) således, at der i tilknytning hertil gives lærervejledning i et omfang af så vidt muligt 20 timer og ikke under 10 timer pr. studerende pr. projekt pr. semester.

A. Kurser.

1. Socialret.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af den sociale lovgivning og de socialpolitiske principper, der ligger til grund herfor, samt fortrolighed med almindelige fortolkningsprincipper m.m.

Fagområdets indhold:

Retsreglernes tilblivelse, retskildlære, lovfortolkning og lovanalyse.

Strukturen i den sociale lovgivning, den sociale sektors styring og ankesystemet.

Bistandsloven, familieydelsesloven, dagspengeloven, sygesikringsloven, ulykkesforsikringsloven, pensionslovene, spee. erstatningslove, særforsorgslovgivningen, boligsikrings- og boligstøttelovgivningen.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne:

demonstrere at være i besiddelse af overblik over strukturen i den sociale lovgivning,

anvende bistandslovens bestemmelser til løsning af mindre konkrete problemer inden for områderne økonomisk bistand og hjælpeforanstaltninger for børn og unge,

anvende pensionslovenes bestemmelse til løsning af mindre konkrete problemer vedr. tilkendelse og beregning af pensioner,

- finde frem til bestemmelser i de ovenfor nævnte love og den øvrige lovgivning og de dertil knyttede administrative bestem-

melser, der er relevante for løsningen af konkret formulerede problemer, der bygger på faktisk forekommende sociale tilfalde.

2. Familieret/civilret/retspleje m.m. (borgerlig ret).

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af de retsregler, der regulerer borgernes rettigheder og pligter.

Fagområdets indhold;

Familieret: Ægteskabs indgåelse og opløsning, ægteskabs retsvirkninger, børns retsstilling, papirløse forhold, myndighed, adoption, arv og skifte, abort og sterilisation.

Civilret: Kontrakters indgåelse og opfyldelse, erstatning og forsikring, leje og eje af boliger-

Skatteret: Forskudsregistrering, selvangivelsen, slutopgørelse, mindstekrav til regnskabsførelse i henseende til skattevæsenet, den skattemæssige behandling af sociale ydelser.

Retspleje: Sagsrejsning ved domstolene, tvangsfuldbyrdelse, retshjælp.

Kriminalret/ Strafbare forhold, anklagemyndighedens funktion, den sigtedes rettigheder i en straffeproces, sanktionsformer, den indsattes rettigheder, kriminalforsorgen.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne:

beskrive de vigtigste retsregler inden for fagområdet.

genkalde sig juridiske termer, der anvendes i retsakter og forklare disses betydning,

identificere retslige problemer, *dét* indgår i konkrete sociale problemstillinger,

give vejledning til klienter om disses retsstilling i konkrete konfliktsituationer herunder om de muligheder for retshjælp, der står til rådighed.

3. Forvaltningskundskab.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af den offentlige forvaltnings organisation, herunder specielt den kommunale struktur og styrelse, kendskab til beslutningsprocesser inden for den offentlige forvaltning, herunder de almindelige sagsbehandlingsregler og regler om kontrol med forvaltningen samt at give den studerende et indblik i de administrative rutiner der indgår i en socialformidlers arbejde.

Fagområdets indhold:

En kort karakteristisk af dansk statsstyre, den lovgivende magt, den udøvende magt og domsmyndigheden samt frihedsrettighederne (den personlige frihed, ytringsfriheden m.v.).

Finanslovens tilblivelse og opbygning.

Oversigt over de almindelige forvaltningsmyndigheders organisation, herunder opgavefordelingen mellem primærkommuner og amtskommuner.

Informations- og beslutningsprocesser i offentlig forvaltning.

Den kommunale struktur og lovgivningen om kommunernes styrelse.

Almindelige sagsbehandlingsregler, herunder reglerne om offentlighed i forvaltningen og regler for tavshedspligt.

Kontrol med forvaltningen.

Journalopbygning og -vedligeholdelse.

Mulighederne for anvendelse af EDB, herunder de forvaltningsmæssige og retslige problemer i den forbindelse.

Tilsyn med institutioner, byggesager.

Sekretariatsarbejde for udvalg m.v.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne

demonstrere at have tilegnet sig viden om fagområdets indhold,

beskrive de vigtigste retlige og organisatioriske principper, der gælder for den offentlige forvaltning,

genkalde sig juridisk/administrative termer, der anvendes i den

offentlige forvaltning og forklare disses betydning,

identificere forvaltningsretlige problemer, der kan opstå ved behandling af sociale sager,

anvende reglerne om offentlighed i forvaltningen og reglerne om tavshedspligt.

4. Arbejdsmarkedskundskab.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af arbejdsmarkedet og de aftaler og love, der regulerer forholdene på arbejdsmarkedet.

Fagområdets indhold:

Arbejdsmarkedets organisering, de forskellige organisationsmæssige interesser, organisationernes strukturelle opbygning og målsætningen med aftaler og love for arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedets hovedorganisationer og de aftaler og love, der udspringer af samarbejdet mellem disse parter - her tænkes specielt på hovedaftalen, arbejdsretten, forligsinstitutionen, arbejdsmiljølovgivningen m.v.

De love hvorved staten påvirker forholdene på arbejdsmarkedet, d.v.s. lovgivningens bestemmelser om arbejdsløshedsforsikring, arbejdsformidling, mobilitetsfremmende ydelser samt beskyttelseslovene, herunder funktionærloven, medhjælperloven, ferieloven, bestemmelser vedr. arbejdssikkerhed m.v.

Uddannelsestilbud og de erhvervsmæssige krav der stilles til de uddannede.

De aktuelle aftaler og loves sammenhæng med tidligere aftaler og love på arbejdsmarkedet.

Sammenhængen mellem aftaler indgået af parterne på arbejdsmarkedet og den statslige lovgivning for arbejdsmarkedet.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne

beskrive de gældende love for arbejdsmarkedet,

anvende de bestemmelser i arbejdsmarkedslovene, der vedrører enkeltpersoners rettigheder til og muligheder for økonomisk støtte,

beskrive de emner, der omfattes af gældende aftaler,

redegøre for de konkrete aftaler og loves sammenhæng med de samfundsmæssige forhold, der viser sig i den førte økonomiske politik, arbejdsmarkeds- og socialpolitikken.

5. Samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af

det danske samfunds sociale og økonomiske udvikling og opbygning,

de samfundsmæssige forhold, der har betinget udviklingen i den offentlige sektor - og herunder specielt den sociale sektor,

de offentlige indgreb og foranstaltninger, der virker i forhold til individers og gruppers livsvilkår og sociale problemer.

Fagområdets indhold;

Samfundets sociale og økonomiske udvikling med henblik på udviklingen inden for produktions- og erhvervsstrukturen.

Udviklingen af forskellige befolkningsgruppers og sociale lags forskellige livsvilkår og disse grupper og lags tilknytning til de væsentligste faglige og politiske organisationer samt de offentlige sociale foransaltninger, der rettes mod de sociale problemer.

Det offentliges regulering af erhvervsstrukturen og det offentliges regulering af forholdet mellem de forskellige samfundsgrupper, herunder specielt livsvilkårenej - f.eks. ved den førte finans-, skatte-, bolig-, uddannelses-, arbejdsmarkeds- og socialpolitik.

De mekanismer og sociale kræfter der regulerer løn- og arbejdsforhold på arbejdsmarkedet, herunder specielt spørgsmålet om indkomstdannelse og indkomstfordeling.
Forholdet mellem produktions- og erhvervsstrukturens udvikling og arbejdsvilkår og arbejdsmiljø samt arbejdsmarkedsorganisationernes politik i forhold til arbejdsvilkår og arbejdsmiljø.

De samfundsmæssige forhold der har betinget udviklingen af den sociale sektor og socialpolitikkens udvikling.

Socialpolitikkens målsætninger og midler, herunder spørgsmålet om indkomstoverførsler.

Socialpolitikkens finansering, herunder byrdefordelingen.

Evalueringskrav:
Den studerende skal kunne
- fremlægge de vigtigste udviklingslinier i forholdet mellem samfundsstrukturens udvikling og udviklingen i arbejdsmarkeds- og socialpolitikken,
- belyse de samfundsmæssige rammer og betingelser, der eksisterer for et socialt arbejde.

6. Økonomisk planlægning.
Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af forskellige former for planlægning og prioritering inden for den sociale sektor samt disses anvendelsesmuligheder og begrænsninger.

Fagområdets indhold;
Planlægningsbegrebet og forskellige former for planlægning i historisk perspektiv.

Planlægningsprocessen og de forskellige former for planlægningsteknikker og prognoseteknikker .

De sociale udbygningsplaner og deres udarbejdelse.

De politiske og økonomiske rammer, der er lagt for planlægningen, herunder de interne koordineringsproblemer på og mellem de forskellige niveauer i den offentlige sektor.

Prioritering inden for den offentlige og private sektor.

Det komnunale budget- og regnskabssystem.
Evalueringskrav:
Den studerende skal kunne
- beskrive principperne for planlægningen og kunne angive planlægningens politiske og institutionelle rammer.

7. Sociologi.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af de sociale problemers karakter samt kendskab til videnskabelige analyser af de sociale problemers fremtrædelsesformer, deres årsager og konsekvenser.

Fagområdets indhold:

Forskellige videnskabelige retningers tankesæt og forklaringsmodeller hvad angår sociale problemer.

Teorier om samfundets udvikling.

Den økonomiske og teknologiske udviklings indvirkning på individers og gruppers livsvilkår.

Uddannelsesforhold, herunder de erhvervsmæssige krav der stilles til individers og gruppers sociale og faglige kvalifikationer.

Teorier om social lagdeling og klasser, disse gruppers tilknytning til faglige og politiske organisationer samt sammenhængen mellem sociale lag og livsvilkår.

Teorier om udviklingen af sociale organisationer og - med udgangspunkt i de sociale institutioner socialformidleren indgår i - sammenhængen mellem en organisations målsætning, struktur og funktion.

Sociologiske metoder ved tilrettelæggelse af empiriske undersøgelser.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne

- belyse sammenhængene mellem den sociale og økonomiske udvikling, individers og gruppers livsvilkår og sociale problemer ud fra en sociologisk synsvinkel,
- beskrive de samfundsmæssige rammer, indenfor hvilke socialformidleren arbejder samt hvilke muligheder og begrænsninger disse lægger for at gribe ind overfor de problemskabende processer,

beskrive de sociologiske metoder med henblik på indsamling af empiri fra den sociale virkelighed og vurdere eksisterende undersøgelser.

8. Psykologi.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af individets og gruppers sociale situation og af menneskets oplevelser, adfærd og samspil i grupper, sociale miljøer og samfundet.

Fagområdets indhold:

De forhold der er væsentlige for individets tilegnelse af samfundets kultur gennem opvækst, opdragelse, udvikling og uddannelse, herunder de problemer der kan opstå i denne proces.

Familien som en økonomisk og social enhed således som den fremtræder i forskellige sociale lag, herunder betydningen af de køns- og aldersbestemte roller oa funktioner i familien.

De forhold der virker opløsende henholdsvis stabiliserende på familien, herunder familiemedlemmernes indbyrdes samspil og de sociale konsekvenser af opdelingen i produktionslivet og privatlivet.

De sociale og psykiske konsekvenser for individer og grupper af arbejdsløshed, nedslidning, social og faglig mobilitet m.v.

Forskellige former for afvigende social adfærd og de reaktioner der i samfundet udvises overfor sociale problemer, herunder kendskab til de forskellige behandlingsteorier.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne

fremlægge en helhedsforståelse af individets sociale situation og dets samspil med grupper og miljø,

belyse de konkrete sociale problemer, der opstår i socialiseringsprocessen i tilfælde af konflikt mellem socialiseringskrav og i tilfælde af udstødning fra uddannelsessystemet eller erhvervslivet,

iagttage individers og gruppers sociale adfærd, for derved at kunne forholde sig systematisk til opståen af sociale problemer samt give eksempler på anvendelse af disse iagttagelser i socialt arbejde.

9. Psykiatri/socialmedicin.

Fagområdets mål er at give den studerende en viden om og forståelse af de specielle sociale og psykologiske faktorer, der har betydning for sygdommens opståen og konsekvenser for individ og samfund, samt en viden der gør det muligt for de pågældende at indgå i et tværfagligt team-samarbejde med andre personalegrupper inden for social- og sundhedssektoren.

Fagområdets indhold:

Socialmedicins og psykiatris anvendelse i samfundet. Udgangspunktet herfor er en socialhistorisk beskrivelse af socialmedicinens og psykiatriens skiftende funktioner og rammer.

Sygdomsbegrebet, og her tænkes specielt på

det psykiatriske sygdomsbegreb og debatten omkring dette,

relationen mellem psykiske og sociale forhold, herunder boligforhold i bestemte risikogrupper,

relationen mellem socialmedicin, arbejdsmedicin og bolig- og arbejdsmiljø samt debatten omkring denne (f.eks. i forbindelse med førtidspensionering).

De organisatoriske rammer inden for hvilke socialmedicin og psykiatri fungerer, herunder specielt socialformidlerens placering inden for disse rammer.

Sundhedspolitikken og dennes berøringsflader til socialpolitikken.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne

redegøre for sammenhængene mellem sociale fags og gruppers sygdomme og livsvilkår,

belyse betydningen af socialformidleres samarbejde med andre faggrupper inden for socialmedicin og psykiatri ud fra nogle konkrete sociale problemer i forbindelse med sygdomme.

10. Teorier og metoder i socialt arbejde.

Fagområdets mål er at give den studerende viden om og forståelse af metodisk socialt arbejde, således at de ud fra en helhedsforståelse er i stand til at analysere sociale problemer samt opnå færdighed i opsøgende, forebyggende og behandlende arbejde.

Fagområdets indhold:

a. Fælleselementer:

Uanset hvilken målgruppe (enkeltindivider, familier, større grupper, institutioner) og hvilket niveau (opsøgende, forebyggende eller behandlende) socialformidleren må rette sin aktivitet imod, vil der være en række fælleselementer, som udgør grundstammen i alt socialt arbejde.

1° Helhedsforståelse for sociale problemers karakter i den aktuelle samfundssammenhæng samt baggrunden for problemernes opståen i samspillet mellem individ og samfund.

2° Systematisk sagsarbejde udfra givne arbejdsmodeller. Systematisk arbejde med sociale problemer på individ-, gruppe- og samfundsniveau; indsamling af information, analyse, planlægning, handling, opfølgning og vurdering, herunder løbende prioriteringsmæssige og økonomiske vurderinger.

3° Teorier om kommunikation herunder at kunne etablere og bruge kontaktforhold, at kunne anvende samtaletekniske færdigheder, at kende egne holdninger og at kunne indgå i samarbejdssituationer.

4° Faglig etik, herunder stadige overvejelser over hvilke målsætninger og menneskegrupper socialt arbejde tjener.

5° Socialformidlerens rolle og placering i institutionen/forvaltningen under samarbejde med andre faggrupper, andre forvaltningsgrene og institutioner samt folkevalgte.

6° Omsætning af viden fra teori og metode i socialt arbejde og andre fagområder til praktisk handling.

b. Metoder:

Afhængig af hvilken målgruppe socialformidlerens aktivitet rettes imod i den specifikke situation deles metoderne i socialt arbejde op i:

1° Socialt arbejde med individer og familier.

2° Socialt gruppearbejde.

3 Samfundsarbejde.

4° Social planlægning og administration.

5° Forskning i socialt arbejde.

ad 1 Systematisk sagsarbejde i individuelt socialt arbejde, familiearbejde, faser i sagsbehandlingen, praktisk koordineret familiebehandling, indsats i forhold til multiproblemfamilier, intensiv korttidshjælp til familier i krise, oversigtligt kendskab til mere terapeutisk inspirerede former for familiebehandling, afvigerbehandling, generelt og specielt omkring særlige afvigergrupper, socialt arbejde med institutionsanbragte klienter, konsekvenserne af institutionsanbringelse for klient/familie.

ad 2 Arbejde med klientgrupper på en sådan måde at klienterne gennem gruppeerfaringer sættes i stand til at arbejde hensigtsmæssigt med personlige, familiemæssige og miljømæssige problemer, der allerede er opstået eller at forebygge at sociale problemer opstår.

ad 3 Arbejde med større grupper af mennesker i miljøer der har fælles problemer, med henblik på at de afklarer og udtrykker deres behov, samt give dem støtte til i fællesskab at arbejde henimod en ændring af deres situation.

ad 4 Arbejde med etablering, opretholdelse, ændring og udvikling af samfundets institutioner med henblik på at mobilisere ressourcer og anvende dem på hensigtsmæssig måde for at tilgodese behov på det sociale område.

ad 5 Forståelse for og anvendelse af forskningsresultater.

For at opnå den bedst mulige integration af teori og praksis og for at undgå at splitte den samfundsmæssige virkelighed op skal arbejdet centreres omkring konkrete sociale problemstillinger. Herudfra vil det være muligt at opstille problemformuleringer, analysere situationer - bl.a. ved hjælp af indsamling af nødvendig viden - og på denne baggrund fremkomme med handlingsmuligheder.

Evalueringskrav:

Den studerende skal kunne

- fremlægge en helhedsvurdering af individets sociale situation og dets samspil med grupper og miljø,

  fremlægge en helhedsvurdering af et givet socialt problem og kunne udlede andre problemstillinger, som knytter sig til det rejste problem.

  dokumentere færdigheder i at arbejde efter planlagte arbejdsfaser,

  fremlægge viden om kommunikation, indeholdende en klar opfattelse af hvilken målgruppe henvendelse sker til, samt være i stand til at tilrettelægge information eller samtale på en sådan måde at den passer til målgruppen,

  dokumentere forståelse af gruppeprocesser, af enkeltpersoners mulighed for at gribe ind og ændre processer samt være bevidst om såvel egen funktion som gruppefunktion,

- redegøre for hvilket værdigrundlag han arbejder ud fra,
- dokumentere, hvorledes viden fra teori og metode i socialt arbejde og andre fagområder omsættes til konkret handling.

B. Projektarbejde.

Projektarbejdet kan foregå individuelt eller i mindre grupper. Projektarbejdet, der i større eller mindre omfang kan finde sted uden for uddannelsesinstitutionen, foregår under vejledning af uddannelsesinstitutionens lærere.

Det er projektarbejdets formål at sikre, at den studerende opnår en tværfaglig helhedsforståelse af samspillet mellem samfundets strukturer og det enkelte menneskes levevilkår og adfærd og derigennem integration og omsætning af den gennem kurser og seminarer indlærte viden og forståelse. Endvidere må den studerende blive i stand til konkret at bestemme de faktorer, der forårsager sociale problemer samt til at omsætte denne forståelse til konkret praktisk arbejde med sociale problemer.

Kravene til det faglige indhold i projektarbejdet bestemmes gennem:

1. Krav til faglige bredde hvilket vil sige krav til indhold af de emneområder den studerende skal arbejde med. Disse krav er formuleret gennem opstilling af to problemfelter indeholdende en række emneområder..
2. Krav til faglige dybde hvilket vil sige teoretiske og metodiske krav til behandlingen af de emneområder som den studerende i sit projektarbejde i særlig grad har valgt at beskæftige sig med.

Ad 1. Faglige breddekrav til projektarbejdet.

Problemfelt 1: Soaialt arbejde - individ, familie cg samfund.

Formålet med problemfelt 1 er, at den studerende erhverver sig indsigt i samfundet og de generelle og specielle årsager til sociale problemers opståen og fremtrædelsesformer på individ-, familie- og samfundsniveau. Endvidere at den studerende ved belysning af levevilkårene for individet i familien og arbejdslivet opnår indsigt og færdigheder i at arbejde med de forhold, som har indflydelse på mulighederne for at afhjælpe eller fore-

bygge sociale problemer gennem generelle og individuelle foranstaltninger.

Problemfeltet kan indholdsmæssigt opdeles i følgende emneområder:

a. Den samfundsmæssige baggrund for familien og andre samlivsformer, herunder indsigt i de forhold der virker stabiliserende henholdsvis opløsende på disse grupper.
De sociale problemer og konfliker på det individuelle og familiemæssige plan der er en konsekvens af de ændrede samlivsformer samt betydningen af den retslige regulering af de forskellige samlivsformer.

b. Opdragelses- og indlæringsprocessens karakter i familien, uddannelsen og arbejdslivet og de betingelser hvorunder den foregår i forskellige sociale lag.
De sociale problemer der er forbundet med opdragelses- og indlæringsprocessen, og de muligheder der er i det sociale arbejde for at forebygge og løse disse problemer.

c. Lokalsamfundets og arbejdslivets betydning for familien.
Betydningen af de sociale netværk og mulighederne for at udnytte dem i socialt arbejde med individer, familie og grupper.

d. De samfundsmæssige forhold der påvirker løndannelsen/lønstrukturen.
Lavindkomstproblematikken som et socialt problem og vurdering af de muligheder der for arbejdsmarkedets parter og det offentlige er med hensyn til at forebygge og løse lavindkomstproblemet.

e. De erhvervsmæssige krav der stilles til individers og gruppers sociale og faglige kvalifikationer.
De sociale og økonomiske faktorer der påvirker omfanget og karakteren af arbejdsløshed, nedslidning på og udstødning fra arbejdsmarkedet, den faglige og geografiske mobilitet m.v.

De sociale og psykiske konsekvenser for individer og grupper af arbejdsløshed, udstødning fra arbejdsmarkedet m.v. og de finansielle og institutionelle muligheder der i forbindelse med socialt arbejde er til rådighed for at forebygge og begrænse konsekvenserne.

f. Betydningen for individer og familier af adskillelsen melem arbejdsliv og privatliv. Hvorledes faktorer som arbejds- og boligforhold kan være årsag til sociale problemers opståen og vedligeholdelse samt hænger sammen med problemer eller er forbundet med modsætningen mellem arbejdsliv og privatliv.

I forbindelse med projektarbejdet inden for problemfelt 1 forudsættes det, at den studerende forud for eller samtidigt med projektarbejdet har tilegnet sig viden omkring følgende fagområder: dele af socialret, familieret/civilret/retspleje m.m., arbejdsmarkedskundskab, dele af samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitk, sociologi, psykologi, psykiatri/socialmedicin og dele af teorier og metoder i socialt arbejde.

Problemfelt 2: Socialt arbejde - institutioner.

Formålet er, at den studerende ud fra en helhedsforståelse af de sociale problemers opståen og fremtræden opnår indsigt i og kendskab til privat og offentlig indsats til forebyggelse og behandling af sociale problemer, herunder forståelse for socialformidlerens arbejdsopgaver og institutionsmæssige placering i den sociale sektor samt færdigheden i at omsætte denne viden til praktisk arbejde.

Problemfeltet kan indholdsmæssigt opdeles i følgende emneområder:

a. Socialt arbejdes historie og udvikling set på baggrund af ændringerne i de sociale problemers karakter og socialpolitikkens udvikling.
Udviklingen i den faktiske erhvervsfunktion set i forhold til udviklingen i de politiske, forvaltningsmæssige og

institutionelle rammer, der findes for udøvelse af socialt arbejde.

b. De sociale problemers fremtræden og konsekvenser på individ-, familie- og samfundsplan og formerne for den retslige regulering af disse.
Sociallovgivningens samfundsmæssige funktion og socialrettens placering i forhold til de øvrige retsregler.

c. De økonomiske og politiske rammers betydning for socialformidlerens arbejde, herunder bl.a. det sociale områdes ændrede struktur og udvikling inden for forskellige institutions- og forvaltningsområder - centralt, regionalt og lokalt.

d. Arbejdsvilkår og rammer for socialformidlere i forskellige institutioner og forvaltninger, herunder de institutions- og forvaltningsområder hvor der udføres socialt arbejde, samt karakteren af det sociale arbejde der udføres inden for disse.

e. Samspillet mellem ansat, klient, politiker og borger set i lyset af de forvaltningsmæssige rammer og forskelle i interesser, normer og holdninger over for sociale problemer og socialt arbejde, herunder kompetencefordelingen mellem det politiske og administrative niveau samt kompetence- og funktionsafgrænsning mellem forskellige fag og personalegrupper med det formål at kunne indgå i et tværfagligt samarbejde.

f. Samspillet mellem institutioner, individ-familie og lokalsamfund, herunder også totalinstitutioners betydning for den enkelte og dennes omgivelser.
De muligheder og begrænsninger der ligger i opsøgende og forebyggende arbejde, samfundsarbejde og det tværfaglige samarbejde mellem institutioner, forvaltninger, brugergrupper m.v.

I forbindelse med projektarbejdet inden for problemfelt 2 forudsættes det, at den studerende forud for eller samtidig med projektarbejdet har tilegnet sig viden omkring følgende fagområder: Dele af socialret, forvaltningskundskab, dele af samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitk, økonomisk planlægning og dele af teorier og metoder i socialt arbejde.

Ad 2. Faglige dybdekrav til projektarbejdet.

a. I den studerendes projektarbejde forudsættes det at tyngdepunktet i mindst et projekt ligger inden for hver af de to opstillede problemfelter, således at
   - et projekt har hovedvægten lagt på de sociale problemers opståen og fremtrædelsesformer,
   - et projekt har hovedvægten lagt på mulighederne for gennem den sociale lovgivning og de sociale institutioner at forebygge og afhjælpe sociale problemer.

b. Den studerende må gennem sit projektarbejde lære at arbejde systematisk med sociale problemer.

c. Projektarbejdet skal sikre at den studerende opnår en helhedsforståelse af sociale problemer og socialt arbejde ved at
   - de valgte problemstillinger er relevante for opbyggelse af en helhedsforståelse af en socialformidlers praksis,
   - de valgte problemstillinger ses i relation til socialformidlerens erhvervsfunktion.

d. Den studerende må gennem projektarbejdet vise at være i stand til at omsætte den viden, der er tilegnet i forbindelse med kurser og seminarer, således at
   - denne viden indgår i forståelse for det praktiske sociale arbejdes muligheder,
   - der opnås færdigheder i at kunne anvende den sociale lovgivning i enkeltsager,,
   - denne viden omsættes til socialt arbejde på forskellige niveauer med familier, individer, grupper og lokalsamfund afhængigt af problemets art.

Udvalget anser det for betydningsfuldt, at de studerende i deres projektarbejde så vidt muligt er i stand til at inddrage beskrivelser af og erfaringer fra det praktiske sociale arbejde og i projektarbejdet formår at belyse forholdet mellem den teoretiske forståelse af og det praktiske arbejde med sociale problemer.

Til dette formål mener udvalget, at feltarbejde er et velegnet supplement til den obligatoriske praktik. Ved feltarbejde forstås studiearbejde, hvor den studerende aflægger besøg på sociale institutioner eller tilrettelægger mindre undersøgelser på områder af betydning for projektarbejdet. Der er her tale om kontaktforhold til institutionsområder, uden den faste tilknytning til stedet som karakteriserer den egentlige praktik.

C. Praktik.

Forinden den afsluttende evaluering af socialformidleruddannelsen skal den studerende enten

1. have en flerårig praksis fra en kommunal eller amtskommunal social- og sundhedsforvaltning, herunder klientkontakt eller
2. gennemgå mindst en sammenhængende praktikperiode på 5 måneder i forbindelse med problemfelt 2. Praktikken skal i videst muligt omfang foregå i en kommunal eller amtskommunal social- og sundhedsforvaltning.

Praktiktiden tilrettelægges i samarbejde med praktikinstitutionerne på en sådan måde, at der sikres kontakt mellem uddannelsesinstitution og praktiksted, f.eks. gennem faglig vejledning og kurser knyttet til praktikarbejdet.

Kravene til praktikken er,

- at den studerende erhverver en konkret indsigt i og forståelse af praktisk socialt arbejde, herunder institutionernes organisation, arbejdsgang m.v.,

at give den studerende mulighed for i arbejde med konkrete sociale problemer at samarbejde med andre faggrupper,
at give den studerende mulighed for at prøve sin teoretiske viden i praksis og
at give den studerende mulighed for at vurdere sin forudsætninger for at arbejde som socialformidler.

III. Evaluering.

A. Kurser.

1. Følgende fagområder evalueres gennem individuelle prøver under medvirken af eksterne censorer:

a. Der afholdes skriftlige prøver i:
Socialret,
familieret/civilret/retspleje m.m. (borgerlig ret),
forvaltningskundskab,
arbejdsmarkedskundskab,
økonomisk planlægning.

b. Der afholdes skriftlige eller mundtlige prøver i:
Teorier og metoder i socialt arbejde,
samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik.

Keld Nielsen, Thomas Boje og Bjørn Christensen ønsker at fremhæve det synspunkt, at der i forbindelse med evalueringen må tilsikres overensstemmelse mellem de pædagogiske principper ved undervisningens tilrettelæggelse på de enkelte uddannelsesinstitutioner og valget af enten mundtlig eller skriftlig eksaminationsform. Endvidere er det ovennævntes synspunkt, at det må være naturligt, at institutionerne under valget af eksaminationsform har mulighed for at rådføre sig med censorkorpset, hvorfor man ønsker formuleret følgende fællesindledning for de under a og b nævnte fagområder:

"Følgende fagområder evalueres gennem skriftlige eller mundtlige prøver med individuel karaktergivning under medvirken af eksterne censorer."

2. De øvrige fagområder evalueres ved individuelle mundtlige prøver under medvirken af interne censorer.

Såfremt nogle fagområder efter bestemmelse i henhold til afsnit C, punkt 1 skal bedømmes som gennemgået/ikke gennemgået, skal den studerende under eksaminationen af projektet dokumentere, at de evalueringskrav, der er opstillet for de nævnte fagområder, opfyldes.

Ad 1 og 2.

Efter institutionens valg og i overensstemmelse med undervisningens tilrettelæggelse kan der afholdes flere prøver inden for de større fagområder, ligesom flere af de under 1 og 2 nævnte fagområder kan indgå i én prøve.

For de under 1 nævnte fagområder skal der uanset antallet af prøver gives én karakter pr. fagområde.

Det bemærkes, at kurserne kan gennemgås forud eller samtidig med det problemfelt, som de har tilknytning til, jfr. kapitel 8, afsnit II, B. Kurserne skal være gennemgået senest på tidspunktet for evalueringen af vedkommende problemfelt.

B. Projektarbejde.

Projektarbejdet afsluttes med udarbejdelse af en rapport, der under udarbejdelsen løbende internt evalueres.

Den afsluttende evaluering af projektarbejdet sker ved en mundtlig eksamen og under medvirken af to eksterne censorer.

Eksaminationen kan ske individuelt eller gruppevis. Gruppevis eksamination forudsætter, at såvel den enkelte studerende som begge eksterne censorer er enige herom. Gruppen må maksimalt omfatte 5 studerende. Evalueringen foretages altid individuelt uanset eksaminationsformen.

Der er enighed i udvalget om, at censorerne på et så tidligt

tidspunkt som muligt skal tage stilling til, om de kan deltage i gruppevis eksamination.

Thomas Boye, Keld Nielsen og Bjørn Christensen ønsker at tilføje, at det må være af afgørende betydning, at eksamensformen ved projektevalueringen fastlægges efter aftale mellem censorkorps og de enkelte uddannelsesinstitutioner gældende for institutionen som helhed. Endvidere at der, såfremt eksaminanderne ønsker det, sikres mulighed for gruppeeksamination, idet dette må anses for at være den pædagogiske mest egnede form i forbindelse med projektevaluering.

C. Karaktergivning.

Evalueringen foregår i overensstemmelse med undervisningsministeriets bekendtgørelse af 5. april 1971 om karaktergivning ved de højere uddannelsesinstitutioner med følgende undtagelser:

1. Kriteriet gennemgået/ikke gennemgået kan efter vedkommende ministeriums godkendelse benyttes ved bedømmelsen af de under afsnit A, punkt 2, nævnte fagområder.

2. For at bestå eksamenen kræves et gennemsnit på mindst 5,5 af samtlige karakterer.

3. Der må til ingen prøve fås karakteren 0.

4. Det kan efter vedkommende ministeriums godkendelse bestemmes, at karaktererne for projektarbejderne tæller dobbelt ved beregningen af, om der er opnået gennemsnittet 5,5.

Nærmere regler om genindstilling, såfremt den studerende ikke har opnået gennemsnittet 5,5 eller har fået karakteren 0, fastsættes efter vedkommende ministeriums godkendelse.

IV. CENSORKORPS.

De eksterne censorer udtages fra et censorkorps, der er fælles for alle socialformidleruddannelser. Korpset skal for mindst halvdelens vedkommende bestå af ansatte fra den kommunale/amtskommunale forvaltning. Den øvrige del af censorkorpset udtages blandt lærere ved institutioner med socialformidleruddannelser og andre institutioner.

Ved eksaminationer med eksterne censorer skal medvirke to censorer, hvoraf en skal være fra den kommunale/amtskommunale forvaltning.

V. MINDRETALSINDSTILLING AFGIVET AF SØREN ANDERSEN OG FREDERIK BULOW CHRISTENSEN.

Søren Andersen og Frederik Biilow Christensen har afgivet følgende mindretalsudtalelse:

Da det ikke i udvalget har været muligt at opnå en realitetsforhandling af det forslag til indholdsbeskrivelse, som er fremlagt i sammenhæng med vores strukturforslag, vil vi, for at vise os imødekommende, prøve at forbedre det af flertallet fremsatte forslag til indholdsbeskrivelse. Vi vil dels redegøre for, hvorfor vi finder forslaget i dets nuværende form uacceptabelt, og dels vil vi fremsætte vores eget mindretalsforslag hertil.

Den grundlæggende indvending mod forslaget retter sig mod den altdominerende vægt, hvormed fagområderne indgår i uddannelseseskrivelsen. Dette er især opnået ved indførelsen af individuelle, skriftlige externe evalueringer af 7 fagområder (ganske vist med mulighed for mundtlig evaluering i 2 af dem) med særskilt karaktergivning for hvert enkelt, hvorved en succesfuld afgangseksamen næsten udelukkende kommer til at afhænge af den enkelte studerendes evne til at indlære et på forhånd defineret pensum.

Den studerendes evne til tværfaglig problemløsning i et gruppesamarbejde, d.v.s. de studerendes evne til systematisk og sam-

menhængende at behandle konkrete problemer, bl.a. gennem anvendelse af relevante teorier og metoder samt selvstændig opsøgen og tilegnelse af den for problemløsningen nødvendige viden (fra bøger såvel som fra folk med konkrete praktiske erfaringer), - disse for erhvervsfunktionen helt centrale kvalifikationer bliver, med projektarbejdets degradering til en modepræget arbejdsform i periferien af uddannelsen, af underordnet betydning. I stedet for at tage udgangspunkt i virkeligheden og dens problemer tvinges den studerende til at bruge hovedparten af studietiden til at forholde sig til en opdeling af virkeligheden i lo forskellige fagområder.

Det giver ringe mulighed for at erhverve sig en helhedsforståelse, dels af de sociale problemers karakter og oprindelse under skiftende samfundsmæssige betingelser, dels af de muligheder og begrænsninger der ligger i såvel de førte statslige politikker (social-, sundheds-, arbejdsmarkeds- uddannelses- og boligpolitik især)som i de institutionelle rammer indenfor hvilke det konkrete sociale arbejde foregår.

Vores synspunkt heroverfor er faktisk det omvendte, nemlig at hovedvægten i studiet lægges på det problemorienterede projektarbejde, hvorigennem de studerende ikke blot opnår indsigt i de for problemfeltet centrale fagområder men derudover opøver færdighed i selvstændigt at indhente og bruge fagspecifik viden til analyse og behandling af sociale problemer. Dette naturligvis med støtte i faglig konsulentbistand, kurser/seminarer, feltarbejde og praktik.

Overfor udvalgsflertallets desavouering af projektarbejdet til blot een blandt flere arbejdsformer, hvorigennem den studerende tilegner sig fagområdernes indhold, tager vi altså det principielle udgangspunkt, at fagområderne er nødvendige redskaber, som skal tjene til en tilstrækkelig dybtgående behandling af problemfelternes emneområder. Derfor vil vi have den særskilte evaluering af fagområderne fjernet.

Vi må desuden tage afstand fra de begrænsninger, som udvalgsflertallet har opstillet for de studerendes ret til at vælge

imellem individuel og gruppevis projektevaluering, idet vi opfatter dette som bevidst sabotage mod det projektorienterede gruppearbejde.

Konkluderende må vi konstatere, at det er lykkedes de kommunale aftagerorganisationer at sætte deres krav om skærpet politisk kontrol igennem. Uddannelsesbeskrivelsen bærer i lighed med udvalgets sammensætning stærkt præg af den øgede magt, som kommunerne med socialreformens omlægning af socialformidlerfunktioner til kommunalt regi har tiltaget sig i personale- og uddannelsesspørgsmål, ikke mindst efter at de statslige refusioner af lønudgifter helt er bortfaldet. Denne magtforskydning er da også den reelle årsag til, at udvalget overhoveder er blevet nedsat.

Særligt for universitetscentrenes vedkommende vil det nye uddannelsesindhold medføre en kraftig indskrænkning af mulighederne for projektarbejde, og det får dermed karakter af alvorlig politisk disciplinering, helt i tråd med den lange række af politiske overgreb som især RUC har været udsat for.

For de sociale højskolers vedkommende er der godt nok skabt formel mulighed for projektarbejde, men reelt presses de studerende fra første færd ind i et individuelt fagorienteret eksamensræs, hvilket sammen med den stærke fagdisciplinære tradition på skolerne giver projektarbejdet og dermed muligheden for kritiske studier trange kår.

For de studerende ved Danmarks Forvaltningshøjskoles vedkommende får det nye fællesindhold helt ekstreme konsekvenser, når man ser lidt nærmere på de praktiske muligheder for at realisere det skitserede indhold. Ifølge dette skal de studerende i løbet af 800 timers uddannelsen gennemgå 560 timers kursus alene i de 7 fag, som skal evalueres eksternt. Hertil kommer løst anslået 200 timer kursus i de resterende 3 fagområder. I de tiloversblevne 40 timer modtager den studerende faglig konsulentbistand og er herefter overladt til i sin fritid at udarbejde 2 projekter, forberede sig til kursus samt gøre sin indflydelse gældende på undervisningens tilret-

telæggelse. Det er for os at se udtryk for en uhyggelig ansvarsløshed fra udvalgets side, når man uden tøven ser sig i stand til at fremsætte et forslag, som ved blot en overfladisk betragtning viser sig at være komplet urealisabelt. Dette så meget desto mere som man i udvalget i lang tid explicit har opereret med en fordeling af den studerendes studietid mellem kursus og projektarbejde i forholdet 1:2.

Som konsekvens af ovenstående fremsætter vi følgende mindretalsforslag:

I. UDDANNELSENS FORMÅL.

Uddannelsens formål er at kvalificere den studerende til i samarbejde med brugerne af det sociale system og andre faggrupper at varetage funktioner inden for det sociale arbejdsområde i kommunale, statslige og private institutioner og forvaltninger samt at give den studerende grundlag for at følge udviklingen inden for dette område.

Dette formål tilgodeses ved gennem uddannelsen at give den studerende

1. En helhedsforståelse af konkrete sociale problemer årsager, fremtrædelsesformer og konsekvenser for det enkelte menneske og for grupper af mennesker.
2. Færdigheder i at omsætte denne forståelse til konkret arbejde med sociale problemer, herunder socialt rådgivningsarbejde, planlæggende, opsøgende og forebyggende virksomhed og administrative funktioner inden for det sociale arbejdsområde.

II. UDDANNELSENS INDHOLD

Uddannelsen tilrettelægges med udgangspunkt i projektarbejder, som er den dominerende arbejdsform; kurser/seminarer, praktik og feltarbejde indgår i uddannelsen som støtte for de studerendes selvstændige arbejde med uddannelsens centrale problemfelter.

Der indgår i uddannelses følgende fagområder:

1) Socialret, 2) familieret/civilret/retspleje m.m. (borgerlig ret, 3) forvaltningskundskab, 4) arbejdsmarkedskundskab, 5) samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik, 6)økonomisk planlægning, 7) sociologi, 8) psykologi, 9) psykiatri/socialmedicin, lo) teorier og metoder i socialt arbejde.

Der kan efter uddannelsesinstitutionens nærmere bestemmelser udbydes andre fagområder.

A. Fagområder.

De oven for nævnte fagområder har samme indhold som i flertallets forslag, idet dog de der nævnte evalueringskrav ikke er medtaget.

B. Projektarbejde

Projektarbejdet foregår i grupper eller individuelt under vejledning af de til uddannelsesinstitutionen tilknyttede lærere.

Det er projektarbejdets formål at sikre, at den studerende opnår en tværfaglig helhedsforståelse af samspillet mellem samfundets strukturer og det enkelte menneskes levevilkår og adfærd.

Endvidere må den studerende blive i stand til at bestemme de faktorer, der forårsager de sociale problemer,samt til at omsætte denne forståelse i samarbejde med brugerne af det sociale system og andre faggrupper til konkret praktisk arbejde med sociale problemer.

Kravene til det faglige indhold af problemfelterne bestemmes gennem:

1) Krav til faglig bredde, d.v.s. krav til de emneområder, den studerende skal arbejde med.
2) Krav til faglig dybde, hvilket vil sige teoretiske og metodiske krav til behandlingen af de problemstillinger inden for emneområdet ,som den studerende i sit projektarbejde i særlig grad har valgt at beskæftige sig med.

De faglige bredde- og dybdekrav er de samme som i flertallets forslag, idet dog 3. afsnit på side62 er erstattet af følgende formulering:

I forbindelse med projektarbejdet inden for problemfelt 1 udbydes efter aftale mellem de studerende og uddannelsesinstitutionen følgende eller dele af følgende fagområder i kursus- eller seminarform:

Dele af socialret, familieret m.v, arbejdsmarkedskundskab, dele af samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik, sociologi, psykologi, psykiatri/socialmedicin og dele af teorier og metoder i socialt arbejde.

Endvidere er 1. afsnit på side 64 erstattet af følgende formulering:

I forbindelse med projektarbejdet inden for problemfelt 2 udbydes efter aftale mellem de studerende og uddannelsesinstitutionen følgende eller dele af følgende fagområder i kursus- eller seminarform:

Dele af socialret, forvaltningskundskab, dele af samfundsbeskrivelse, social- og arbejdsmarkedspolitik, økonomisk planlægning og dele af teorier og metoder i socialt arbejde.

III. Evaluering

Evalueringen tager udgangspunkt i projektrapporterne og studieforløbsskrivelserne.

Evalueringen af de to problemfelter er mundtlig ekstern og foregår efter de studerendes ønske enten individuelt eller gruppevis. Ved evalueringen gives bedømmelsen bestået/ikke bestået.

IV. Censorkorps

De eksterne censorer udpeges blandt lærerne ved uddannelsesinstitutioner, der uddanner socialformidlere samt socialrådgivere ansat inden for det sociale område.

KAPITEL 9. UDVALGETS INDSTILLING VEDRØRENDE EN EGENTLIG SAMORDNING AF SOCIALFORMIDLERUDDANNELSERNE.

I. Indledning.

Ifølge kommissoriet skal udvalget overveje, hvordan og i hvilket omfang de forskellige socialformidleruddannelser kan opbygges efter fælles retningslinier i en egentlig samordning, og skitsere muligheder for en institutionsmæssig placering.

Et flertal af udvalget har, som beskrevet i det foregående kapitel, fundet det muligt at opstille fælles mål, fælles indhold, fælles evaluering samt bestemmelser om fælles censorkorps. På grundlag af denne fællesbeskrivelse finder flertallet, at der kan etableres uddannelsesforløb, der er ligeværdige såvel set i forhold til aftagernes behov som i forhold til de studerendes adgang til en efterfølgende overbygningsuddannelse på kandidatniveau.

Samordning til ét enkelt uddannelsesforløb har et flertal i udvalget ikke fundet muligt på grund af de studerendes forskellige baggrund og forudsætninger og de heraf følgende forskellige krav til uddannelsens tilrettelæggelse.

I konsekvens heraf har udvalgets flertal ikke stillet forslag om at henlægge uddannelserne til én enkelt type uddannelsesinstitution.

II. 3 modeller for en samordning.

I det følgende er beskrevet 3 modeller, som har været fremlagt i udvalget.

A. Model fremlagt af Keld Nielsen.

Keld Nielsen har fremlagt en model, der tilstræber et fælles uddannelsesforløb.

Modellen forudsætter, at uddannelsen foregår på de sociale højskoler, og tager ikke stilling til indpasning af universitetscentrenes uddannelse. Disse forudsættes opretholdt tilpasset de fælles retningslinier, udvalget er kommet frem til.

Modellen er nedenfor beskrevet i skematisk form.

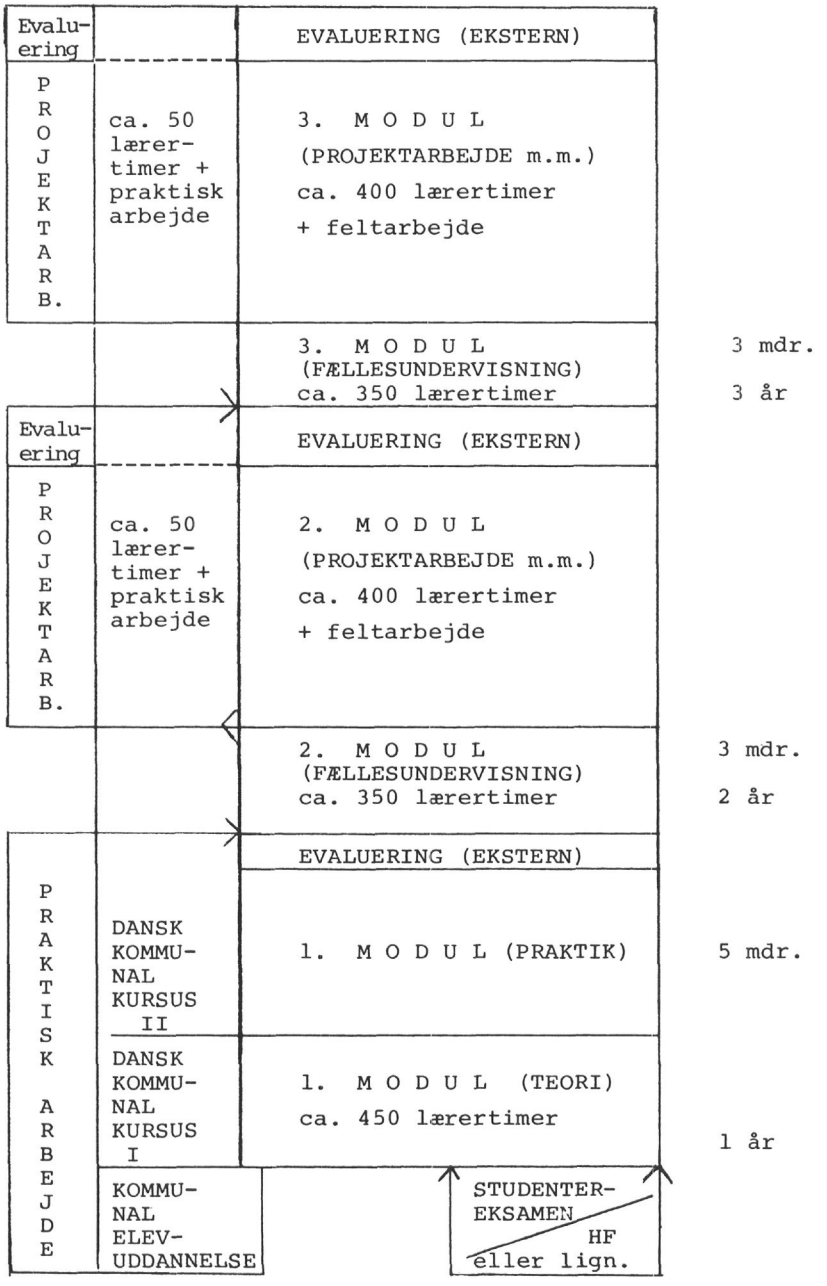

Adgangskriterium I er identisk med de idag gældende adgangskriterier til de sociale højskoler. Det vil sige studentereksamen, højere forberedelseseksamen eller en prøve i fagene dansk, engelsk, samfundsfag og matematik på HF-niveau med mindst karakteren 6.

Adgangskriterium II er identisk med de idag gældende adgangskriterier til de sociale kurser ved Danmarks Forvaltningshøjskole. Det vil sige elevuddannelse med tilhørende teoretisk uddannelse samt DK I og DK II i socialforvaltning (eller Magistratskole og Fagskolens sociallinie i København).

MODUL 1: Institutioner til behandling og forebyggelse af sociale problemer.

a. Modulet gennemgås af de studerende, der opfylder adgangskriterium I.

b. Modulet har en varighed af 1 undervisningsår og er opdelt således, at 1. semester er teoretisk undervisning og 2. semester er praktik.

c. Med hensyn til modulets mål og indhold henvises til kap. 8 vedrørende uddannelsens indhold, såvel hvad angår den teoretiske undervisning som praktikken.

d. Modulets hovedfag er: Socialret, forvaltningskundskab, socialpolitik, sociologi og teorier og metoder i socialt arbejde.

e. Undervisningsformen er projektarbejde med konsulentbistand, forelæsninger og kurser.

MODUL 2: Individet, familien og andre væsentlige grupper.

a. Modulet gennemgås af de studerende med såvel adgangskriterium I som II (herefter kaldet gruppet I og II).

b. Modulet har en varighed af 1 studieår, der gennemløbes forskelligt for de 2 grupper:
Gruppe I og II: 3 måneders samlet fraalles teoretisk undervisning i begyndelsen af undervisningsåret.

Denne 3-måneders periode kan også splittes op i 3 x 1 måned fordelt over året, hvis det af hensyn til gruppe II's ansættelse i forvaltningerne er nødvendigt.

Gruppe I: anvender resten af undervisningsåret til projektarbejde m.m. (se nedenfor).

Gruppe II: modtager lærerkonsulentbistand individuelt - eller, hvor ansættelsesforholdene muliggør det, gruppevis - ved udarbejdelse af en større projektrapport.

c. Modulets mål og indhold fremgår af kap. 8 vedrørende uddannelsens indhold.

d. Modulets hovedfag er: Socialret, familieret, psykologi, psykiatri, socialmedicin, teorier og metoder i socialt arbejde.

e. Undervisningsformen:

De først 3 måneder (evt. 3 x 1 måned): Forelæsninger, kurser, mindre opgaver og øvelser.

I de efterfølgende måneder for gruppe I: Projektarbejde med konsulentbistand, feltarbejde, et mindre antal forelæsninger og kurser.

For gruppe II: Konsulentbistand til udarbejdelse af projektrapport.

MODUL 3: Samfundet.

a. Modulet gennemgås af både gruppe I og gruppe II studerende.

b. Modulet har en varighed af 1 studieår, der gennemføres som under modul 2 (se punkt b under modul 2).

c. Modulets mål og indhold fremgår af kap. 8, afsnit II om uddannelsens indhold.

d. Modulets hovedfag er: Socialret, civilret m.m., socialpolitik, arbejdsmarkedskundskab, sociologi, socialmedicin, samfundsbeskrivelse (økonomi m.m.) og teorier og metoder i socialt arbejde.

e. Undervisningsformen er som beskrevet i modul 2 (se punkt e).

B. Model fremlagt af J. Friis Christensen.

J. Friis Christensen har fremlagt en model. Modellen er beskrevet nedenfor i skematisk form.

DE SOCIALE HØJSKOLER
Bistand & omsorg
200 timer
Rådgivning og
behandlingsplanlægning
200 timer
Studentereks.
HF
Andre.
DANMARKS FORVALTNINGSHØJSKOLE
Rådgivning og
behandlingsplan-
lægning
200 timer
Bistand & omsorg
200 timer
økonomisk sikring
200 timer
Administration
200 timer
Ledelse, styring
og koordinering
200 timer
Grundblok for
forts. m. adm.
fag
120 timer
Grundblok for
forts. m. kli-
entfag
120 timer
Fællesblokke, der skal gennemføres
inden fortsættelse på specialblok-
ke
280 timer
DK II
DK I

Filosofien bag denne model har været at finde frem til de enkelte institutioners relative fortrin i relation til uddannelsens enkelte elementer.

Som følge heraf er det foreslået, at fagområder, der kan karakteriseres som bistand og omsorg, rådgivning og behandlingsplanlægning, gennemgås for alle elevers vedkommende på de sociale højskoler. Tilsvarende kan det tænkes, at al undervisning inden for fagområdet administration foregår på forvaltningshøjskolen. (Det sidste fremgår ikke af den grafiske model og forudsætter ændring af loven om Danmarks Forvaltningshøjskole).

løvrigt forudsætter modellen, at undervisningen af eleverne på forvaltningshøjskolen i det første år og på de sociale højskoler i de første 2 år foregår på de respektive skoler, således at undervisningen først integreres i det tredie år på de sociale højskoler (respektiv forvaltningshøjskolen).

Den på forvaltningshøjskolen beskrevne uddannelse kan karakteriseres som et modulopbygget uddannelsessystem, et system som fra efteråret 1977 vil blive indført på forvaltningshøjskolens forvaltningsfaglige uddannelser.

Hvis man ser på de arbejdsopgaver, som socialformidlere skal dække, vil der være behov for bloksystemer, som føres frem til følgende hovedområder:

1. Økonomisk sikring.
2. Bistand og omsorg.
3. Rådgivning og behandlingsplanlægning.
4. Administration.
5. Ledelse, styring og koordinering.

Hvis man skal bibeholde det sigte, som hidtil har været gældende på forvaltningshøjskolen, nemlig en todelt uddannelse med bevisudstedelse efter 1. del og diplom efter 2. del, og **hvor** hver del er på 400 timer med mulighed for at "stå af" efter 1. del, må man stadigvæk arbejde med en blokopdeling på 1. dels niveau som et meget bredt tilbud. En del af de **fag,** som indgår i blokkene til 1. del, må derfor også medtages i blokkene til 2. del, men selvfølgelig med et andet og væsentligt sværere indhold.

Det er således også klart, at 1. dels uddannelsen kun kan indeholde et begrænset antal valgmuligheder, medens anden del kan gøres langt mere fleksibel.,

Det mest rationelle vil nok være at opbygge et bloksystem ialt omfattende 12oo-13oo timer. Her kan så opbygges en række blokke, hvor man giver et bevis for hver blok, som bestås. Diplom skal så gives, når der er gennemført et antal blokke, som giver et timetal på 8oo timer og derover. Dette giver den optimale mulighed for at sammenstykke uddannelsen på den for kursisten og for arbejdsstedet bedste måde.

C. Model fremlagt af Søren Andersen.

Endelig har Søren Andersen fremlagt den nedenfor beskrevne model:

Modellens forudsætning er, at den gennemføres på de sociale højskoler, idet socionomuddannelserne på RUC og AUC videreføres.

Adgangskriterium I er identisk med de idag gældende adgangskriterier til de sociale højskoler, d.v.s. studentereksamen, højere forberedelseseksamen eller en prøve i f eigene dansk, engelsk, samfundsfag og matematik på HF-niveau.

Adgang skrit erium II er identisk med de idag gældende adgangskriterier til de sociale kurser ved Danmarks Forvaltningshøjskole, d.v.s. elevuddannelse med tilhørende teoretisk uddan-

neise samt DK I og DK II i socialforvaltningen (eller Magistratsskole og fagskolens sociallinie i København) .

I uddannelsen indgår såvel teoretiske som praktiske elementer. Uddannelsen har en samlet varighed af 3½ år, hvoraf 1 år anvendes til de praktiske elementer.

Uddannelsen er opdelt i fire moduler:

Modul 1: introduktionsmodul (½ års varighed)

Modul 2: institutionsmodul (1 års varighed)

Modul 3: samfundsmodul (1 års varighed)

Modul 4: individ/familiemodul (1 års varighed)

Alle studerende gennemgår modulerne 1, 3 og 4. Modul 2 gennemgås kun af studerende med adgangskriterium I.

Modul 1: Introduktionsmodulet.

a. Formålet med modulet er - ud fra en helhedsforståelse - at give de studerende en indføring i og forståelse af de sociale problemers opståen samt indenfor hvilke samfunds-, institutions- og lovmæssige rammer løsningsmulighederne eksisterer.

b. Endvidere skal modulet give en indføring i de arbejdsformer, som danner grundlaget for opfyldelsen af de enkelte modulkrav.

c. Modulets krav opfyldes gennem et eller flere projekter.

d. Modulet evalueres internt med udgangspunkt i projektrapporter og studieforløbsbeskrivelser.

Modul 2: Institutionsmodulet.

a. Formålet er, at den studerende - ud fra en helhedsforståelse - erhverver sig indsigt i og kendskab til privat

og offentlig indsats til forebyggelse og behandling af sociale problemer.

b. Modulet skal give den studerende konkret kendskab til de institutions- og forvaltningsområder, hvor der udføres socialt arbejde samt til arten af det sociale arbejde, der udføres inden for disse. Arbejdsvilkår og rammer for socialformidlere i forskellige institutioner og forvaltninger.

c. Den studerende skal opnå forståelse for samspillet ansat/klient/politiker/borgere set i lyset af forvaltningsmæssige/institutionelle rammer og af forskelligheder i normer/holdninger/forståelse for det sociale arbejdes konsekvenser. Den professionelle rolle/ekspertrollen.

d. Den studerende skal opnå viden om kompetence- og funktionsafgrænsning mellem forskellige fag- og personalegrupper. Evne til at kunne indgå i tværfagligt arbejde og til at kunne arbejde med konflikter samt til at kunne trække på ekspert- og konsulentbistand. Færdighed i sagsforberedelse og sagsfremlæggelse samt i mødeforhandlingsteknik. Kendskab til de enkelte forvaltninger s opbygning (herunder målsætning, kompetencefordeling, gruppestruktur, beslutningsprocesser m.v.), d.v.s. de administrative/organisatoriske rammers betydning for udøvelsen af socialt arbejde (regel- eller konsekvensorienteret sagsarbejde).

Den studerende skal opnå færdighed i at omsætte den sociale lovgivning i enkeltsager ved hjælp af systematisk sagsarbejde samt evne til at udnytte de ressourcemæssige muligheder for socialformidlerens arbejde, d.v.s. brug af institutionen/forvaltningen i udvikling af samfundsmæssige ressourcer bl.a. via forskning i socialt arbejde og udnyttelse af socialformidlerens mulighed for at indgå i planlægning/udbygning af det sociale område.

e. Den studerende skal opnå forståelse for samspillet institutioner/individ-familie/lokalsamfund, herunder også totalinstitutioners betydning for den enkelte og hans/hendes omgivelser. Inden for disse rammer forståelse for de muligheder og begrænsninger, der ligger i opsøgende og forebyggende arbejde, samfundsarbejde og det tværfaglige samarbejde mellem institutioner, forvaltninger, brugergrupper, pressionsgrupper o.s.v.. Omkostningsbevidsthed ved iværksættelse af sociale hjælpeforanstaltninger i relation til klient, familie, institution, forvaltning og nærmiljø.

f. Den studerende skal opnå viden om fovaltningsretlige principper, regler og praksis i relation til det sociale arbejde. Forvaltningens forhold til lovgivningsmagten. Retsreglers tilblivelse. Forvaltningers organisation, funktion og kompetence. Retskildelære. Regelanvendelse. Offentlighed. Begrundelsesteknik.

Praktik.

g. Fem måneder af dette modul bruger den studerende til at gennemgå praktik i en social institution eller forvaltning under vejledning af en praktiklærer, der er godkendt af uddannelsesinstitutionen.

h. Praktiktiden bruges til øvelse i - under vejledning - at omsætte teoretiske kundskaber i praktisk socialt arbejde.

i. Praktiktiden skal endvidere bibringe den studerende konkret kendskab til den sociale sektors institutioner, deres organisation, arbejdsopgaver, klientel og sammenhæng med øvrige samfundssektorer. Samt skærpe bevidstheden om egne holdninger og egen funktion.

Gennem øvelse i praktiktiden at lære samarbejde med klienter, med egen - og andre faggrupper, folkevalgte m.m.

Endvidere give realistisk viden om og oplevelse af socialt arbejde og dets funktion og i relation hertil muligheder og begrænsninger i erhvervsfunktionen, samt en oplevelse af socialformidlerens praktiske arbejdssituation.

Modulet evalueres eksternt med udgangspunkt i projektrapporter og studieforløbsbeskrivelser.

Modul 3: Samfundsmodulet.

a. Formålet er, at den studerende - for at kunne belyse vilkårene for den enkelte person, familien og familielivet - erhverver sig indsigt i samfundet og de generelle og specielle årsager til sociale problemers opståen, samt indsigt i de samfundsforhold, som har indflydelse på mulighederne for at løse sociale problemer gennem generelle eller individuelle foranstaltninger. Herunder viden om vigtig forhold, der påvirker daglige livsvilkår, f.eks. arbejdsmarkedsforhold og bolig- og arbejdsmiljø samt sociale problemers samfundsmæssige og individuelle konsekvenser.

b. Modulet skal endvidere bibringe den studerende viden om socialt arbejdes samfundsmæssige rammer. Herunder viden om grundtrækkene i det danske samfunds økonomiske og politiske udvikling med hovedvægten på de sidste 15 år. Den private og offentlige sektor, det offentliges opgaver og udviklingen heri.

c. Modulet skal endvidere belyse socialpolitikkens udvikling og socialreformens baggrund og indhold.

d. Den studerende skal have viden om socialt arbejdes udvikling. Herunder viden om udviklingen i socialt arbejdes institutionelle rammer samt om metodeudvikling i socialt arbejde set i relation til samfunds- og socialpolitikkens udvikling og den aktuelle erhvervsfunktion.

e. Den studerende skal have viden om og færdigheder i socialt arbejde på samfunds- nærmiljøniveau. Herunder viden om samfundsarbejde og forskning i socialt arbejde.

Modulet evalueres eksternt med udgangspunkt i projektrapporter og studieforløbsbeskrivelser.

Modul 4: Individ og familiemodul.

a. Formålet er, at den studerende - med henblik på at opnå færdigheder i at forebygge og behandle sociale problemer ud fra en helhedsforståelse - erhverver sig indsigt i og kendskab til sociale problemers opståen, fremtrædelsesformer, forebyggelse og behandling vedrørende individet samt familien og andre væsentlige grupper.

b. Den studerende skal i dette modul opnå viden om familiens historiske udvikling og forskellige familieformer, familien og socialisering, socialisering i uddannelse og arbejdsliv, bevidsthedsdannelse, familiestruktur herunder køns- og klasseroller, familiesamspil herunder kommunikation, familiens betydning for den enkeltes udvikling eller fejludvikling, familien og nærmiljøet.

c. Den studerende skal opnå færdigheder til anvendelsesniveau i den sociale lovgivning, der særligt vedrører familien samt i familieretten.

d. Den studerende skal kunne omsætte og anvende viden i praktisk forebyggende og behandlende socialt arbejde med individer og familier.

e. Herunder kende behandlingsformer og teorier på baggrund af og i relation til lovgrundlaget og forskellige institutioners praksis.

Modulet evalueres eksternt med udgangspunkt i projektrapporter og studieforløbsbeskrivelser.

III. Udvalgets overvejelser.

Under udvalgets forhandlinger om de 3 fremlagte modeller er der fra forskellig side blevet fremdraget en lang række forhold, der måtte indgå i en endelig stillingtagen til disse.

Det har således været anført, at selv om det ville være en fordel hvad angik den pædagogiske tilrettelæggelse af uddannelsen, at de kommunalt ansatte fik tjenestefrihed i to perioder af 3 måneder, kunne de kommunale aftagerorganisationers repræsentanter ikke gå ind herfor, idet man alvorligt frygtede, at kun en meget lille del af de ansatte i så tilfælde ville få et tilbud om en sådan uddannelse. Den aftale, der var indgået med personaleorganisationerne om tjenestefrihed i forbindelse med personalets deltagelse i kurser på forvaltningshøjskolen, havde den fordel, at de pågældende samtidig passede deres arbejde i forvaltningerne og løbende kunne drøfte det indlærte med kollegerne.

Endvidere frygtede man, at kommunalt ansatte, såfremt de skulle følge kurser på de sociale højskoler, ville få en meget ringe indflydelse på undervisningens tilrettelæggelse i forhold til de heltidsstuderende, idet de som en minoritet i forhold til de heltidsstuderende kun ville opnå ringe repræsentation i de kollegiale organer.

I tilslutning hertil er der peget på betydningen af at opretholde forvaltningshøjskolen som en bredt orienteret uddannelsesinstitution for den offentlige forvaltnings personale - af hensyn til samordningen med de kommunale uddannelser i øvrigt og af hensyn til fleksibiliteten i den offentlige forvaltning.

Endvidere er der peget på forskelle i "aftagerinstitutionernes" og personaleorganisationernes formelle adgang til under de nuværende forhold at øve indflydelse på uddannelsens tilrettelæggelse, og - for så vidt angår forvaltningshøjskolen og universitetscentrene - på hensynet til sammenhængen mellem socialformidleruddannelsen og disse uddannelsesinstitutioners

øvrige uddannelsesvirksomhed.

Det har været anført, at etableringen af en egentlig fælles-uddannelse vil rumme fordele af pædagogisk og til dels administrativ karakter, og omvendt at det måtte betragtes som værdifuldt, at der fortsat var mulighed for at gennemføre forskellige uddannelsesforløb for forskellige personalegrupper.

IV. Konklusion.

Der har i udvalget ikke været enighed om den vægt, man burde tillægge de forskellige hensyn, men flertallet i udvalget har været enige om, at man ikke kan gennemføre en fuldstændig sammenlægning af uddannelserne, allerede på grund af de kommunale aftagerinstitutioners tilkendegivelse om at det ikke er muligt at sikre tjenestefrihed i det fornødne omfang, samt på grund af det fremførte ønske om at samtlige kommunalt ansatte frekventerer Danmarks Forvaltningshøjskole under hensyn til integrationen med højskolens uddannelsestilbud i øvrigt.

Derefter har udvalgets flertal koncentreret sig om at tilvejebringe en samordning, således at der gennem forskellige uddannelsesforløb med fælles mål, fælles indhold, fælles evaluering og censorkorps skabes en ordning, der kan danne en ramme om et praktisk samarbejde om f.eks. udarbejdelse af lærermidler, tilvejebringelse af praktikpladser og som åbner mulighed for, at studerende med en forskellig baggrund kan få adgang til en fælles kandidatuddannelse.

På denne baggrund har udvalgets flertal heller ikke fundet anledning til at foreslå ændringer i den institutionsmæssige placering af uddannelserne.

Mindretallet bestående af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen har ønsket at tilføje, at deres argumentation for at foreslå en fælles uddannelse for studerende med de ovennævnte adgangskriterier I og II og med opretholdelse af de nuværende socionomuddannelser på universitetscentrene var:

1) En ophævelse af den konkurrence og det dermed forbundne mistillidsforhold der eksisterer mange steder i landet mellem de kommunalt uddannede og socialrådgiverne.

2) En forbedring af kommunernes serviceniveau idet de betragter socialrådgiveruddannelsen som mere kvalificerende end 800 timers uddannelsen.

3) En afskaffelse af den urimelige uddannelsessituation der eksisterer for de kommunalt uddannede, som med uændret sagspres skal gennemgå en socialformidleruddannelse.

4) En afskaffelse af forvaltningsledelsens suveræne ret til at bestemme hvem der skal have chancen for en videreuddannelse.

KAPITEL 10. MERITOVERFØRING MELLEM FREMTIDIGE SOCIALFORMIDLERUDDANNELSER.

Mellem socialformidleruddannelser med fælles mål, indhold, evaluering og censorkorps vil der være mulighed for i vidt omfang at fastsætte generelle meritoverføringsregler, ligesom der i videre udstrækning end det er muligt idag, konkret vil kunne tillægges den enkelte studerende meritoverføring.

I. Fagområder for hvilke der er fastsat minimumstimetal.

Udvalget finder, at der generelt bør kunne finde meritoverføring sted mellem de i kap. 8, afsnit III, punkt 1 nævnte fagområder, for hvilke der foruden et fælles indhold er fastlagt et minimmumstimetal og ekstern evaluering. Meritoverføring bør kunne finde sted, når det pågældende fagområde er evalueret.

Udvalget mener ikke, at det forhold, at der på nogle af uddannelsesstederne eventuelt anvendes et større timetal i et fagområde end minimumstallet, bør hindre meritoverføring af fagområdet fra en institution med et lavere timetal, idet forskelle i timetal f.eks. kan være udtryk for, at eleverne ved påbegyndelsen af fagområdet møder med forskellige forudsætninger. Det afgørende er, at slutniveauet er det samme.

II. De øvrige fagområder.

Udvalget har ikke ment, at man kan gå så vidt, som til at foreslå generelle meritoverføringsregler for de øvrige fagområder, for hvilke der ikke er fastsat minimumstimetal. Selv om der også for disse fagområder er fastsat samme evalueringskrav, er mulighederne for variationer i timetal og pædagogiske metoder så vide, at det vil være muligt for uddannelsesinstitutionerne at prioritere fagene højere end de fælles evalueringskrav tilsiger. Spørgsmålet om meritoverføring bør derfor afgøres på grundlag af de af de enkelte uddannelsesinstitutioner udarbejdede studieplaner.

III. Praktik.

Der er enighed i udvalget om, at studerende, der søger ind på de sociale højskoler og universitetscentrene, og som opfylder de under kap. 8, afsnit II, C stillede betingelser til praktik, ikke skal gennemgå praktikperioden i de pågældende institutioners uddannelser.

KAPITEL 11. EN PROGNOSE FOR UDBUD OG EFTERSPØRGSEL AF SOCIALFORMIDLERE FREM TIL 1990.

Ifølge kommissoriet skal udvalget i samarbejde med udvalget for arbejdsmarkedsprognoser for langvarigt uddannede vurdere og fremlægge skøn over den amtskommunale og kommunale socialforvaltnings og andre aftageres personalebehov - fordelt på forskellige typer uddannelse frem til 1990.

Udvalget har drøftet forudsætningerne for en sådan prognose og fuldmægtig Hans Hækkerup, Arbejdsmarkedsprognoseudvalget for langvarigt uddannede har derefter udarbejdet den nedenfor i afsnit I-IV indeholdte prognose.

Udvalgets overvejelser over og indstilling på grundlag af prognosen fremgår af afsnit V.

I. Beskrivelse af den anvendte prognosemodel.

Ved opstillingen af en socialformidlerprognose forsøges det at prognosticere udbuddet og efterspørgslen uafhængigt af hinanden og derefter at foretage en sammenligning mellem det forventede udbud og efterspørgsel:

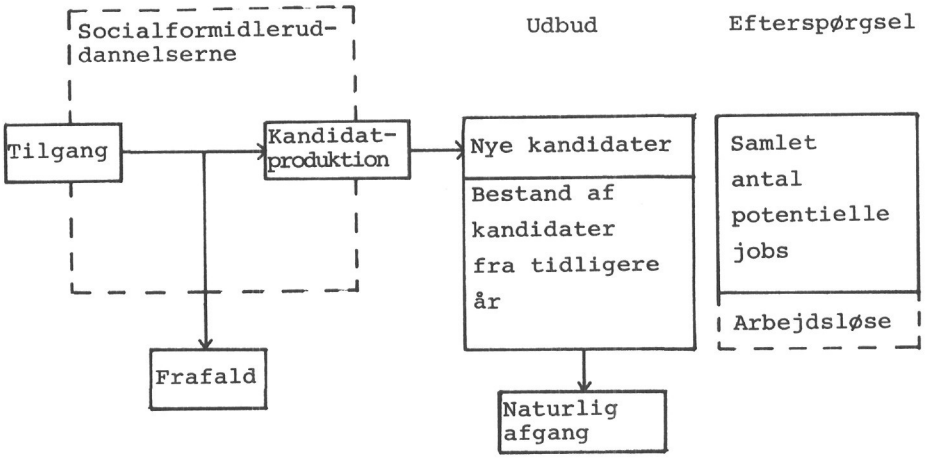

A. Udbud af socialformidlere

1) Bestand

Udgangspunktet for udbudsprognosen er bestanden af personer med en socialformidleruddannelse (socialrådgivere, socionom, 400- og 800-timers socialforvaltningskursus).

Oplysninger om bestanden af socialformidlere kan blandt andet findes i Danmarks Statistiks ressourcetællinger, folke- og boligtællingen i 1970 samt kandidatopgørelsen af socialrådgivere.

Dansk Socialrådgiverforenings medlemskartotek har desuden kunnet give oplysninger om socialrådgivernes erhvervsaktivitet uden for den kommunale sektor.

2) Kandidatproduktion.

Bestanden af erhvervsaktive socialformidlere skal derefter suppleres med oplysninger om kandidatproduktionen. For perioden indtil 1980 skønnes over antallet af nyuddannede på grundlag af optagelsestallene for uddannelsesinstitutionerne, reduceret under hensyntagen til frafald o.lign. Da der endnu ikke er truffet beslutning om optagelsestallene til socialformidleruddannelserne i de kommende år, er der ved udarbejdelsen af udbudsprognosen forudsat uændret optagelseskapacitet til socialformidleruddannelserne.

3) Erhvervsoverlevelse.

For at finde frem til udbuddet er det imidlertid også nødvendigt at kende erhvervsoverlevelses-frekvensen. Denne findes ved at sammenholde antallet af erhvervsaktive socialformidlere opgjort efter det år, de er dimitteret fra uddannelsesinstitutionerne, med kandidatårgangenes oprindelige størrelse.

Ved opstillingen af udbudsprognosen regnes kun i antal personer, og først ved sammenligningen med efterspørgselsprognosen tages der hensyn til, at en del af disse er deltidsbeskæftigede.

B. Efterspørgslen efter socialformidlere.

En vurdering af udviklingen i efterspørgslen efter socialformidlere må ske på grundlag af udviklingen inden for de sektorer, der beskæftiger socialformidlere (staten, kommuner, amtskommuner og den private sektor). Det fremtidige behov inden for de enkelte sektorer må baseres på fremskrivninger af den hidtidige trend, idet denne dog må korrigeres under hensyntagen til ændringer i anvendelsen af socialformidlere inden for området samt for udvidelser af aktiviteten.

For kommuners og amtskommuners vedkommende vil ressourceopgørelserne og en af udvalget iværksat undersøgelse af kommunernes og amtskommunernes forventede personalebehov i 1980 og 1990 udgøre det statistiske grundlag for efterspørgselsvurderingen.

Inden for det statslige område indhentes kun statistiske oplysninger om beskæftigelsen af socialformidlere ved for særforsorgen. Til brug for prognosen er desuden indhentet oplysninger om beskæftigelsen inden for Arbejdsformidlingen og inden for kriminalforsorgen. Oplysninger cm beskæftigelsen af socialformidlere inden for den private sektor må fremskaffes gennem Dansk Socialrådgiverforening.

C. Balancen mellem udbud og efterspørgsel efter socialformidlere.

Manglende balance mellem udbud og efterspørgsel vil først og fremmest give sig udslag i en stigende arbejdsløshed. På langt sigt kan der også ske en tilpasning gennem substitution, f.eks. ved at socialformidlere overtager funktioner, som hidtil er varetaget af personer med andre uddannelser.

Mens det er vanskeligt at belyse substitutionen på grundlag af de statistiske kilder, der står til rådighed, offentliggøres statistiske data om arbejdsløsheden for så vidt angår socialrådgivere, da en stor del af disse er medlemmer af FTF's arbejdsløshedskasse.

D. Sammenfatning.

Det har således på det foreliggende grundlag været muligt at opstille en prognose for såvel udbuddet af socialformidlere som efterspørgslen efter disse. Det bør dog understreges, at i særlig grad efterspørgselsprognosen vil være behæftet med stor usikkerhed.

II. Det forventede udbud af socialformidlere.

A. Definitioner.

Ved opstillingen af en udbudsprognose for perioden 1977-1990 er det nødvendigt at gøre nogle forudsætninger om tilgang til socialformidleruddannelserne og om frafaldet under studierne for at skønne over den fremtidige kandidatproduktion. Desuden må man kende bestanden af socialformidlere ved prognoseperiodens begyndelse og gøre nogle forudsætninger om den naturlige afgang fra arbejdsstyrken.

Ved opstillingen af prognosen skelnes der mellem planproduktion og systemproduktion.

Det er muligt med en ret stor sikkerhed at sige noget om systemproduktionen af socialformidlere i de nærmeste år, idet man herved forstår dem, der allerede er i gang med en socialformidleruddannelse, eller hvor der er truffet beslutning om optagelsestallene. Optagelsestallene fra 1974 til og med 1977 kan således - under forudsætning af bestemte gennemførelsesfrekvenser - omregnes til kandidatproduktion.

Planproduktionen er derimod det antal kandidater, der under forudsætning af planlagte optagelsestal - vil blive færdige i løbet af perioden.

Planproduktionen kan således påvirkes af de politiske beslutninger, mens systemproduktionen i det store og hele er bestemt af allerede tagne beslutninger.

B. Socialrådgiveruddannelsen.

1) Bestand.

Udviklingen i den samlede bestand af socialrådgivere kan belyses ud fra kandidatproduktionen.

Fra de første socialrådgivere blev færdige i 1938 til udgangen af 1976 er der i alt uddannet 3.676 socialrådgivere på de sociale højskoler.

Hvis der tages hensyn til dødeligheden, kan det potentielle udbud af socialrådgivere ultimo 1976 anslås til ca. 3.650.

	Antal kandidater			Ultimo-bestanden af uddannede socialrådgivere
	Mænd	Kvinder	I alt	
1938	0	14	14	14
1939	0	15	15	29
1940	2	7	9	38
1941	1	10	11	49
1942	0	12	12	61
1943	0	9	9	70
1944	1	10	11	81
1945	3	12	15	96
1946	0	25	25	121
1947	1	22	23	144
1948	3	19	22	166
1949	3	23	26	192
1950	6	32	38	230
1051	14	62	76	306
1952	6	28	34	340
1953	7	28	35	375
1954	9	23	32	407
1955	7	24	31	438
1956	11	31	42	480
1957	7	39	46	526
1958	11	47	58	584
1959	11	27	38	622
1960	15	30	45	667
1961	17	44	61	728
1962	15	50	65	793
1963	13	61	74	867
1964	14	55	69	936
1965	25	70	95	1031
1966	14	48	62	1093
1967	20	78	98	1191
1968	29	85	114	1305
1969	18	84	102	1407
1970	40	103	143	1550
1971	52	118	170	1720
1972	55	161	216	1936
1973	72	200	272	2208
1974	112	266	378	2586
1975	110	404	514	3100
1976	124	452	576	3676
	848	2828	3676	

Ved opstillingen af en prognose over det fremtidige udbud af socialrådgivere forudsættes det, at den gennemsnitlige erhvervsoverlevelse er 42 år (kandidatalder 25 år). Herefter kan det beregnes, at der af udgangsbestanden ultimo 1976 er ca. 3.650 tilbage i 1980 og 3.500 i 1990.

2) Tilgang

Også i de nærmeste år vil der blive tale om et stort antal nyuddannede, men det må dog forventes at blive væsentligt mindre end i 1975 og 1976, da tilgangen til socialrådgiveruddannelserne toppede i 1972 og 1973. I 1975 og 1976 har tilgangen været på 439 og optagelsestallet for 1977 er fastsat til 440.

Tilgang til socialrådgiveruddannelserne.

	1971	1972	1973	1974	1975	1976
København	145	188	233	185	136	142
Odense	97	95	95	102	101	101
Århus	73	96	95	101	99	99
Esbjerg	46	96	96	103	103	97
Ålborg	48	96	96	(51)		
I alt	409	571	615	491	439	439

3) Systemproduktion

Systemproduktionen af socialrådgivere i årene 1977-1980 kan skønnes på grundlag af tilgangen til socialrådgiveruddannelsen til og med 1977. Forudsættes det, at gennemførelsesfrekvensen som hidtil på de sociale højskoler er 90, kan det anslås, at 1.650 socialrådgivere vil blive færdige i perioden indtil udgangen af 1980.

4) Planproduktion

Planproduktionen beregnes her under forudsætning af uændret tilgang, det vil sige, at der fra og med 1978 optages 440 nye socialrådgiverstuderende om året. Forudsættes der også for disse en gennemførelsesfrekvens på 90, vil der fra og med året 1981 blive uddannet 395 nye socialrådgivere om året. I 1990 vil planproduktionen således andrage 3.950 socialrådgivere.

	1976	1980	1990
Kandidatbestand ultimo 1976	3.650	3.650	3.500
Systemproduktion af tilgang til og med 1977	.	1.650	1.650
I alt uden nytilgang	3.650	5.300	5.150
Planproduktion af tilgang fra og med 1978	.	.	3.950
Udbud i alt	3.650	5.300	9.100

C. Socionomuddannelserne på RUCog AUC

1) Systemproduktion

Af de, der i 1972 påbegyndte den 2-årige samfundsvidenskabelige basisuddannelse på RUC, har 80 procent gennemført basisuddannelsen og for 1973- og 1974-årgangene er gennemførelsesprocenten 71.

Den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på RUC

	1972	1973	1974	1975	1976
Tilgang	246	313	201	196	170
Afgang	.	.	197	223	142
Gennemførelses-frekvens			80%	71%	71%

På ÅUC har gennemførelsesfrekvenserne for de to første årgange, der har gennemgået den et-årige samfundsvidenskabelige basisuddannelse, været 68 begge år.

Den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på ÅUC

	1974	1975	1976
Tilgang	428	336	241
Afgang	.	291	229
Gennemførelsesfrekvens	.	68%	68%

Ved at sammenligne tilgangen til socionomoverbygningerne med afgangen fra de samfundsvidenskabelige basisuddannelser, kan man finde overgangsfrekvenserne.

Tilgangen til socionomoverbygningerne

	1974	1975	1976
ÅUC	.	105	98
RUC	75	82	86
I alt	75	187	184

Overgangsfrekvenser

	1974	1975	1976
ÅUC	.	36%	43%
RUC	38%	37%	61%

En mindre del af tilgangen til socionomoverbygningerne kommer dog ikke fra de samfundsvidenskabelige basisuddannelser, men fra andre uddannelser.

For socionomoverbygningen på RUC er gennemførelsesfrekvensen 84 (der er foreløbig kun én årgang på 63 kandidater, der er blevet færdig). På ÅUC er der endnu ikke nogen, der har afsluttet socionomoverbygningen.

Ved beregningen af systeraproduktionen af socionomer fra universitetscentrene, må man tage udgangspunkt i den bestand af studerende, der allerede er optaget på basisuddannelserne og på socionomoverbygningerne samt i de optagelsestal, der er fastsat for 1977.

Det er således i første omfang forudsat, at der i 1977 optages 400 på den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på ÅUC, mens der i 1977 ikke bliver optaget nogen på RUC. Det er endvidere forudsat, at af tilgangen på de 400 nye studerende i Ålborg har de 100 fået forhåndstilsagn om optagelse på socionomoverbygningen.

Forudsættes det desuden, at gennemførelsesfrekvensen på basisuddannelserne er 70 og på socionomoverbygningerne er 85, samt at

overgangsfrekvensen er 40 på ÄUC og 60 på RUC, kan sys teinproduktionen anslås til ca. 590 socionomer, der vil blive færdige inden udgangen af 1980.

2) Planproduktion

Optagelseskapaciteten ved ÅUC til den samfundsvidenskabelige basisuddannelse forudsættes fra 1978 at være 100 studerende, der har fået forhåndstilsagn om optagelse på socionomuddannelsen. Der sker kun opfyldning af ledigblevne pladser, hvis frafaldet er større end 20, og da kun op til 80 i alt.

På RUC forudsættes der fra 1978 og fremefter hvert år at blive optaget 70 studerende med forhåndstilsagn, men der sker ikke opfyldning. Desuden regnes der med halvt optag i februar 1978.

Under disse forudsætninger kan planproduktionen anslås til 110 om året fra 1982, i 1981 kun til 80.

	1976	1980	1990
Kandidatbestand ultimo 1976	60	60	60
Systemproduktion af tilgang til og med 1977	.	590	590
I alt uden nytilgang	60	650	650
Planproduktion af tilgang fra og med 1978	.	.	1.100
Udbud i alt	60	650	1.750

D. Socialformidleruddannelsen på Danmarks Forvaltningshøjskole

1) Bestand

I årene 1971-1974 gennemførte Danmarks Forvaltningshøjskole sociale opskolingskurser af 400-timers varighed. Der blev i alt gennemført kurser for 45 hold med ca. 1.000 elever.

2) Tilgang

Siden september 1975 har Forvaltningshøjskolen gennemført en 800-timers uddannelse for personale ved social- og sundhedsforvaltningerne.

Det er en forudsætning for optagelse på 800-timers uddannelsen, at enten DK-2, den sociale linie eller fagskolen i København er gennemgået.

Siden 1973 er gennemført nedennævnte kurser:

Afgang fra DK-2, sociale linie

1973-74	145	fordelt på 8 uddannelsessteder
1974-75	301	fordelt på 12 "
1975-76	325	fordelt på 14 "
1976-77	390	fordelt på 17 "

Hertil kommer der 30-40, der gennemfører fagskolen i København årligt.

Tilgang til socialforvaltningskurserne

	1. del	2. del
September 1975	38	
Februar 1976	132	
September 1976	152	79
I alt	322	79

September 1977 vil der således være ca. 285, som har gennemført førstedelsuddannelsen, og som ønsker optagelse på anden del. Hertil kommer, at ca. 375 tidligere 400-timers kursister ligeledes ønsker optagelse på 2. del. Der er således i alt ca. 660 personer, som fra september 1977 er klar til påbegyndelse af 2. del.

3) Sys temproduktion

Under forudsætning af, at afviklingen af uddannelsen efter den gamle ordning strækker sig over 3 år, kan systemproduktionen anslås til de 660 på venteliste samt de 80 2. dels studerende.

4) Planproduktion

Forudsat tilgang til 800-timers socialformidleruddannelsen

	1.del	2.del,gl.ord.	2.del,ny ord.
Efteråret 1977	125	260	.
Efteråret 1978	200	200	100
Efteråret 1979	200	200	160
Efteråret 1980	200	.	160

Forudsættes det, at der i 1977 optages 125 og fra 1978 optages 200 nye kursister på Forvaltningshøjskolen hvert år, vil således ca. halvdelen af dem, der har afsluttet DK-2 eller fagskolen, kunne opnå en videreuddannelse til socialformidler.

Planproduktionen kan forudsat en gennemførelsesfrekvens på 80, anslås til ca. 100 kandidater i 1979 og fra 1980 til ca. 160 om året.

	1976	1980	1990
Bestand af 400-timers kursister ultimo 1976	1.000	600	600
Systemproduktion af tilgang til og med 1976	.	750	750
I alt uden nytilgang	1.000	1.350	1.350
Planproduktion af tilgang fra og med 1977	.	250	1.850
Udbud i alt	1.000	1.600	3.200

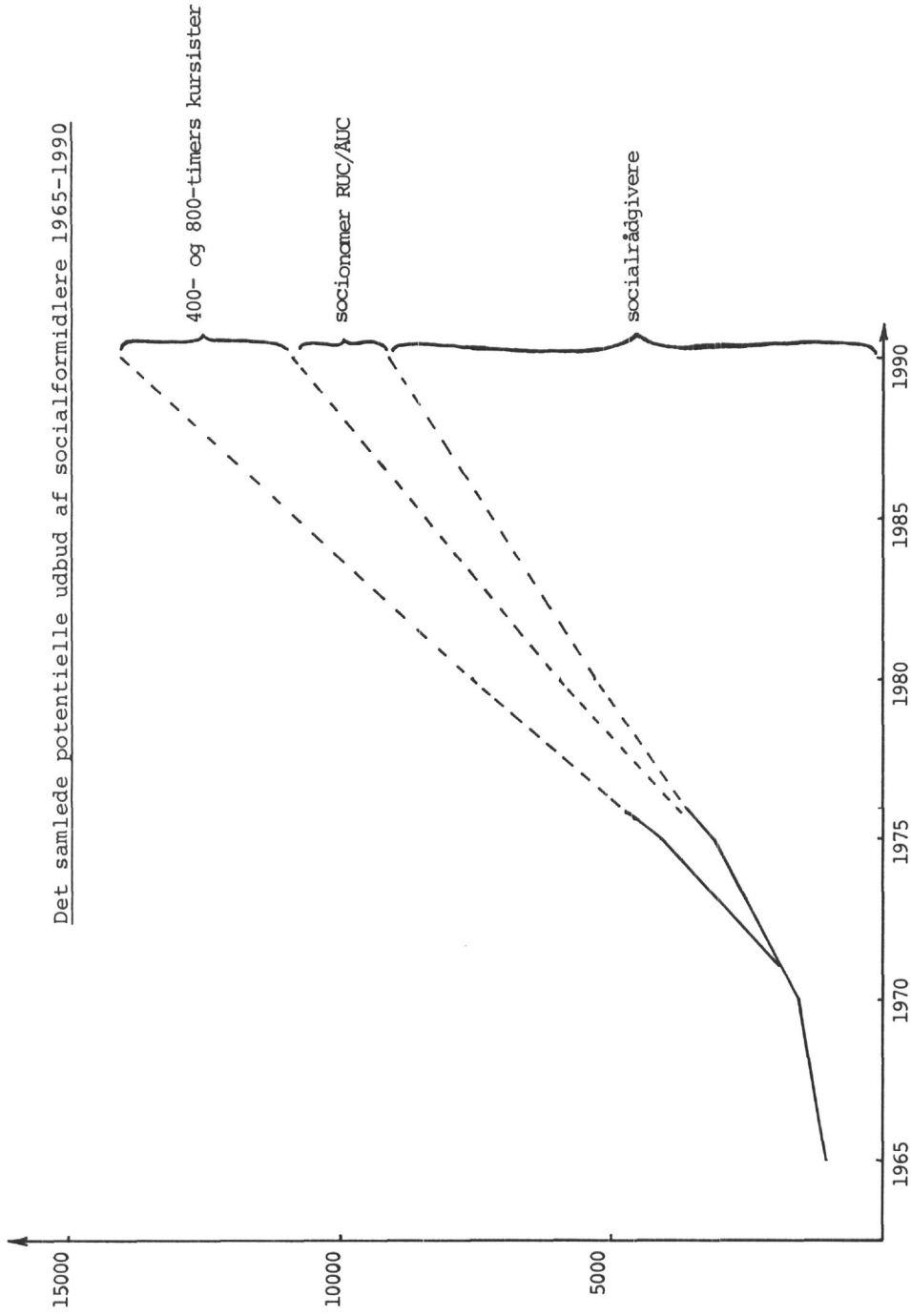
Det samlede potentielle udbud af socialformidlere 1965-1990
400- og 800-timers kursister
socionomer RUC/ÅUC
socialrådgivere
15000
10000
5000
1965
1970
1975
1980
1985
1990

E. Det samlede potentielle udbud

Det samlede potentielle udbud af socialformidlere

	1976	1980	1990
Bestand	4.700	4.300	4.150
Systemproduktion	.	3.000	3.000
I alt uden nytilgang	4.700	7.300	7.150
Planproduktion	.	250	6.900
Udbud i alt	4.700	7.500	14.050

Den nuværende bestand af socialformidlere kan således opgøres til ca. 4.700. Blot det, at de studerende, der allerede befinder sig i uddannelsessystemet, bliver færdige, vil betyde, at udbuddet af socialformidlere i 1980 vil være på ca. 7.300. Selv om det blev besluttet at stoppe alle socialformidleruddannelserne med øjeblikkelig virkning, ville det potentielle udbud af socialformidlere i 1990 alligevel være på ca. 7.150. uddannes der socialformidlere i et tempo som forudsat i prognosen, kan det anslås, at udbuddet i 1990 vil være dobbelt så stort, 14.050 socialformidlere.

F. Det forventede udbud

1) Erhvervs frekvens

På grundlag af folke- og boligtællingen den 9. november 1970 kan man **få** oplysninger om socialrådgivernes **erhvervsfrekvens.** Ved gennemgangen af folketællingsskemaerne blev man opmærksom på, at uddannelsesoplysningerne for de 50-69-årige var så mangelfulde, at bearbejdelse ikke forekom hensigtsmæssig. Tællingerne indeholder derfor kun oplysnigner om de 14-49-årige.

	I alt i folketæll.			I erhverv			Erhvervsfrekvens		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mand	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
14-24 år	3	8	11	3	8	11	1000	1000	1000
25-29 år	59	269	328	56	248	304	0.949	0.931	0.926
30-34 år	62	220	282	62	193	255	1000	0.877	0.904
34-39 år	71	186	257	71	162	233	1000	0.870	0.906
40-44 år	46	142	188	46	124	170	1000	0.873	0.904
45-49 år	34	134	168	34	112	146	1000	0.835	0.869
I alt	275	959	1234	272	847	1119	0.989	0.883	0.906

Sammenlignes det samlede kandidatantal for socialrådgiveruddannelsen ultimo 1970 på 1550 med de 1234 i folketællingen må man tage hensyn til dødelighed og til, at folketællingen kun omfatter de 14-49-årige.

Da erhvervsfrekvensen for 400-timers kursister ifølge ressourcetællingerne synes at ligge over 0,900, forudsættes det ved opstillingen af prognosen, at erhvervsfrekvensen for alle socialformidlere er 0,900.

2) Deltidsbeskæftigelse

På grundlag af ressourceopgørelserne kan udviklingen i omfanget i deltidsbeskæftigelse belyses.

Deltidsbeskæftigelse inden for social- og sundhedsforvaltningerne

	1973	1975	1976	1977
Socialrådgivere	11.7%	11.9%	11.1%	12.1%
Forvaltningshøjskolens sociale uddannelser	2.1%	4.6%	4.9%	5.3%

Tallene for 400- og 800-timers kursisterne er prægede af, at en del af de medarbejdere, der i ressourcetællingerne er medtaget i denne kategori, er under uddannelse på forvaltningshøjskolen og derfor ikke har de samme muligheder for deltidsbeskæftigelse.

Det forudsættes ved opstillingen af prognosen, at der ikke sker nogen ændring i deltidsbeskæftigelsens omfang.

III. Den forventede efterspørgsel efter socialformidlere.

En vurdering af udviklingen i efterspørgslen efter socialformidlere må ske på grundlag af udviklingen inden for de enkelte sektorer, der beskæftiger socialformidlere - staten, sygehussektoren, kommuner og amtskommuner samt den private sektor.

Det statistiske udgangspunkt er dels Socialrådgiverforeningens medlemsstatistik, der omfatter alle ansættelsesområder, dels ressourcetællingerne og andre statistiske oplysninger, der omfatter alle socialformidleruddannelser. Disse kilder er ikke direkte sammenlignelige, hvorfor der nedenfor foretages en mere dybtgående analyse som udgangspunkt for opstilling af efterspørgselsprognosen.

A. Bestanden af socialrådgivere fordelt efter ansættelsesområde.

Sacialrådgiverforeningen har på grundlag af foreningens årbøger kunnet opgøre medlemmernes fordeling på ansættelsesområder 1965-1975. Der knytter sig en vis usikkerhed til oplysningerne.

Bestanden af aktive medlemmer af Socialrådgiverforeningen fordelt efter ansættelsesområde.

	1965	1968	1970	1972	1973	1975
Staten	437 (67%)	532 (64%)	579 (58%)	603 (56%)	626 (51%)	650 (43%)
Kommunerne	123 (19%)	198 (24%)	272 (28%)	328 (31%)	463 (38%)	623 (41%)
Diverse	62 (9%)	80 (9%)	109 (11%)	117 (11%)	107 (9%)	138 (9%)
Uden erhverv	30 (5%)	25 (3%)	33 (3%)	23 (2%)	26 (2%)	99 (7%)
Ialt	652	835	993	1071	1222	1510

Siden 1975 har Socialrådgiverforeningen ikke udsendt årbøger, men har i stedet på grundlag af medlemsoplysninger kunnet lave en tilsvarende fordeling. Disse tal er dog ikke direkte sammenlignelige med årbøgerne, blandt andet fordi medlemsstatistikken også medta-

tager de passive medlemmer. Da der mangler oplysninger om, hvor en mindre del af medlemmerne er beskæftigede, har man beregnet en anslået fordeling, hvor disse medlemmer er fordelt på de øvrige sektorer.

Socialrådgivere fordelt efter ansættelse ifølge Dansk Socialrådgiverforenings medlemsstatistik (faktisk og anslået fordeling).

	1.3.1976		1.1.1977	
	faktisk	anslået	faktisk	anslået
Staten	692	814	618	504
Amtskommunerne	127	149	212	321
Kommunerne	705	829	926	1110
Privat	107	126	110	122
Arbejdsløse	308	362	510	564
Oplysning mangler	341	-	251	-
Passive	261	261	266	266
Ialt	2541	2541	2887	2887

Bestanden af socialrådgivere fordelt efter ansættelsesområde ifølge Dansk Socialrådgiverforenings årbøger.

	1965	1968	1970	1972	1973	1975
STATEN						
Socialstyrelsen	9	15	15	15	17	15
Revalideringen	50	61	64	59	56	64
Kriminalforsorgen	56	64	87	87	84	86
Statshospitaler + Rigshospitalet	50	62	67	72	75	78
Justitsministeriets psykiatriske undersøgelsesklinik	3	3	2	2	3	3
Statsungdomshjem og optagelseshjem	1	2	2	1	1	1
Diverse statsinstitutioner	9	13	16	17	26	32
Ialt	178	220	253	253	262	279
STATSLIGE INSTITUTIONER						
Mødrehjælpen	116	122	125	122	124	119
Samfundet og hjemmet for vanføre	16	20	16	16	21	21
Arbejdsformidlingskontorer	9	9	12	10	7	4
Statens åndssvageforsorg	69	95	90	106	101	87
Børne- og ungdomsforsorgens døgninstitutioner	29	31	37	32	39	41
Forsvarets oplysnings- og velfærdstjeneste	5	10	10	12	10	11
De sociale Højskoler	8	14	22	34	44	71
Kolonien Filadelfia	3	3	2	2	2	3
Børnerådgivningsklinikken	4	8	12	16	16	14
I alt	259	312	326	350	364	371

Bestanden af socialrådgivere fordelt efter ansættelsesområde ifølge Dansk Socialrådgiverforenings årbøger (fortsat).

	1965	1968	1970	1972	1973	1975
DIVERSE						
Landsforeningen mod børnelammelse	8	6	6	6	0	0
Lænkeambulatorierne	11	10	8	8	3	3
Kofoeds Skole	3	5	8	7	8	10
Personalekonsulenter	6	9	10	8	9	6
Dansk Flygtningehjælp	3	4	2	5	6	8
Ungdomsklinikken	1	2	5	8	5	7
Plejehjemsforeningerne	0	0	7	7	5	10
Familiecentret Vesterbro	4	4	6	5	0	0
Omsorgscentre (ældre)	0	0	0	14	13	14
Seminarier	0	0	0	9	18	14
Diverse	26	40	57	40	40	66
I alt	62	80	109	117	107	138
KOMMUNALT						
Hospitaler:						
København + Frederiksberg kommuner	35	45	47	46	59	64
Københavns amt	11	11	15	16	20	22
Øvrige hospitaler	22	47	49	52	74	76
Amtskommunalt ansatte:						
Københavns amtskommune	0	0	0	0	5	3
Amtskommuner iøvrigt	0	3	12	17	22	22
Primær kommunalt ansatte:						
Københavns kommune	6	15	20	26	36	46
Kommuner i Københavns amt	17	23	48	67	91	127
Kommuner iøvrigt	32	54	81	104	156	263
I alt	123	198	272	328	463	623

Bestanden af socialrådgivere fordelt efter ansættelsesområde ifølge Dansk Socialrådgiverforenings årbøger (fortsat).

	1965	1968	1970	1972	1973	1975
UDEN ANSÆTTELSE:						
Pt. uden ansættelse (incl. arbejdsløse)	30	25	33	23	26	99
ORGANISEREDE SOCIALRÅDGIVERE IALT	652	835	993	1071	1222	1510

Da en del socialrådgivere, der i forbindelse med bistandslovens ikrafttræden er overflyttet fra staten til kommunerne, stadig formelt er statsansatte, har Socialrådgiverforeningen korrigeret for dette ved beregningen af den anslåede fordeling.

Under Socialrådgiverforeningen kan der dannes faggrupper, bestående af socialrådgivere ansat inden for et bestemt område. Den 1. januar 1977 var der følgende faggrupper:

Staten

Justitsministeriet	90 medlemmer
Åndsvageforsorgen	96 medlemmer
De sociale Højskoler	65 medlemmer

Kommuner og amtskommuner

Hospitalsfaggruppen	271 medlemmer
Skolepsykologiske kontorer	45 medlemmer

B. Bestanden af samtlige socialformidlere fordelt efter ansættelsesområde.

Socialrådgiverforeningens tal omfatter ikke de uorganiserede socialrådgivere eller socialformidlere, uddannet på Forvaltningshøjskolen. Det er derfor nødvendigt at supplere foreningens medlemsstatistik med oplysninger fra andre statistiske kilder.

1) Den statslige sektor

Efter den 1. april 1976, hvor Mødrehjælp, revalidering, børneværnskonsulenter, døgninstitutioner for børn og unge, børnerådgivningscentre og statshospitaler (psykiatriske sygehase) blev overført til kommuner og amtskommuner, er de vigtigste ansættelsesområder inden for den statslige sektor Kriminalforsorgen, Åndsvageforsorgen, den øvrige særforsorg, de social højskoler og Arbejdsformidlingen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har opgjort det samlede antal forsorgsmedarbejdere på nuværende tidspunkt. Ved Kriminalforsorgens institutioner og afdelinger (incl. Grønland) er ialt beskæftiget 166 forsorgsmedarbejdere med socialrådgiveruddannelse og 44 forsorgsmedarbejdere uden socialrådgiveruddannelse. I forbindelse med ressourcetællingen blev der desuden indhentet oplysninger om, hvor mange socialrådgivere, der den 12. januar 1977 var ansat inden for Åndsvageforsorgen og den øvrige særforsorg. Heraf fremgik, at der i Åndsvageforsorgen var beskæftiget 112 socialrådgivere og 28 i den øvrige særforsorg. Disse tal omfatter ikke socialrådgivere ansat i ledende stillinger.

Den 1. januar 1977 var der ialt 53 socialrådgivere ansat på De sociale Højskoler, heraf 31 metodiklærere og 22 pædagogisk-administrative medarbejdere. Der har været tale om en tilbagegang i forhold til 1974, hvor antallet toppede. Hertil kommer yderligere ca. 15 socialrådgivere på universitetscentrene.

Arbejdsformidlingen beskæftiger 20 socialrådgivere. Heraf er de 18 erhvervsvejledere, 1 arbejdskonsulent og 1 arbejdsformidler. Ialt beskæftiges der 144 erhvervsvejledere, hvoraf hovedparten er deltidsansatte folkeskolelærere,

2) Sygehussektoren.

Oplysning om antallet af socialrådgivere beskæftiget på såvel somatiske som psykiatriske sygehuse offentliggøres i Medicinalstatistiske Meddelelser, der hvert år udgives af Sundhedsstyrelsen. Alligevel har overførslen af de psykiatriske sygehuse fra staten

til amtskommunerne pr. 1. april 1976 medført en statistisk ændring, da en del af socialrådgiverne i sygehussektoren nu er ansat i amtskommunernes social- og sundhedsforvaltninger og herfra er udstationeret til sygehusene. Dette er forklaringen på det registrerede fald i antallet af socialrådgivere fra 1975 til 1976.

	Socialrådgivere	Samlet personale
marts 1973	314	88.856
marts 1975	388	99.054
april 1976	373	101.120

Socialrådgivere udgør under ½ procent af det samlede personale i sygehussektoren.

3) Den øvrige kommunale sektor

For kommuners og amtskommuners vedkommende vil den sociale ressourceopgørelse være det statistiske grundlag for vurderingen af efterspørgslen. Siden 1972 er der med jævne mellemrum indhentet oplysninger om det samlede personale i den sociale sektor.

Det har således været muligt at opgøre personalet i de sociale forvaltninger efter uddannelsesretning.

Socialformidlere i de sociale forvaltninger 1972-77

	26/1 1972	3/10 1973	19/3 1975	7/4 1976	12/1 1977
Socialrådgivere	220	375	544	1106	1317
Socialforvaltningskursus,400 timer	(403)	703	911	818	915
Socialforvaltningskursus,800 timer	.	.	.	307	269
Socialformidlere	623	1078	1455	2231	2501
Samlet personale	.	9719	10206	12104	12845
Socialformidlere i procent af samlet personale	.	11,1	14,3	18,4	19,5

Tællingerne viser, at antallet af socialrådgivere fra 1972 til 1977 er vokset fra 220 til 1317. I periodens løb er der ligeledes sket en kraftig vækst i det antal personer, der har gennemført Forvaltningshøjskolens socialforvaltningskurser. Den største vækst må dog formodes at være sket i forbindelse med bistandslovens ikrafttræden. Socialrådgiverforeningen har skønnet, at der pr. 1. april 1976 blev overflyttet ca, 385 medlemmer.

Overflytning af medlemmer fra staten til kommunerne pr. 1. april 1976.

Mødrehjælp, revalidering og børneværnskonsulenter	240 medlemmer
Statshospitaler	75 medlemmer
Børnerådgivningscentre	20 medlemmer
Døgninstitutioner	50 medlemmer
I alt	385 medlemmer

Oversigt over personale i de socialeforvaltninger ifølge ressourceopgørelserne 1972-77.

	26/1 1972	3/10 1973	19/3 1975	7/4 1976	12/1 1977
Akademisk uddannede	161	188	199	524	705
Socialrådgivere	220	375	544	1106	1317
Forvaltningshøjskolens					
socialformidler uddannelse		703	911	307	269
andre sociale uddannelser	403			818	915
øvrige kurser		80	126	85	75
DK 2, social linie/fagskole				1854	2049
DK 2, øk.-adm. linie	1760	1960	2501	28	71
DK 1/Kbh.'s magistratsskole				1285	1356
Kontorfaglig uddannelse	3039	4001	3886	3852	3800
Personale med anden uddannelse					
mere end 1 år	932	936	924	695	745
mindre end 1 år				545	455
Ikke uddannet personale		332	301		
Under uddannelse	.	1144	814	1005	1088
Samlet personale	(6522)	9719	10206	12104	12845

Fra 1972-77 er antallet af socialformidlere, beskæftiget i kommunernes og amtskommunernes social- og sundhedsforvaltninger således vokset med 29 procent om året, mens det samlede personale i social- og sundhedsforvaltningerne kun er vokset med 10 procent om året. Socialformidlerne udgør således en stærkt stigende andel af personalet i socialforvaltningerne - fra knap 10 procent i 1972 til næsten 20 procent i 1977.

Udover i socialforvaltningerne beskæftiger kommuner og amtskommuner også en del socialformidlere inden for andre områder. Af ressourcetællingen den 7. april 1976 fremgår, at der udover de 1106 socialrådgivere i socialforvaltningerne også beskæftigedes 78 socialrådgivere ved døgnsinstitutioner for børn og unge, 36 ved institutioner for stofmisbrugere, 26 ved revalideringsinstitutioner og 16 ved forsorgshjemmene, I alt var således 176 socialrådgivere beskæftiget ved de kommunale institutioner.

Sammenlignes Socialrådgiverforeningens tal med ressourcetællingerne ses det, at de i hele perioden har ligget højere. Forklaringen på dette må blandt andet søges i, at Socialrådgiverforeningens tal ikke blot omfatter personale ansat i social- og sundhedsforvaltningerne, men også ansatte i sociale institutioner, skolepsykologiske kontorer og i hele sygehussektoren.

Årlig vækst i antallet af socialrådgivere, beskæftiget i kommuner og amtskommuner.

	Socialrådgiver-foreningen	Ressource-tællingerne
1965-70	17%	.
1970-72	10%	.
1972-75	24%	35%
1975-77	37%	39%

Ved beregningen af væksten i perioden 1975-77 er der set bort fra den stigning i antallet af socialrådgivere (260), der skyldes ændringerne pr. 1. april 1976.

4) Den private sektor.

Ifølge Dansk Socialrådgiverforenings medlemsstatistik beskæftiges der ca. 120 medlemmer inden for den private sektor, overvejende i selvejende sociale institutioner, der modtager offentlige tilskud.

Der beskæftiges kun et mindre antal socialrådgivere uden for den offentlige sektor, hvis denne defineres som omfattende tilskudsområdet - overvejende i organisationer.

C. Udviklingen i den samlede efterspørgsel efter socialformidlere indtil 1977.

For at belyse udviklingen i den samlede efterspørgsel, er det nødvendigt at tage udgangspunkt i Dansk Socialrådgiverforenings medlemsstatistik. Foreningen anslår selv organisationsprocenten til at være mellem 80 og 85. Sammenlignes medlemstallet pr. 1, januar

Udviklingen i efterspørgslen 1965-1977

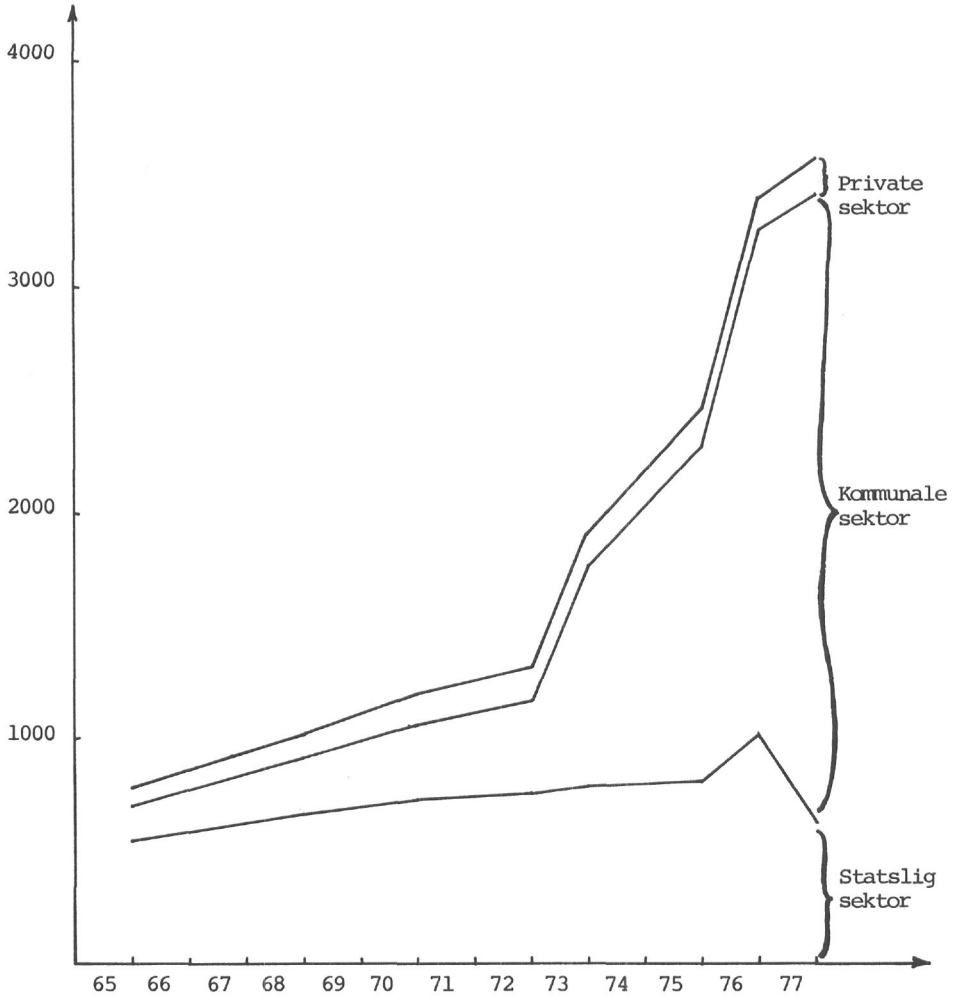

1977 på 2887 med det samlede antal uddannede kandidater, reduceret under hensyntagen til dødeligheden, kan organisationsprocenten beregnes til 79 procent. Ved at sammenligne foreningens medlemstal for udvalgte grupper med oplysninger fra andre kilder, nås lignende tal. For at nå frem til et skøn over antallet af ansatte inden for de enkelte sektorer forhøjes medlemstallet derfor med en fjerdedel.

Inden for den kommunale sektor skal socialformidlere (400 og 800-timers kursister) fra Forvaltningshøjskolen lægges til for at få et udtryk for udviklingen i den samlede efterspørgsel.

Udviklingen i efterspørgslen 1965-77.

	1965	1968	1970	1972	1973	1975	1976	1977
Statslig sektor	546	665	724	754	783	813	1018	630
Kommunale sektor	154	248	340	410	982	1482	2223	2789
Private sektor	76	100	136	146	134	173	158	153
I alt	776	1013	1200	1310	1899	2468	3399	3572

D. Den forventede efterspørgsel efter socialformidlere i 1980 og 1990.

For at belyse udviklingen i efterspørgslen efter socialformidlere i i 1980 og 1990 har Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen henvendt sig til et udsnit af kommunerne og amtskommunerne og anmodet dem om at vurdere personalebehovet i social- og sundhedsforvaltningerne. Tallene for hele landet er beregnet under anvendelse af Danmarks Statistiks ressourcetælling.

Hvor stort forventes det samlede antal administrative medarbejdere i social- og sundhedsforvaltningen opgjort som fuldtidsbeskæftigede at være?

	1976	1980	1990
Kommunalt	10694	12175	13375
Amtskommunalt	991	1325	1625
I alt	11685	13500	15000

Hvor mange af de anførte medarbejdere forventes at have gennemgået en af socialformidleruddannelserne, d.v.s. socionomuddannelsen ved universitetscentrene, socialrådgiveruddannelsen ved de sociale højskoler og Danmarks Forvaltningshøjskoles 800 timers sociale uddannelse?

	1976	1980	1990
Kommunalt	1316	2900	5000
Amtskommunalt	182	540	600
I alt	1498	3440	5600

Hvor mange af de nævnte medarbejdere vil have gennemgået Danmarks Forvaltningshøjskoles 800 timers sociale uddannelse?

	1976	1980	1990
Kommunalt	253	1245	2500
Amtskommunalt	8	35	60
I alt	261	1280	2560

For at muliggøre en sammenligning omregnes kommunernes tal fra heltidsansatte til antal ansatte i alt ved hjælp af ressourcetællingernes oplysninger om deltidsbeskæftigelse.

Socialformidlere i de sociale forvaltninger 1977-90.

	1977	1980	1990
Socialrådgivere	1317	2320	3290
Socialforvaltningskursus, 400 timer	915	550	550
Socialforvaltningskursus, 800 timer	269+	1320	2640
Socialformidlere	2501	4190	6480
Samlet personale	12845	14800	16500
Socialformidlere i procent af samlet personale	19,5	28,3	39,3

+ 800-timers kursister under uddannelse på Forvaltningshøjskolen.

Kommunerne påregner således, at i 1980 vil knap 30 procent af personalet i social- og sundhedsforvaltningerne være socialformidlere og i 1990 omkring 40 procent.

Disse tal lægges til grund for prognosen, og det forudsættes, desuden, at udviklingen i sygehussektoren og de kommunale institutioner forløber på samme måde.

Forudsættes det yderligere - uanset den almindelige forudsætning om en meget ringe vækst i det samlede personale inden for den statslige sektor - at efterspørgslen efter socialformidlere i den statslige sektor vokser med 6 procent om året, svarende til udviklingstakten i perioden 1975-76, samt at efterspørgslen i den private sektor ligeledes fordobles i planperioden, kan den forventede efterspørgsel i 1980 og 1990 anslås.

Efterspørgsel efter socialformidlere, ultimotal.

	1976	1980	1990
Statslig sektor	630	800	1400
Kommunal sektor	2790	4700	7800
Private sektor	150	200	300
I alt	3570	5700	9500

Der er ikke taget hensyn tilsat en del af personalet i den statslige sektor eventuelt overflyttes til den kommunale sektor i forbindelse med ændringer i opgavefordelingen.

IV. Samlet udbud og efterspørgsel.

A. Samlet udbud og efterspørgsel indtil 1977.

For at belyse samspillet mellem udbud og efterspørgsel i perioden 1965-77 må det potentielle udbud reduceres under hensyntagen til den forudsatte erhvervsdeltagelse og det således anslåede udbud sammenholdes med den samlede efterspørgsel.

Samlet udbud og efterspørgsel pr. 1. januar

	1965	1968	1970	1972	1973	1975	1976	1977
Potentielt udbud	936	1191	1407	1720	2336	3286	4100	4640
Anslået udbud	840	1070	1270	1550	2100	2960	3690	4180
Samlet efter-spørgsel	780	1010	1200	1310	1900	2470	3400	3570
Difference	60	60	70	240	200	490	290	610
Arbejdsløshed	30	25	33	23	26	99	171	351

I begyndelsen af perioden har udbud og efterspørgsel været nogenlunde lige store, og arbejdsløsheden (ude af erhverv) er formodentlig kun udtryk for, at nogle socialformidlere i korte perioder har været uden arbejde på grund af stillingsskift o.l.

Fra 1972 og til og med 1976 synes både udbud og efterspørgsel at stige kraftigt, idet det dog er udbudet, der vokser mest. Stigningen i efterspørgslen kan nok i høj grad tilskrives bistandslovens ikrafttrædelse.

Selv om forskellen mellem udbud og efterspørgsel således vokser, giver dette sig først udtryk i arbejdsløshed med en vis forsinkelse fra 1975.

Arbejdsløsheden blandt socialrådgivere 1974-77.

Siden 1. januar 1976 har Dansk Socialrådgiverforening været medlem af FTF's arbejdsløshedskasse, og fra dette tidspunkt forelig-

Samlet udbud og efterspørgsel 1965 - 1977

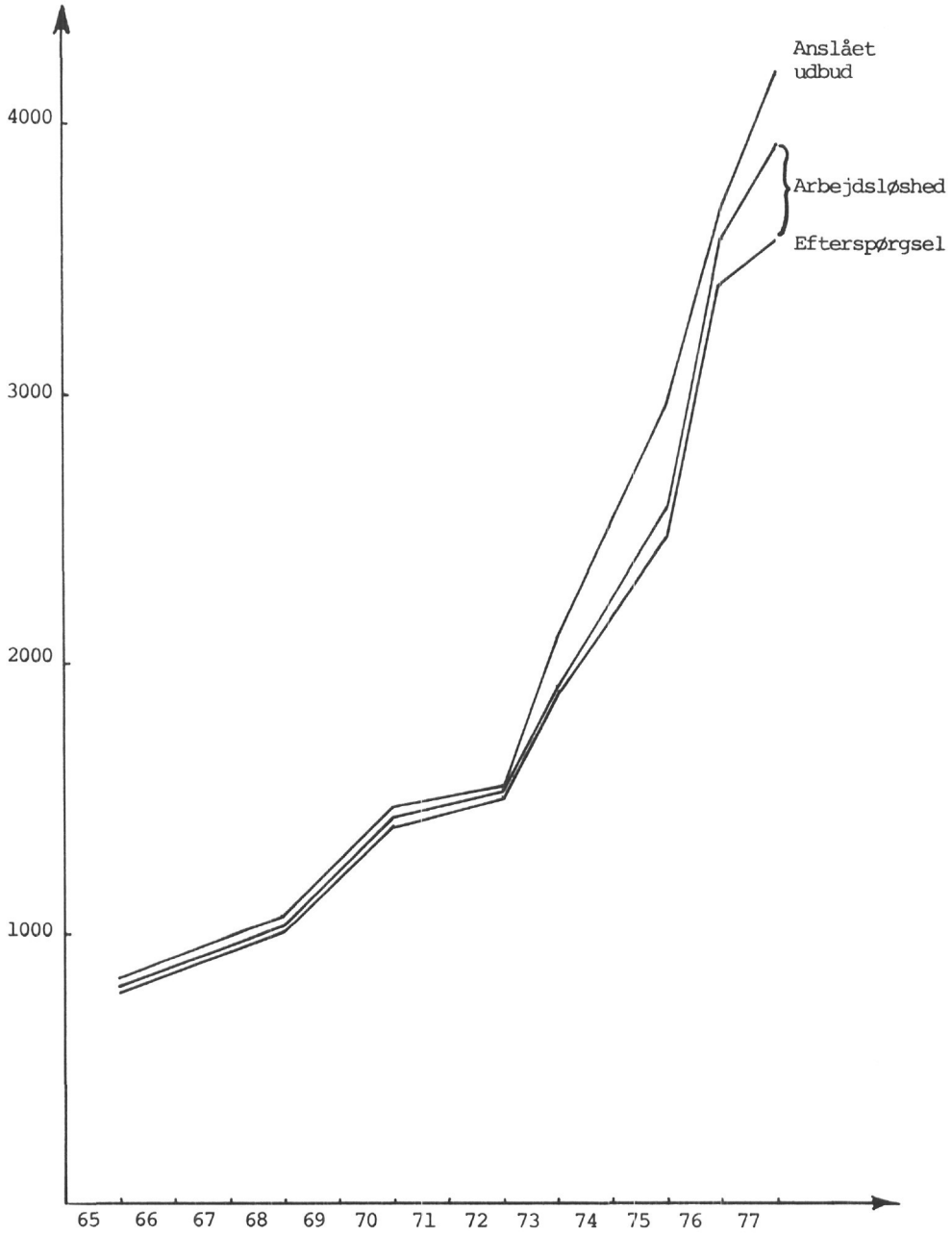

Arbejdsløsheden blandt socialrådgivere 1974-77

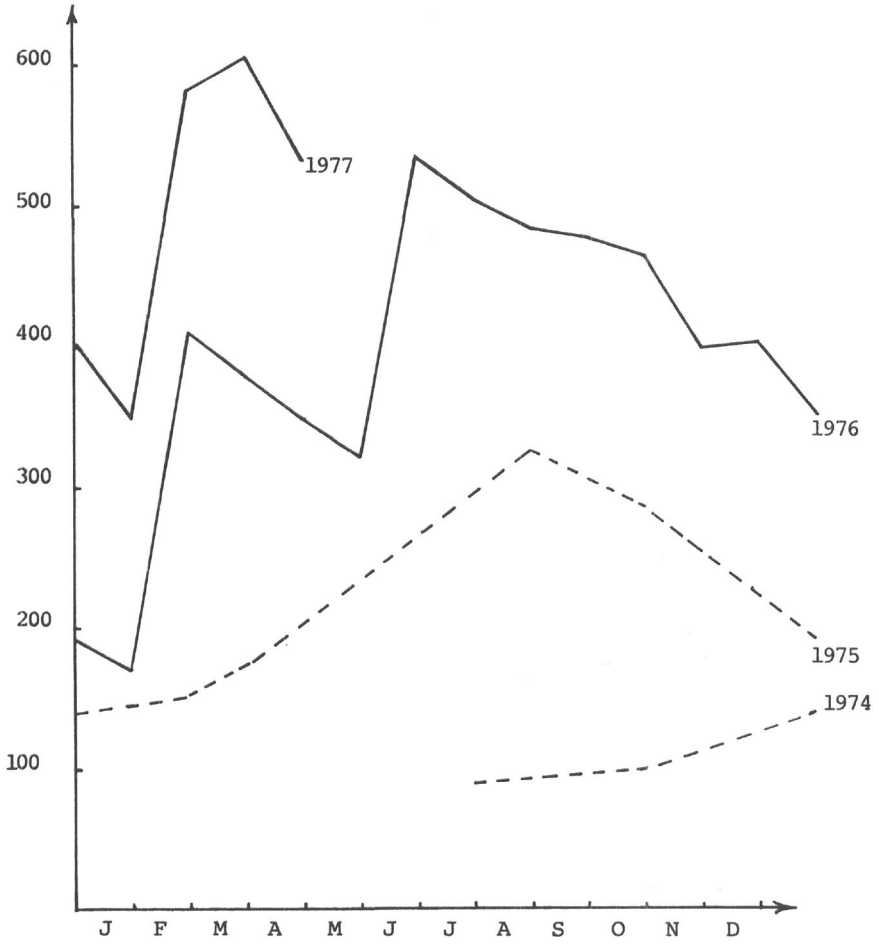

ger der månedlige oplysninger om ledighedens udvikling. Før denne tid blev der kun lejlighedsvis foretaget opgørelser af ledigheden.

	1974	1975	1976	1977
Januar	.	.	171	351
Februar	.	154	411	583
Marts	.	174	379	606
April	.	.	349	532
Maj	.	.	321	
Juni	.	.	536	
Juli	85	.	504	
August	.	326	484	
September	.	.	478	
Oktober	100	285	465	
November	.	.	399	
December	.	.	403	

Arbejdsløsheden er stærkt påvirket af uddannelsesterminerne. Arbejdsløshedsprocenten var i marts måned 1977 på 19,7 procent, svarende til 606 ledige ud af 3069 medlemmer. Omkring 1/3 af de arbejdsløse er deltidsbeskæftigede og modtager samtidig reduceret understøttelse.

B. Konklusion.

Under de opstillede forudsætninger kan det forventede udbud og efterspørgsel i 1980 og 1990 sammenholdes.

Samlet udbud og efterspørgsel 1976-90, ultimotal.

	1976	1980	1990
Potentielt udbud	4700	7500	14000
Forventet udbud	4200	6800	12600
Samlet efterspørgsel	3600	5700	9500
Forskel mellem udbud og efterspørgsel	600	1100	3100

Samlet udbud og efterspørgsel 1965-1990

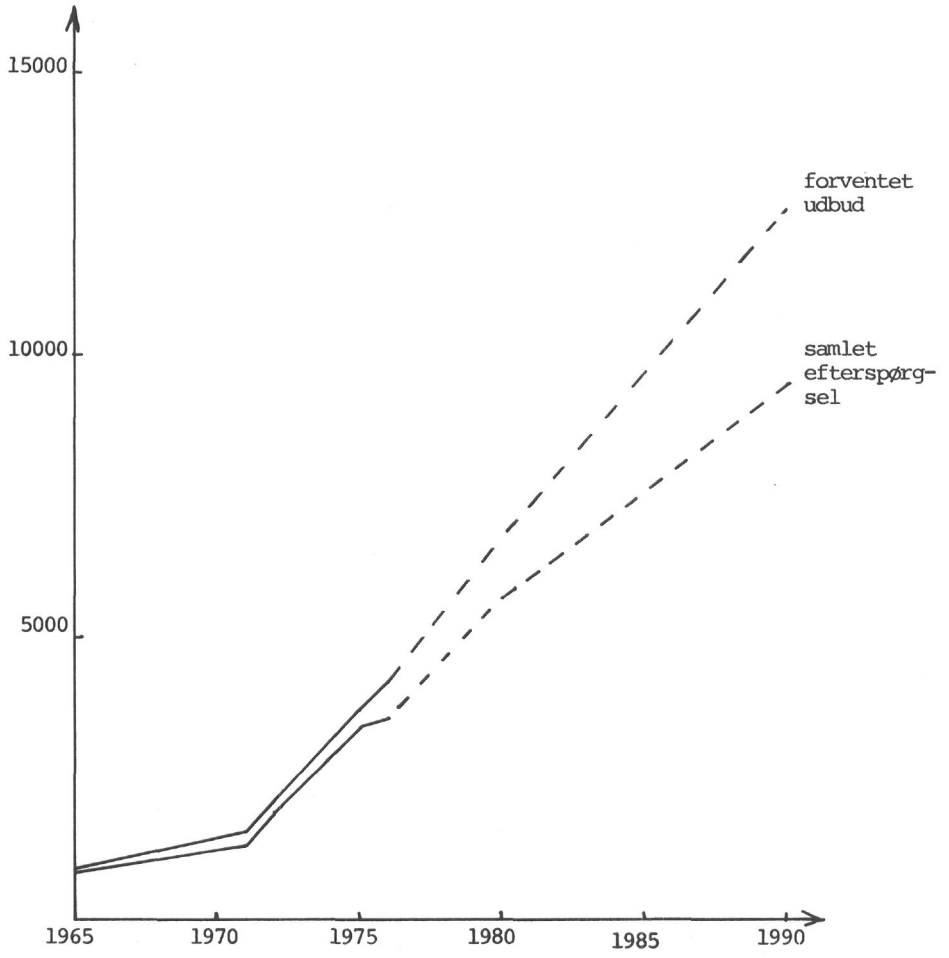

I perioden frem til 1980 vil der - forudsat at prognosens forudsætninger holder - ske en stigning i forskellen mellem udbud og efterspørgsel til ca. 1100 socialformidlere. I perioden 1980-1990 vil forskellen mellem udbud og efterspørgsel vokse til ca. 3100 socialformidlere.

De beslutninger om optagelse på de sociale højskoler og universitetscentrene, der er bestemmende for udbuddet af socialformidlere indtil 1980, er allerede taget.

Planproduktionen kan derimod påvirkes af politiske beslutninger. De årlige optagelsestal for planperioden er i prognosen forudsat at være:

	Optagelsestal	Kandidatproduktion
De sociale Højskoler	440	395
AUC	100	68
RUC	70	42
Forvaltningshøjskolen	200	160
I alt	810	665

Det skal sluttelig understreges, at denne prognose er opbygget på ganske bestemte forudsætninger om optagelsestal, gennemførelsesfrekvenser, erhvervsdeltagelse, om væksten i efterspørgslen i de enkelte sektorer o«s.v. Det vil derfor være nødvendigt at revidere prognosen, så snart der fremkommer statistiske oplysninger, der viser, at disse forudsætninger er ændrede.

V. Udvalgets overvejelser over og indstilling på grundlag af prognosen.

A. Udvalgets Kommentarer til prognosen.

Der kan efter prognosen ikke herske tvivl om, at man under de nuværende forhold står overfor en ganske betydelig overproduktion af socialformidlere.

Tilvejebringelse af balance mellem udbua af og efterspørgsel efter socialformidlere i 1990 vil efter prognosen indebære, at den samlede årlige tilgang skal reduceres med ca. 50% til ca. 400.

En så drastisk reduktion har udvalget imidlertid ikke ment at burde stille forslag om.

For det første indgår i prognosen nogle beregningsforudsætninger f.eks. vedrørende erhvervsfrekvenser og frafaldsprocenter, som naturligt må være behæftet med usikkerhed. Dernæst har der under udvalgets drøftelse været fremdraget en række forhold, der alle tyder på, at efterspørgslen må forventes at blive større end efter prognosen.

Udvalget skal således pege på, at det af arbejdsmarkedets parter er henstillet, at ønsker om deltidsbeskæftigelse så vidt muligt imødekommes.

Endvidere bør det efter udvalgets opfattelse tages i betragtning, at der i løbet af perioden frem til 1990 kan blive tale om generelle arbejdstidsforkortelser.

Det antages, at der i den betragtede periode vil opstå nye arbejdsopgaver for socialformidlere, bl.a. i den private sektor.

Herudover bør det tages i betragtning, at et antal socialformidlere vil fortsætte deres uddannelse til kandidatniveau.

B. Den årlige tilgang og dennes institutlonsmæssige fordeling.

Det er nerefter udvalgets opfattelse, at det vil være forsvarligt i de kommende år at lade omkring éOO årligt påbegynde uddannelsen.

Under hensyntagen til de kommunale aftagerorganisationers synspunkter bl.a. vedrørende tjenestefrihed for personalet samt ønsket om at bevare alle kommunalt ansattes efteruddannelse samlet på Danmarks Forvaltningshøjskole, jfr. Kapitel 9, afsnit IV, har udvalget som nævnt anbefalet, at der kan etableres forskellige uddannelsesforløb, der fører frem til et ligeværdigt afgangsniveau. Udvalget har på denne baggrund overvejet og stillet forslag om en fordeling af den årlige tilgang på de forskellige forløb.

Det er i disse overvejelser indgået, at elever og assistenter, der ansættes i kommunernes social- og sundhedsforvaltninger, i overensstemmelse med kommunernes ønsker bør sikres mulighed for en fortløbende uddannelse omfattende socialformidleruddannelsen ved Danmarks Forvaltningshøjskole, og ajt der på den anden side skal sikres en rimelig tilgang ved de sociale højskoler og universitetscentrene af hensyn til disse institutioners aftagere, og således at samtlige eksisterende uddannelsesinstituioner kan opretholdes, bl.a. for at bevare den størst mulige geografiske spredning af uddannelsestilbudene.

Udvalget anbefaler herefter, *at.* bekendtgørelserne for de respektive institutioner udarbejdes i nøje overensstemmelse med det i betænkningens kapitel 8 beskrevne mål, indhold, evaluering etc., og ajt der ved forhandlinger mellem undervisningsministeren og finansministeren samt de berørte parter, herunder de kommunale aftagere og personaleorganisationerne, fastsættes en årlig tilgangsramme, der fordeles mea 35%, dog max. 175 pr. år, til Danmarks Forvaltningshøjskole og 65% til de øvrige uddannelsesinstitutioner.

Såfremt den årlige tilgangsramme for de nærmest kommende år fastsættes til omkring 600, er det udvalgets opfattelse, at ovennævnte 2 hensyn tilgodeses ved, at der årligt optages følgende på de 3 typer af uddannelsesinstitutioner:

De sociale højskoler	300
Universitetscentrene	140
Danmarks Forvaltnings-højskole	175
	615

Udvalget har herved forudsat, at alle studerende, som har påbegyndt en af de eksisterende uddannelser (herunder kommunalt ansatte, der har gennemgået forvaltningshøjskolens 400 timers sociale kursus), får mulighed for at færdiggøre deres studier efter de retningslinier, der gjaldt, da de påbegyndte studiet, idet disse studerende ikke omfattes af ovennævnte tilgangsramme.

Cj Øvrige ændringer i undervisningsaktiviteten.

Udvalget ønsker at gøre opmærksom på, at flere forhold peger i retning af en forholdsmæssigt øget undervisningsaktivitet først og fremmest på de sociale højskoler og universitetscentrene.

Det skal således fremhæves, at de foreslåede ændringer i uddannelsens mål og indhold i sig selv vil skabe behov for en øget pædagogisk aktivitet. I konsekvens heraf finder udvalget det hensigtsmæssigt, at der foretages en nedsættelse af holdstørrelserne til omkring 20, svarende til andre sammenlignelige uddannelser.

Udvalget kan endvidere anbefale, ar der etableres et nært samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne om gennemførelsen af uddannelsen.

Endelig skal anføres, at udvalget forventer, at efter- og videreuddannelsen af socialformidlere (som udvalget skal tage

stilling til i dets fortsatte arbejde) vil medføre en forøget uddannelsesaktivitet på de sociale højskoler og universitetscentrene. I denne forbindelse erindres om det allerede etablerede og formaliserede samarbejde mellem kommunerne, staten, personaleorganisationerne og uddannelsesinstitutionerne om en koordinering af efteruddannelsen af medarbejdere med socialformidlende funktioner.

D. Særudtalelser:

Efter de foreliggende oplysninger synes den foreslåede kvotering af tilgangen til uddannelsesinstitutionerne at tilgodese de forskellige aftageres behov, men da det ikke er muligt fuldt ud at overskue virkningerne af kvoteringen, ønsker Aage Valbak og P. Andersen-Rosendal præciseret, at kvoteringen må tages op til ny vurdering, såfremt det viser sig, at den medfører uhensigtsmæssige virkninger bl.a. i forbindelse med aftagerinstitutionernes forsyning med socialformidlere med de ønskede uddannelsesforløb.

Aage Valbak og P. Andersen-Rosendal bemærker til forslaget om at nedsætte holdstørrelserne til omkring 20, at der ikke ses i økonomisk og pædagogisk henseende at være tilstrækkelig holdepunkt for denne ændring.

John Christensen, Per Knudsen og Børge Wadtland finder det rimeligt at gå ind for en optagelseskapacitet på De sociale Højskoler og Universitetscentrene ud over, hvad prognosen tilsiger, men ønsker samtidig at fremhæve, at optagelseskvotienten på Danmarks Forvaltningshøjskole bør være større end foreslået.

E. Mindretalsudtalelse afgivet af Søren Andersen og Frederik Bülow Christensen.

Studenterrepræsentanterne for De sociale Højskoler og Ålborg Universitetscenter og Roskilde Universitetscenter kan ikke tilslutte sig den konklusion, som udvalget på baggrund af socialformidlerprognosen når frem til.

Vi finder det overhovedet umuligt at udarbejde prognoser i et kapitalistisk samfund, idet forudsætningen altid vil være politisk/økonomisk bestemt af magthaverne, og prognosen kommer således ikke til at fremstille noget reelt behov.

Netop på baggrund af sådanne forudsætninger kommer prognosen frem til den konklusion, at der finder en overproduktion af socialformidlere sted. Denne konklusion fremkommer på trods af, at mange kommuner ikke opfylder bistandslovens intentioner og krav, at arbejdspresset på den enkelte sagsbehandler er enormt, og serviceniveauet konstant forringes.

Konsekvensen af konklusionen er yderligere adgangsbegrænsning til socialformidleruddannelsen, hvilket i en situation med op mod 150.000 arbejdsløse er katastrofalt.

På denne baggrund kan vi ikke acceptere en yderligere adgangsbegrænsning.

KAPITEL 12. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER.

I. Økonomiske konsekvenser.

A. Forvaltningshøjskolen.

Den af udvalget foreslåede samordning af uddannelsernes mål, indhold, evaluering og censorkorps vil næppe have økonomiske konsekvenser for forvaltningshøjskolen.

B. De sociale højskoler og universitetscentrene.

Udvalget har ikke haft mulighed for præcist at beregne de økonomiske konsekvenser af de foreslåede ændringer af uddannelserne ved de sociale højskoler og centrene, da sådanne beregninger beror på tilrettelasggelsen af studieordningerne ved de enkelte institutioner samt en række andre uafklarede forudsætninger. Nedenfor redegøres for de vigtigste konsekvenser.

1. Den reducerede tilgang til de sociale højskoler modsvares til en vis grad af en nedsættelse af holdstørrelserne. Den nuværende tilgang på 440 reduceres til omkring 300 studerende. Når holdstørrelsen nedsættes fra de nuværende ca. 25 til 20 studerende, vil antallet af hold skulle reduceres fra de nuværende 18 til 15.

   Det samme gælder ved centrene. Ved Ålborg Universitetscenter vil der ske en reduktion fra 100 til 80 studerende, hvilket vil svare til 2 storgrupper med den på Ålborg Universitetscenter gældende struktur. På Roskilde Universitetscenter vil der ske en reduktion i nettooptagelsen fra 85-90 til 60 studerende.

2. De forudsatte omlægninger af uddannelserne, herunder især det foreslåede minimumstal for kurser, vil ved Roskilde Universitetscenter og Ålborg Universitetscenter medføre et øget kursustimetal efter basisuddannelserne og dermed

et større lærerforbrug. Det er forudsat, at tilrettelæggelsen af studieordningen ved Roskilde Universitetscenter tages op i direkte fortsættelse af udvalgets arbejde, hvor dette spørgsmål bør overvejes nærmere. Det skønnes, at der vil blive tale om en forøgelse af lærerløntimeforbruget pr. studerende pr. semester.

For Ålborg Universitetscenters vedkommende vil dette i mindre omfang gøre sig gældende.

Ved de sociale højskoler vil der formentlig blive behov for et øget antal vejledningstimer (konfrontationstimer) i forbindelse med projektarbejder.

3. Det har endvidere været fremført fra de studerende, at en koncentration af kursusvirksomheden hvad angår Roskilde Universitetscenter -med de i dag gældende normer for de studerendes forberedelsestid og under hensyn til den tid der samtidig skal anvendes til projektarbejde – vil være praktisk næsten uigennemførlig.

4. De opstillede regler om anvendelse af eksterne censorer ved de sociale højskoler og universitetscentrene vil medføre en merudgift.

5. Udvalgets forudsætninger om at en væsentlig del af efter- og videreuddannelsen, som foreslås taget særskilt op af udvalget, skal gennemføres ved de sociale højskoler og centrene, vil - kombineret med nedsættelsen af holdstørrelsen - bevirke, at den nuværende lærerkapacitet stort set kan bevares, eventuelt med enkelte reduktioner ved visse af de sociale højskoler. Udvalget vil i forbindelse med afgivelse af en eventuel betænkning om efter- og videreuddannelse nærmere overveje kapacitetsbehovet.

II. Administrative konsekvenser.

Som følge af, at den institutionsmæssige placering ikke fore-

slås ændret, vil de administrative konsekvenser være små.

Det må imidlertid forudses, at der forestår et stort arbejde med at omarbejde de eksisterende uddannelsesbekendtgørelser m.v. i overensstemmelse med den i betænkningen indeholdte mål- og indholdsbeskrivelse, ligesom etableringen af et fælles censorkorps kræver tilrettelæggelse af en række administrative procedurer.

P. Andersen-Rosendal, der har tiltrådt betænkningens forslag ud fra uddannelsesmæssige betragtninger, ønsker hertil præciseret, at dette er sket under forudsætning af, at de pågældende personaleorganisationer kan tilslutte sig, at den foreslåede samordning af uddannelserne ikke afgiver grundlag for ændringer af løn- og ansættelsesvilkår.

Bilag 1.

AFSKRIFT

Kommunernes Landsforening
Gyldenløvesgade 11, 1600 V.

Den 9. apr. 1975
J.nr. 4850/75
PEH/KF

Socialministeriet
Slotsholmsgade 6
1216 København K.

Vedr.; 5. kt. j.nr. 130-18.

Ved skrivelse af 17. september 1973 fremsendte Kommunernes Landsforening en foreløbig udtalelse om den af uddannelseskommissionen for det sociale område afgivne betænkning nr. 670/1973 "Sociale uddannelser".

I den foreløbige udtalelse gav landsforeningen udtryk for, at de i betænkningen fremsatte forslag til fremtidige uddannelser af socialpædagoger med visse tillempelser forekom at være velegnede som grundlag for det videre arbejde med udformningen af disse uddannelser.

Med hensyn til de i betænkningen foreslåede uddannelser af socialformidlere konstaterede landsforeningen, at socionomuddannelsen efter betænkningen i princippet holdes helt adskilt fra den kommunale uddannelse af socialformidlere. Ved en vurdering af det rimelige heri burde det efter landsforeningens opfattelse tages i betragtning, at det skønnes, at den helt overvejende del af socionomerne fremtidig vil være ansat i primær- og amtskommunernes social- og sundhedsforvaltninger.

Det var derfor landsforeningens opfattelse, at der burde foretages en nærmere undersøgelse af mulighederne for - også for så vidt angår socialformidler- og socionomuddannelsen - at finde frem til en fælles uddannelse, og således at det hermed tilsigtedes, at enhver - uanset indgangen til uddannelsessystemet - kunne nå samme uddannelsesniveau. Herunder skulle der foretages en analyse og definering af de funktioner, som - efter bistandslovens

ikrafttræden - skal udføres af personalet i kommunernes og amtskommunernes social- og sundhedsforvaltninger, og således at uddannelserne skulle søges tilpasset disse funktionsbeskrivelser såvel indholdsmæssigt som kapacitetsmæssigt.

Landsforeningen bebudede, at man, når resultatet af en sådan undersøgelse forelå, ville afgive en endelig redegørelse for landsforeningens stilling til betænkningen.

I den forløbne periode har landsforeningens sekretariat - bistået af en særlig arbejdsgruppe - nærmere undersøgt og overvejet de fremtidige socialformidleruddannelser, og i et notat af 20. marts 1975 er der givet en redegørelse for resultatet af det stedfundne arbejde.

Det fremgår af notatet og de dertil hørende bilag,

at socionomuddannelserne (socialrådgiveruddannelserne) ved de sociale højskoler og ved Roskilde Universitetscenter i vid udstrækning enten er eller ønskes tilrettelagt som projektorienteret undervisning (og ikke - som foreslået i betænkningen om sociale uddannelser - opbygget af fagblokke), hvilket fjerner en væsentlig forudsætning for at søge frem til en fælles socialformidleruddannelse, som også omfatter Danmarks Forvaltningshøjskoles socialformidleruddannelse af kommunalt administrationspersonale,

at der - uanset dette - bør tilstræbes en tilnærmelse mellem uddannelserne af socionomer (på sociale højskoler og universitetscentre) og af socialformidlere (på forvaltningshøjskolen) bl.a. gennem tilrettelæggelse efter fælles retningslinier af undervisningen i de grundlæggende fag, som uddannelserne alle forudsætter gennemgået,

at sådanne bøjninger af uddannelserne mod hinanden vil medvirke til at åbne hensigtsmæssige overgangsmuligheder mellem disse uddannelser,

at kommunernes politik på det uddannelsespolitiske område i forhold til det administrative personale er baseret på det synspunkt, at allerede ansatte medarbejdere bør have mulighed for at opnå den - i forhold til arbejdsopgaverne - fornødne teoretiske uddannelse og på et niveau, som kan konkurrere med andre relevante: uddannelser,

at der i overensstemmelse hermed lægges vægt på, at der inden for rammerne af forvaltningshøjskolens fremtidige sociale uddannelse tilrettelægges en uddannelse, som er ligeværdig med socialrådgiver- og socionomuddannelsen, og

at forvaltningshøjskolen får mulighed for at udbygge uddannelseskapaciteten i fornødent omfang.

Endvidere er der i notatet redegjort for resultatet af en undersøgelse af kommunernes vurdering af personalebehovet i 1980 fordelt på uddannelseskategorier.

De herved fremkomne personaletal er her vist i sammenligning med den i betænkningen om sociale uddannelser angivne behovsvurdering:

	Personalebehov i 1980	
	Den i betænkningen indeholdte vurdering	Den ved landsforeningens undersøgelse fremkomne vurdering
Akademisk uddannelse	800	300
Socialrådgivere/socionomer	2.100	1.240
Danmarks Forvaltningshøjskoles sociale uddannelse	3.300	2.235
Dansk Kommunalkursus	3.000	4.250
Andre uddannelser	3.900	4.455
I alt	13.100	12.480

En sammenligning af ovennævnte vurderinger - og en sammenholdelse af disse tal med 1974-tallene, som er angivet i redegørelsen - viser,

at der er tale om en beskeden afvigelse imellem de samlede personaletal i de to vurderinger,

at kommunerne forventer, at social- og sundhedsforvaltningernes personale i 1980 vil have et væsentligt højere teoretisk uddannelsesniveau end i 1974,

at der imidlertid er betydelig afstand mellem dette niveau og det i betænkningen skønnede uddannelsesniveau, men

at det er landsforeningens opfattelse, at der af kommunerne er foretaget en realistisk vurdering af personalets faktiske uddannelsesniveau i 1980, og

at denne vurdering bør tages i betragtning ved overvejelser om uddannelsesinstitutionernes kapacitet.

Endelig bør nævnes, at det fremgår af landsforeningens undersøgelse, at der fra kommunernes side synes at blive lagt stor vægt på forvaltningshøjskolens fremtidige sociale uddannelse, idet det forventes, at ca. 1.000 medarbejdere i 1980 vil have gennemgået denne uddannelse, som strækker sig over 2 år og omfatter ca. 800 timers undervisning, og som står åben for medarbejdere med en kommunal elevuddannelse eller en faglig kontoruddannelse, og som derefter har gennemgået en særlig kommunal teoretisk grunduddannelse omfattende 250 timers undervisning i alment orienterede kommunale fag (benævnt DK I) og 150 timers undervisning i sociale fag (benævnt DK II).

Med hensyn til udviklingen i personaleforbruget viser landsforeningens undersøgelse, at der i løbet af den 6-årige periode forventes en nettoforøgelse af kommunernes og amtskommunernes administrative personale i social- og sundhedsforvaltningerne med ca. 2.800 medarbejdere, nemlig fra 9.710 medarbejdere i 1974 til 12.480 medarbejdere i 1980. Denne nettoforøgelse forventes at fordele sig således på de forskellige uddannelseskategorier:

Akademisk uddannelse	+ 115
Socialrådgiverudd./socionomudd.	+ 725
Danmarks Forvaltningshøjskole, social uddannelse	+ 1.340
Dansk Kommunalkursus	+ 1.370
Andre uddannelser (herunder praktisk kontoruddannelse)	+ 780
	+ 2.770

Kommunerne har ved deres vurdering af det fremtidige personaleforbrug taget hensyn til den forestående omlægning af opgavefordelingen mellem staten og kommunerne/amtskommunerne. Ved bedømmelsen af udviklingen i kommunernes og amtskommunernes personaleforbrug skal det derfor tages i betragtning, at der inden for de arbejdsområder, som hidtil har været varetaget af staten, men som overgår til kommunerne og amtskommunerne, den 1. april 1974 var beskæftiget ca. 1.200 medarbejdere (heraf godt 200 socialrådgivere).

./. Det nævnte notat af 20. marts 1975 med bilag vedlægges, idet oplyses, at Kommunernes Landsforenings bestyrelse i mødet den 21. marts 1975 har tiltrådt den heri givne redegørelse som dækkende landsforeningens synspunkter vedrørende afsnittet om socialformidleruddannelser i betænkningen om sociale uddannelser.

jens **Mathiasen** /O. Ingvartsen

Bilag 2.

Det midlertidige råd vedr.
socionomuddannelserne.

Den 9. maj 1975.

UNDERVISNINGSMINISTERIET
MODTAGET DEPT.
13.MAJ75*005156
AFD. KT.
J.NR.

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
122o København K.

I skrivelse af 31. oktober 1974 til undervisningsministeriet har rektorerne ved De sociale Højskoler fremsat ønske om at få formaliseret samarbejdet med Danmarks Forvaltningshøjskole, bl.a. for derved at få mulighed for at planlægge den samlede aktivitet, som højskolerne forventes at skulle dække.

Ønsket har baggrund i, at der på forvaltningshøjskolen forestår planlægning af en stærk udvidelse af uddannelsesaktiviteten på det sociale område. Der tænkes her på etablering af et permanent 8oo timers kursus med sigte på at kvalificere personalet i de kommunale social- og sundhedsforvaltninger, som enten er ansat, eller som ansættes til at udføre socialformidlerarbejde på linje med socionomuddannede.

I et møde med rådets forretningsudvalg den 19. marts 1975 orienterede sekretariatschef Jørgen Friis-Christensen som repræsentant for Danmarks Forvaltningshøjskole om planer og indhold vedrørende den omhandlede uddannelse. Det oplystes herunder, at den omhandlede uddannelse er en fortsættelse af forvaltningshøjskolens tidligere sociale uddannelse, omfattende 4oo timers teoretisk undervisning over 2 år (hvilken uddannelse har været stillet i bero i nogle år for at muliggøre gennemførelsen af et omfattende opskolingsprogram). Det oplystes endvidere, at man sigtede mod at påbegynde 8oo timers uddannelsen i september måned 1975. Det blev endelig oplyst, at man regner med at færdiguddanne ca. 2oo personer om året. Sekretariatschefen gennemgik på mødet de foreløbige planer for uddannelsens indhold. Der konstateredes herved sammenfald med socionomuddannelsens fagelementer.

Om planernes gennemførelse har Kommunernes Landsforening's repræsentant i rådet ved dettes møde den 21. april 1975 oplyst, at der nu er truffet bindende beslutning i de dertil autoriserede organer

om den omhandlede uddannelses iværksættelse i september 1975.

Rådet har herefter i sin stillingtagen måttet tage udgangspunkt i, at der uden for undervisningsministeriets regi fra dette efterår etableres en uddannelse med samme erhvervssigte som socionomuddannelsen, som årligt forventes gennemgået af 2oo kommunalt ansatte medarbejdere.

Rådet skal derfor indstille, at undervisningsministeriet, som foreslået i rektorernes skrivelse af 31. oktober 1974, tager initiativ til en forhandling mellem de berørte parter med det formål at tilvejebringe et formaliseret samarbejde mellem Danmarks Forvaltningshøjskole og De sociale Højskoler.

Under rådets drøftelser i anledning af rektorernes henvendelse er der konstateret bred principiel enighed om, at man burde søge frem mod en fælles socialformidleruddannelse.

Der har tillige fra flere sider været udtalt alvorlig bekymring for de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af den påtænkte stærkt øgede uddannelse af socialformidlere (socionomer og forvaltningshøjskoleuddannede).

På denne baggrund skal rådet endvidere indstille, at der nedsættes en sagkyndig arbejdsgruppe med den opgave ajt foretage en vurdering af det samlede behov for socialformidlere i de kommende ca. 15 år, at undersøge mulighederne for at etablere en fælles socialformidleruddannelse og art fremsætte eventuelle forslag om en sådan uddannelses rammer og indhold.

Rådet vil, om ønskes, være indforstået med at lade sig repræsentere ved de drøftelser, som de fremsatte forslag måtte medføre.

Rådet har samtidig orienteret finansministeriet og socialministeriet om ovenstående.

P.R.V.

Åge Valbak

Bilag 3.

AFSKRIFT

Direktoratet for de videregående
uddannelser

25. november 1976
MB/pts

Udvalget vedrørende
socialformidleruddannelserne.

Ved skrivelse af 12. juli 1976 (j.nr. J. 7.) og 19. august 1976 (j.nr. o9-o4) har henholdsvis Den sociale højskole i Odense og Odense universitet anbefalet, at der etableres efter- og videreuddannelse for socialrådgivere m.fl. ved det samfundsvidenskabelige institut ved Odense universitet i overensstemmelse med betænkningen fra fællesudvalget vedrørende efter- og videreuddannelse inden for det sociale felt mellem Den sociale højskole i Odense og Odense universitet. Samtidig er det anbefalet, at den i betænkningen foreslåede efter- og videreuddannelse ved den sociale højskole afventer en ny ramme for socionomuddannelsen i forbindelse med den forventede bekendtgørelse om uddannelsen ved de sociale højskoler.

Til styring af efter- og videreuddannelsen foreslås nedsat en styringsgruppe bestående af 2 repræsentanter for hver af institutionerne.

Direktoratet har ved skrivelse af 13. oktober 1976 videresendt den nævnte betænkning til Sektorrådet for de videregående uddannelser med anmodning om, at disse planer inddrages i overvejelserne i underudvalget om udvikling af universitetscentret i Odense.

Ved skrivelse af samme dato har man anmodet Det faglige landsudvalg om en udtalelse om planerne set i relation til de samlede efter- og videreuddannelsesmuligheder for socionomer.

Ved skrivelse af 10. november 1976 har landsudvalget meddelt, at det ikke har indvendinger imod, at den foreslåede aktivitet -

eventuelt med visse mindre ændringer - godkendes som et forsøg.

Samtidig har landsudvalget dels foreslået, at socialformidlerudvalget anmodes om en udtalelse i sagen, dels henstillet til direktoratets overvejelse, om landsudvalget fortsat bør betragte kortlægning af de eksisterende og planlagte videreuddannelsesaktiviteter for socionomer som en forestående opgave, hvilket tidligere er angivet fra direktoratets side i forbindelse med fremsendelse af indstillingen af 1. marts 1976 fra Det midlertidige råd vedrørende socionomuddannelserne om rapporten om efter- og videreuddannelse (afgivet af bestyrelsen for de sociale højskoler).

I den anledning skal man anmode socialformidlerudvalget om en udtalelse om, hvorvidt socialformidlerudvalget har indvendinger imod en eventuel godkendelse af forsøget med efter- og videreuddannelsesaktiviteter for socionomer m.fl. ved Odense universitet, samt om en udtalelse om, hvorvidt en samlet vurdering af de eksisterende og planlagte videreuddannelsesaktiviteter for socionomer vil indgå i udvalgets arbejde.

./. Skrivelserne af 12. juli og 19. august samt et eksemplar af betænkningen fra fællesudvalget vedrørende efter- og videreuddannelse inden for det sociale felt mellem Den sociale højskole i
./. Odense og Odense universitet, indstillingen af 1. marts 1976 om efter- og videreuddannelse samt landsudvalgets skrivelse af 10.
./. november 1976 vedlægges i kopi.

P.D.V.

Mette Bogh
fuldm.

UDVALGET VEDRØRENDE
SOCIALFORMIDLERUDDANNELSERNE

Den 16. december 1976.
SOC. J.nr. 3.
PMB/LA

Bilag 4.

Direktoratet for de
videregående uddannelser.

Ved skrivelse af 25. november 1976 har direktoratet fremsendt en betænkning fra et fællesudvalg vedrørende efter- og videreuddannelser inden for det sociale felt mellem Den sociale Højskole i Odense og Odense Universitet, idet man har anmodet socialformidlerudvalget om en udtalelse om, hvorvidt udvalget har indvendinger imod en eventuel godkendelse af betænkningens forslag om forsøg med efter- og videreuddannelsesaktiviteter for socionomer m.fl. ved Odense Universitet. Endvidere har direktoratet anmodet om en udtalelse om, hvorvidt en samlet vurdering af de eksisterende og planlagte videreuddannelsesaktiviteter for socionomer vil indgå i udvalgets arbejde.

Man skal i den anledning meddele, at udvalget, der har drøftet direktoratets henvendelse på sit møde den 14. december 1976, ikke finder at kunne tage stilling til det planlagte forsøg ved Odense Universitet. Spørgsmålet om en samlet vurdering af de eksisterende og planlagte uddannelsesaktiviteter vil indgå i udvalgets overvejelser.

P.U.V.
N. Elkær-Hansen
N. Elkær-Hansen
formand

20
654/76

Bilag 5

UNDERVISNINGSMINISTERIET
DIREKTORATET FOR DE
VIDEREGÆNDE UDDANNELSER
Frederiksholm» Kanal 26 . 1220 København K
Tlf. (01) 15 47 67

J. nr. 3o-4-3/75
(bedes anført ved henvendelse om dennesag)

Dato 23. februar 1977
MB/mhr

Udvalget vedrørende social-
formidleruddannelser.

I redegørelsen "Tre år på RUC" påpegede Bent Rold Andersen, der i sin tid var formand for det faglige udvalg, der i maj 1974 afgav betænkning om socionomuddannelsen på Roskilde Universitetscenter, en række mangler ved socionomuddannelsen og gjorde opmærksom på, at socionomuddannelsen ved centret ikke havde levet op til intentionerne i betænkningen.

Bent Rold Andersens kritik har været sendt til udtalelse på Roskilde Universitetscenter, hvilket gav anledning til, at lektor ved centret Morten Wegener tilsluttede sig kritikken, medens centrets daværende faglige udvalg for socionomi på en række punkter tilbageviste kritikken som uaktuel. Det eksterne rektorat henstillede ved skrivelse af 27. juli 1976, at der blev nedsat et snævert fagligt udvalg til at foretage en evaluering af det hidtidige uddannelsesforløb samt til at fremkomme med eventuelle forslag til ændringer i centrets socionomuddannelsesbekendtgørelse og uddannelsens nærmere faglige indhold.

Direktoratet var bekendt med, at det eksterne rektorat ville nedsætte faglige udvalg, der skulle opsummere de ved centret indvundne erfaringer og i forbindelse hermed stille ændringsforslag til bekendtgørelser m.v. for centrets overbygningsuddannelser, og direktoratet fandt i første omgang, at et sådant udvalg var et hensigtsmæssigt forum for en vurdering af socionomuddannelsen, hvilket blev meddelt centret ved direktoratets skrivelse af 21. oktober 1976.

Imidlertid modtog direktoratet en fornyet henvendelse af 25. oktober 1976 - fra Bent Rold Andersen, og efter aftale med denne og det eksterne rektorat ved Roskilde Universitetscenter skal man, da

socionomuddannelsen for tiden behandles i socialformidlerudvalget, anmode dette udvalg om ved nedsættelse af et underudvalg at foretage en vurdering af socionomuddannelsens hidtidige forløb ved Roskilde Universitetscenter med udgangspunkt i den af Bent Rold Andersen og Morten Wegener rejste kritik samt i forbindelse hermed stille eventuelle forslag til ændring af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved centret og i øvrigt angive eventuelle nærmere retningslinjer for uddannelsens sigte m.v.

Fra direktoratets side lægger man vægt på, at et sådant underudvalg foruden af medlemmer fra socialformilderudvalget kommer til at bestå af "aftagerrepræsentanter" uden for dette, repræsentanter for centret og af censorformanden ved socionomoverbygningen ved centret.

Man anmoder om en udtalelse fra socialformidlerudvalget om socionomuddannelsen ved Roskilde Universitetscenter, om muligt samtidig med udvalgets øvrige indstilling og ellers i august 1977.

Til orientering vedlægges kopi af følgende:

./. 1) "Tre år på RUC".

./. 2) Roskilde Universitetscenters udtalelse af 27. juli 1976 med bilag.

./. 3) Direktoratets skrivelse af 21. oktober 1976 til Roskilde Universitetscenter.

./. 4) Bent Rold Andersens skrivelse af 25. oktober 1976 til direktoratet for de videregående uddannelser.

P.D.V.

Bilag 6.

Udvalget vedrørende social-
formidleruddannelser.

Den 22.februar 1977.
JW/mt

Direktoratet for de videre-
gående uddannelser.

Direktoratet for de videregående uddannelser har i brev af 3. februar 1977 j.nr. 30-4-3/75 anmodet udvalget vedrørende socialformidleruddannelser om ved nedsættelse af et underudvalg at foretage en vurdering af det hidtidige forløb af socionomuddannelsen ved Roskilde Universitetscenter med udgangspunkt i den af Bent Rold Andersen og Morten Wegener rejste kritik samt i forbindelse hermed stille eventuelle forslag til ændring af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved centret og i øvrigt angive eventuelle nærmere retningslinier for uddannelsens sigte m.v.

Med anmodningen er til orientering fulgt 1) "Tre år på Roskilde Universitetscenter", 2) Roskilde Universitetscenters udtalelse af 27. juli 1976 med bilag, 3) Direktoratets brev af 21. oktober 1976 til Roskilde Universitetscenter samt 4) Bent Rold Andersens brev af 25. oktober I976 til Direktoratet for de videregående uddannelser.

Henvendelsen fra direktoratat blev behandlet på socialformidlerudvalgets møde onsdag den 9. februar 1977. Da en række af udvalgets medlemmer fandt, at de ikke uden nærmere overvejelse kunne tage stilling til direktoratets anmodning, besluttedes det foreløbig at udsætte den videre behandling heraf. Man kunne dog tilslutte sig den opfattelse, at socionomuddannelserne ved universitetscentrene er omfattet af udvalgets kommissorium, ligesom man fandt, at en revision af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved Roskilde Universitetscenter ikke kan ske uafhængigt af arbejdet i udvalget med retningslinierne for de fremtidige socialformidleruddannelser.

Til brug for udvalgets videre behandling af sagen skal man anmode

Direktoratet for videregående
uddannelser
22 FEB. 1977

Direktoratet for de videregående uddannelser om at fremskaffe en fortegnelse over de projekter, der i forårssemestret 1977 er påbegyndt ved de tre socionommoduler på Roskilde Universitetscenter.

./. Referatet fra socialformidlerudvalgets møde den 9. februar 1977 følger til orientering.

P.U.V.

N. Elkær-Hansen
formand

Bilag 7.

Udvalget vedrørende
socialformidler-
uddannelser.

Den 4. april 1977
JW/nj

Direktoratet for de videregående uddannelser.

Direktoratet for de videregående uddannelser har i brev af 3. februar 1977 j.nr. 30-4-3/75 anmodet udvalget vedrørende socialformidleruddannelser om ved nedsættelse af et underudvalg at foretage en vurdering af det hidtidige forløb af socionomuddannelsen ved Roskilde universitetscenter med udgangspunkt i den af Bent Rold Andersen og Morten Wegener rejste kritik samt i forbindelse hermed stille eventuelle forslag til ændring af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved centret og i øvrigt angive eventuelle nærmere retningslinier for uddannelsens sigte m.v.

Som svar herpå meddelte udvalget ved brev af 22. februar 1977, at henvendelsen fra direktoratet blev behandlet på udvalgets møde den 2. februar 1977, og at det, da en række af udvalgets medlemmer ikke uden nærmere overvejelse kunne tage stilling til direktoratets henvendelse, blev besluttet foreløbig at udsætte behandling heraf. Man kunne dog tilslutte sig den opfattelse, at socionomuddannelserne ved universitetscentrene er omfattet af udvalgets kommissorium, ligesom man fandt, at en revision af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved Roskilde universitetscenter ikke kan ske uafhængigt af arbejdet i udvalget.

Henvendelsen fra direktoratet blev påny behandlet på udvalgets møde den 19. og 2o. april 1977. Det kan herefter meddeles, at man finder, at det ligger uden for udvalgets kommissorium at foretage en vurdering af det hidtidige forløb af socionomuddannelsen på Roskilde universitetscenter med udgangspunkt i den af Bent Rold Andersen og Morten Wegener rejste kritik samt at stille eventuelle forslag til ændring af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved centret.

Direktoratet for videregående
uddannelser
- 4 MAJ 1977
J. nr. 30-4-3/75 (54.38)

Det er fortsat udvalgets opfattelse, at socionomuddannelserne ved centrene i almindelighed er omfattet af kommisoriet, således at ændringer af "bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved Roskilde universitetscenter bør ske i overensstemmelse med de retningslinier for fremtidige socialformidleruddannelser, som socialformidlerudvalget vil afgive indstilling om. En revision af bekendtgørelsen om socionomuddannelsen ved Roskilde universitetscenter bør således efter udvalgets opfattelse afvente denne indstilling.

Kommunernes Landsforening har ved brev af 15. april 1977 givet udtryk for foreningens stillingtagen til direktoratets henvendelse om socionomuddannelsen ved Roskilde universitetscenter og anmodet udvalget om
./. at underrette direktoratet herom. **Brevet** vedlægges i kopi.

P. U. V.

formand